
Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2015:1

Direkta val

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas kapitel 3 Ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om direkta val m.m. i kyrkostyrelsens skrivelse 2015:3, Ändringar i kyrkoordningen m.m., samt två motioner som ansluter till skrivelsens frågeställningar. I skrivelsen föreslås ändringar i kyrkoordningen som bland annat innebär att

- Tiden när en kandidatförklaring senast ska ha inkommit till stiftet förtydligas.
- Möjligheten till så kallad förtidsröstning utökas till att även omfatta torsdagen, fredagen och lördagen före valdagen samt valdagen.
- Tidpunkten för när en brevröst ska inkommit till stiftsstyrelsen förlängs till och med fredagen i veckan före valdagen.
- Kyrkoordningens begreppsapparat beträffande lokaler för röstning anpassas till vallagens terminologi.
- En uttrycklig bestämmelse om ansökan om ändring av registrerad gruppbe-teckning införs i kyrkoordningen.
- Tidpunkten för när avstämning för uppgifterna i röstlängden ska göras ändras tillbaka till den tidpunkt, 30 dagar före den ordinarie valdagen, som gällde vid kyrkovalen 2001, 2005 och 2009.

Utskottet anser att kyrkostyrelsens förslag till ändringar i form av förtydliganden och justeringar i bestämmelserna om direkta val är väl avvägda. Utskottet tillstyrker därför förslagen med den justering som föranletts av Kyrkorättsutskottets yttrande.

Motionärerna föreslår i motion 2015:79 att kyrkomötet uppdrar till kyrkostyrelsen att skicka alla valsedlar direkt till varje valnämnd så att nomineringsgruppen kan hämta valsedlar på plats. Utskottet anser att motionens förslag är kostnadsdrivande och påverkar församlingar och pastorat i alltför stor utsträckning och föreslår därför avslag på motionen.

Motionärerna föreslår i motion 2015:80 att kyrkomötet uppdrar till kyrkostyrelsen att ansvara för att valdebatter kommer att hållas till exempel under Världens Luther och att nomineringsgrupperna får synas på olika evenemang i juni till valdagen i september. Motionärerna föreslår också att kyrkomötet uppdrar till kyrkostyrelsen att ansvara för utökade ekonomiska resurser kring val- och demokratidelen. Utskottet anser att motionens förslag griper in alltför tydligt i verksamheten och föreslår därför avslag på motionen.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Skrivelsens förslag	3
Motionernas förslag.....	3
Yttrande från andra utskott	3
Bakgrund	3
Utskottets överväganden	8
Bilaga 1 Ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om direkta val m.m.....	11
Bilaga 2 Kyrkorättsutskottets yttrande 2015:2y	20
Bilaga 3 Ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om direkta val m.m.....	21

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

O 2015:1

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla utskottets förslag till ändringar i 38 kap. kyrkoordningen enligt *bilaga 1*.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:79.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:80, punkt 1.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:80, punkt 2.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2015:3, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 3, Ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om direkta val m.m.

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt *bilaga 3*.

Motionernas förslag

Motion 2015:79 av Ylva Wahlström m.fl., Underlätta valarbetet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skicka alla valsedlar direkt till varje valnämnd så att nomineringsgruppen kan hämta valsedlar på plats.

Motion 2015:80 av Ylva Wahlström m.fl., Låt valåret synas i delar av reformationsjubileet

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ansvara för att valdebatter kommer att hållas under till exempel Världens Luther, och att nomineringsgrupperna får synas på olika evenemang i juni till valdagen i september.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ansvara för utökade ekonomiska resurser kring val- och demokratidelen.

Yttrande från andra utskott

Kyrkorättsutskottet (Kr 2015:2y) har yttrat sig över kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen i *bilaga 2*.

Bakgrund

Kyrkostyrelsens skrivelse

I skrivelsens tredje avsnitt finns ett antal förslag till ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om direkta val, 38 kap. De har utarbetats med anledning av uppdrag från kyrkomötet (KmSkr 2013:15 samt 17) och mot bakgrund av erfarenheterna från 2013 års kyrkoval.

Kyrkomötet har även gett kyrkostyrelsen i uppdrag att närmare utreda ett antal specifika frågor men också att återkomma med eventuella förslag till ändringar som kan vara lämpliga och som berör de kyrkliga valens administration KmSkr 2013:17. En del av dessa uppdrag behandlas här. Avseende en del andra uppdrag från kyrkomötet har kyrkostyrelsen funnit att de inte nu bör resultera i någon ändrad reglering i kyrkoordningen. En redovisning av dessa uppdrag och kyrkostyrelsens ställningstagande i relation till dessa finns redovisade i bilaga 3, sid 50–53, till kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2015:2, *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2014*.

Erfarenheterna från 2013 års kyrkoval finns dokumenterade i *Projektavslut Kyrkoval 2013*, där resultatet av den utvärdering av 2013 års kyrkoval som kyrkostyrelsen utfört finns redovisad. En del av de frågor som aktualiserats där behandlas också i skrivelsen.

På nationell nivå pågår det, utöver de frågor som behandlas i årets skrivelse och i bilagan till årsredovisningsskrivelsen, ett fortsatt utredningsarbete kring frågor relaterade till de direkta valen men som saknar koppling till kyrkoordningen.

Kandidatförteckningar och kandidatförklaringar

Enligt 38 kap. 28 § i kyrkoordningen är andra än anmälda kandidater för registrerade nomineringsgrupper inte valbara.

Kyrkostyrelsen föreslår i skrivelsen att tidpunkten för när en kandidatförklaring senast ska ha inkommit till stiftet förtydligas och att kyrkostyrelsen ges ett tydligt bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser om anmälan av kandidater.

Förtidsröstning till och med valdagen m.m.

All röstmottagning ska enligt 38 kap. 44 § i kyrkoordningen vara offentlig och enligt 45 § ska väljarnas valhemlighet skyddas.

Före valdagen är det möjligt för en väljare att förtidsrösta på ett särskilt röstmottagningsställe eller en expedition för förtidsröstning och lämna röstkortet till röstmottagaren.

Enligt 38 kap. 89 § får kyrkostyrelsen utfärda närmare bestämmelser om bl.a. behandling av inkomna förtidsröster, förfarandet vid preliminär rösträkning i vallokal och vid slutlig sammanräkning samt om förfarandet i övrigt i valadministrativa frågor.

En väljare får också brevrösta genom postbefordran eller bud. De närmare bestämmelserna om hur sådan röstning ska gå till finns i 38 kap. 54–57 §§. Röster som har avgetts i förtid med stöd av bestämmelserna om brevröstning genom postbefordran ska enligt 54 § ha inkommit till stiftsstyrelsen senast onsdagen i veckan före valdagen.

Kyrkostyrelsen föreslår i skrivelsen att möjligheten till s.k. förtidsröstning utökas till att även omfatta torsdagen, fredagen och lördagen före valdagen samt valdagen. *Kyrkostyrelsen föreslår* vidare att tidpunkten för när en brevröst senast ska ha inkommit till stiftsstyrelsen förlängs till och med fredagen i veckan före valdagen.

Förenklad reglering och terminologi för röstningslokaler samt mindre anpassningar till vallagen m.m.

Som samlingsbegrepp för vallokal, särskilt röstmottagningsställe och expedition för förtidsröstning används i kyrkoordningen begreppet röstningslokal.

Med tillkomsten av 2005 års vallag (2005:837) infördes begreppet röstmottagningsställe som gemensamt begrepp för de platser där det är möjligt att rösta i allmänna val. Röstmottagningsställena utgörs av dels vallokaler, dels röstningslokaler. De senare inrättas av kommunerna eller av utlandsmyndigheter. Det är vid röstningslokaler som förtidsröstning kan ske före och under valdagen.

I vallagen regleras även öppettider för röstmottagningsställena.

Demokratiutredningen behandlade i betänkandet *Välja med förtroende* (SKU 2006:2 s. 134 f.) frågan om att, med anledning av tillkomsten av 2005 års vallag, göra förändringar även i kyrkoordningen vad beträffar terminologin för de lokaler där röstning äger rum. Utredningen menade då att det saknades skäl att i kyrkoordningen göra någon anpassning av kyrkoordningens bestämmelser. Som skäl för detta ställningstagande anfördes att eftersom utredningens förslag innebar att det

fortfarande skulle finnas tre olika slags röstningslokaler, nämligen vallokaler, expeditioner för förhandsröstning och särskilda röstmottagningsställen och då det i viss utsträckning gällde olika bestämmelser för de olika slagen av vallokaler, borde den befintliga terminologin finnas kvar eftersom den behövdes för att på ett adekvat sätt kunna ange vad som gällde.

Kyrkostyrelsen föreslår i skrivelsen att:

- Kyrkoordningens begreppsapparat beträffande lokaler för röstning anpassas till vallagens terminologi och en ny form av lokal, röstningslokal, ersätter expedition för förtidsröstning och särskilt röstmottagningsställe. Som samlingsbegrepp för vallokal och röstningslokal införs begreppet röstmottagningsställe. Som en konsekvens av detta föreslås följdändringar i ett antal bestämmelser.
- Det förtydligas under vilken tid röstning får ske i röstningslokaler före och under valdagen samt när och hur många sådana lokaler som ska finnas. Bestämmelsen om vallokalers öppethållande flyttas från kyrkostyrelsens bestämmelser till kyrkoordningen och ett mindre förtydligande görs i denna.
- Det införs vissa bestämmelser om vilka möjligheter att rösta före valdagen som ska gälla vid omval.

Ändring av registrerad gruppbezeichnung

För att en nomineringsgrupp ska kunna ställa upp i val inom Svenska kyrkan måste en gruppbezeichnung, enligt 38 kap. 21 § i kyrkoordningen, vara registrerad. Enligt samma paragraf är det kyrkostyrelsen som beslutar om registrering av gruppbezeichnung för val till kyrkomötet och stiftsstyrelsen som beslutar för val till stifts- och kyrkofullmäktige.

Frågan om ändring av en registrerad gruppbezeichnung har vid ett antal tillfällen behandlats av kyrkostyrelsen. Inför bl.a. kyrkovalet 2005 behandlade kyrkostyrelsen den principiella frågan om hur byte av gruppbezeichnung bör hanteras. Av protokollet framgår att ”Kyrkostyrelsens principiella hållning är att godkänna namnbyte för redan registrerade nomineringsgrupper genom anmälan från ombud” (Ks prot. 2004:2 § 38). Den praktiska hanteringen av frågan har därefter prövats enligt samma regler och i samma ordning som för registrering av en ny gruppbezeichnung. I sammanhanget har också aktualiserats frågan om det är möjligt att närmare reglera grunderna för den prövning som ska göras i samband med en ändring av en registrerad gruppbezeichnung.

Kyrkostyrelsen föreslår i skrivelsen att en uttrycklig bestämmelse om ansökan om ändring av registrerad gruppbezeichnung införs i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen menar att prövningen i formellt och materiellt hänseende i huvudsak ska motsvara den som gäller vid en nyregistrering av gruppbezeichnung, bortsett från krav på anmälan av ombud och dokumenterat stöd. I övrigt föreslår kyrkostyrelsen ett antal redaktionella ändringar.

Uttag av röstlängd

Bestämmelsen om uttag av röstlängd finns i 38 kap. 37 § i kyrkoordningen där det anges att kyrkostyrelsen ska upprätta en röstlängd för varje valdistrikt upptagande dem som har rösträtt vid valen.

Kyrkomötet beslutade år 2011 att förändra tidpunkten för när uttag för upprättande av röstlängd skulle ske från 30 dagar före valdagen till 45 dagar före valdagen. Som skäl för förändringen anförde kyrkostyrelsen (KsSkr 2011:3) bl.a. att den tid som fanns till hands mellan datum för uttag av uppgifter från medlemsregistret och datum för när röstkortet skulle vara väljarna tillhanda innebar en stark

tidspress i valarbetet vilket i sig medförde ökade kostnader hos de IT-leverantörer som används i valet och ökade personalkostnader hos kyrkan.

Kyrkostyrelsen konstaterade visserligen att en konsekvens av att flytta datumet för avstämning av uppgifterna för röstlängd och röstkort blev att det antal personer som folkbokfördes i en annan församling under tiden mellan avstämning och valdagen, och som därmed behöll rösträtten i sin tidigare församling, skulle öka. Kyrkostyrelsen gjorde dock bedömningen att de positiva effekterna av en sådan ändring övervägde.

I slutrapporten från projekt Kyrkoval 2013 föreslås emellertid nu att tidpunkten ska återställas.

Kyrkostyrelsen föreslår i skrivelsen att tidpunkten för när avstämning ska göras för uppgifterna i röstlängden ska ändras från 45 till 30 dagar före den ordinarie valdagen. *Kyrkostyrelsen föreslår* vidare att bestämmelsen om rättelse i röstlängden ska ändras i enlighet med detta.

Motion 2015:79 Underlätta valarbetet

Vid 2013 års kyrkomöte behandlades motion 2013:45 om distribution av valsedlar till valnämnderna. Motionären föreslog att kyrkostyrelsen från och med kyrkoval 2017 skulle låta distribuera alla valsedlar direkt från tryckeriet till respektive valnämnd. Organisationsutskottet föreslog i sitt betänkande O 2013:14 att det kan vara lämpligt att skapa ett system där nationell nivå låter distribuera valsedlar från tryckeri till respektive valnämnd. Utskottet underströk att ett sådant system kan vara resurskrävande för nationell nivå men att frågan trots allt är viktig att belysa.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag att med anledning av bland annat motion 2013:45 uppdra till kyrkostyrelsen att inom ramen för en utvärdering av 2013 års kyrkoval göra en fördjupad analys av motionens förslag och återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar som berör de kyrkliga valens administration (KmSkr 2013:17).

Kyrkostyrelsen redovisar i KsSkr 2015:2, bilaga 3, sid 52 sin fördjupade analys av att från och med kyrkoval 2017 låta distribuera valsedlarna direkt från tryckeri till respektive valnämnd. Analysen visar att distribution direkt från tryckerierna till valnämnderna skulle få ett antal konsekvenser för i första hand nomineringsgrupper, församlingar och pastorat samt kyrkokansliet.

Valsedlar till kyrkovalen trycks och levereras löpande under perioden från och med den 10 juni fram till och med mitten av augusti under valåret. Under perioden levererar tryckerierna de valsedlar som har tryckts löpande. Genom att styra om distributionen till valnämnderna beräknas antalet leveransadresser öka väsentligt, från 3 244 till ca 16 494 stycken.

För församlingar och pastorat skulle förslaget innebära ett ökat krav på bemanning under sommarmånaderna. Det skulle även behöva regleras att det är valnämnden som ska ansvara för utläggning av alla valsedlar, inte endast blanka, på samtliga röstmottagningsställen.

För nomineringsgrupperna skulle förslaget innebära en minskad arbetsbörda eftersom själva distributionen av nomineringsgruppernas valsedlar helt överflyttas till Svenska kyrkans personal och valnämnderna. Förslaget skulle dock även för nomineringsgrupperna medföra en ökad administration genom att grupperna redan i samband med beställning av valsedlar måste ange hur många valsedlar som ska

distribueras till respektive valnämnd. Det bedöms vidare att sista tidpunkten för att göra tilläggsbeställningar av valsedlar behöver tidigare läggas tillsammans med tidpunkten för sena omtryck.

För kyrkostyrelsens valkansli skulle förslaget innebära ett behov av att utveckla en beställningsfunktion för valsedlar samt utökade personalresurser. Vid kyrkovalet 2013 arbetade två personer halvtid med att spåra valförsändelser under perioden från och med juni till och med augusti. Skälet till att försändelserna måste följas är dels kostnadsaspekter, för att minska antalet returnerade försändelser, dels rättssäkerhetsaspekter, för att garantera att valsedlarna når mottagaren. Ett ökat antal försändelser innebär en ökad arbetsbörda i motsvarande mån som antalet försändelser ökar. Det ökade antalet försändelser i sig bedöms vidare generellt kraftigt öka riskerna i valsedelshanteringen.

För enbart kyrkostyrelsens valkansli bedöms förslaget innebära ökade kostnader med ca 3,1 miljoner kronor. Därutöver antas ytterligare kostnader tillkomma för församlingar och pastorat tillsammans med andra konsekvenser, t.ex. i form av förändrad semesterplanering eftersom en beredskap att omhänderta valförsändelser under sommarmånaderna måste finnas i varje pastorat eller församling som inte ingår i ett pastorat.

Kyrkostyrelsen bedömer att de ovan redovisade ökade kraven på valadministrationen, i kombination med de väsentligt ökade kostnaderna, inte står i proportion till vinsten för kyrkovalets genomförande i dess helhet. Mot denna bakgrund saknas enligt kyrkostyrelsen tillräckligt starkt bärande skäl att förändra valsedelsdistributionen på det sätt som föreslagits. Frågan om valsedelsdistributionen är, enligt kyrkostyrelsens mening, emellertid angelägen att följa och i den mån det är möjligt underlätta. Av detta skäl har även andra alternativ, inom ramen för befintligt distributionssystem, belysts. Nomineringsgrupper som ställer upp i kyrkomötesvalet kan idag beställa valsedlar till tre adresser i respektive stift. För att minska de avstånd som valsedlar behöver distribueras av nomineringsgrupperna bör därför en dubblering av antalet leveransadresser ske. Detta innebär att nomineringsgrupperna ska kunna beställa kyrkomötesvalsedlar till totalt sex adresser per stift (valkrets).

Motion 2015:80 Låt valåret synas i delar av reformationsjubileet

Kyrkomötet har med anledning av motion 2013:38 om nomineringsgruppers deltagande vid kyrkliga arrangemang beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att se över behov och förutsättningar för att ta fram en policy om nomineringsgruppernas möjligheter att delta vid kyrkliga arrangemang som anordnas av nationell nivå och stift. (KmSkr 2013:16, O 2013:9). I KsSkr 2015:2 *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2014*, bilaga 3 sid. 49 redovisar kyrkostyrelsen sitt uppdrag.

En policy för deltagande vid kyrkliga arrangemang skulle kunna ange övergripande förutsättningar och riktlinjer om exempelvis vilka som ska få delta med utställning och bokbord, kostnader och andra villkor, men skulle i så fall behöva vara mycket allmänt hållen. En policy kan fungera bindande på nationell nivå men en policy kan enbart erbjudas stift.

Frågan är komplex då det inte är självklart vad som är ett kyrkligt arrangemang och arrangörssituationen varierar vid olika tillställningar och aktiviteter. Inte sällan delas värskapet mellan olika aktörer. Det

finns också en oklarhet i definitionen och gränsdragningen av vad en nomineringsgrupp är, då några av grupperna är identiska med politiska partier medan andra saknar denna koppling. En arrangör bör dessutom alltid ha sista ordet i fråga om vilka som ska få delta eller ställa ut. En nationell policy för nomineringsgruppernas deltagande vid kyrkliga arrangemang riskerar därför att bli tandlös. Med detta i beaktande saknas bra förutsättningar för att ta fram en policy om nomineringsgruppernas deltagande vid kyrkliga arrangemang som anordnas av nationell nivå och stift.

Däremot bör Svenska kyrkans stift och den nationella nivån alltid sträva efter att möjliggöra för nomineringsgruppernas deltagande och synliggörande i så breda sammanhang som möjligt samt stödja arrangörer av kyrkliga arrangemang att välkomna och berikas av nomineringsgrupper. Skrivelsen är slutbehandlad.

Reformationsåret 2017 är ett exempel på när värdskapet för arrangemang på olika sätt är delat. Inom ramen för Reformationsåret 2017 kommer fyra större satsningar att äga rum i projektbärande stift med stöd från nationell nivå. Till exempel är Västerås stift projektbärande stift och projektägare för arrangemanget Världens Luther.

Utökade ekonomiska resurser kring val- och demokratidelen

I nationell nivåns redovisning kan bland annat nedanstående ekonomiska resurser kopplat till val och demokrati återfinnas för åren 2011–2014. För Svenska kyrkan som helhet tillkommer ekonomiska resurser för vilka beslut fattas av kyrkofullmäktige och stiftsfullmäktige.

	2011	2012	2013	2014	SUMMA
Kyrkoval – administration	4 305	21 568	43 028	2 284	71 185
Kyrkoval – Extern information		400	4 200		4 600
Kyrkomöte – exkl mandatstöd	11 497	10 031	11 942	11 848	45 318
Mandatstöd – nomineringsgrupperna	5 103	7 869	7 958	5 252	26 182
Kyrkostyrelsen	2 500	2 700	2 900	3 300	11 400
Nämnder m.m.	4 100	5 000	1 000	1 000	11 100
SUMMA	27 505	47 568	71 028	23 684	169 785

Utskottets överväganden

Kyrkostyrelsens skrivelse 2015:3 – Ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om direkta val m.m.

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller utskottets förslag till ändringar i 38 kap. kyrkoordningen enligt *bilaga 1*.

Utskottet anser att kyrkostyrelsens förslag till ändringar i form av förtydliganden och justeringar i bestämmelserna om direkta val är väl avvägda. Utskottet tillstyrker därför förslagen med den justering som föranletts av kyrkorättsutskottets yttrande.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:79.

Utskottet är medvetet om att distributionen av valsedlar till valnämnderna är en stor och kostsam insats, oavsett vem som genomför den. Utskottet menar dock att motionens förslag är särdeles kostnadsdrivande och påverkar församlingar och pastorat i alltför stor omfattning för att fördelarna med motionens intentioner ska överväga nackdelarna. Utskottet menar också att nomineringsgruppernas arbete med valsedlar är en viktig del av det demokratiska arbetet inom Svenska kyrkan.

Utskottet föreslår med anledning av ovanstående avslag på motionen.

Låt valåret synas i delar av reformationsjubileet

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:80.

Utskottet vill poängtera vikten av att i många olika sammanhang lyfta kyrkopolitiken och kyrkovalet. Utskottet vill också poängtera vikten och betydelsen av 2017 års reformationsjubileum. Det är två viktiga saker som inträffar samma år, men utskottet menar att det är viktigt låta båda få leva utan att inskränka varandra. Motionens intentioner är vällovliga men innebär enligt utskottet ett alltför stort närmande av, och intrång i, verksamhet som kyrkomötet inte bör besluta om.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår utskottet avslag på motionen.

Uppsala den 24 september 2015

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Magnus Edin, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Johnny Lilja, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Stefan Aro, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Ingrid Skäremo.

Biskoparna Johan Dalman och Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Undertecknade reserverar sig till förmån för bifall till Motion 2015:79.

Om kyrkostyrelsen ges uppdraget att distribuera samtliga valsedlar i de allmänna kyrkovalet direkt till samtliga valnämnder i stället för till sex adresser i varje stift, beräknas kostnaden enbart för kyrkostyrelsens valkansli bli 3,1 mnkr.

Kostnaden för att var och en av nomineringsgrupperna sköter denna uppgift har i reciten inte angivits. Den kan höftas till 12,5 mnkr (för enkelhets skull räknas här med att blott 4 grupper ombesörjer samma transportarbete var för sig, avlönat eller genom ideella insatser). Därigenom ökar dessutom utsikten att alla valsedlar för alla

O 2015:1

registrerade alternativ finns tillgängliga i alla vallokaler – även för mindre och nystartade alternativ. Transportarbetets miljöbelastning minskar.

Tomas Jansson, Irene Oskarsson och Bo Hanson

Särskild mening

Undertecknade vill anmäla att vi sympatiserar med bifall till Motion 2015:79.

Om kyrkostyrelsen ges uppdraget att distribuera samtliga valsedlar i de allmänna kyrkovalen direkt till samtliga valnämnder i stället för till sex adresser i varje stift, beräknas kostnaden enbart för kyrkostyrelsens valkansli bli 3,1 mnkr.

Kostnaden för att var och en av nomineringsgrupperna sköter denna uppgift har i reciten inte angivits. Den kan höftas till 12,5 mnkr (för enkelhets skull räknas här med att blott 4 grupper ombesörjer samma transportarbete var för sig, avlönat eller genom ideella insatser). Därigenom ökar dessutom utsikten att alla valsedlar för alla registrerade alternativ finns tillgängliga i alla vallokaler – även för mindre och nystartade alternativ. Transportarbetets miljöbelastning minskar.

Stefan Aro och Elsa Christersson

Bilaga 1

Ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om direkta val m.m.

O 2015:1
Bilaga 1

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om 38 kap. kyrkoordningen (SvKB 1999:1)

dels att 53 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 53 § ska utgå,

dels att rubriken närmast före 51 § ska placeras närmast före 52 § och rubriken närmast före 52 § ska placeras närmast före 53 §,

dels att nuvarande 21 § ska betecknas 23 §, att nuvarande 22 § ska betecknas 21 §, att nuvarande 23 § ska betecknas 26 §, att nuvarande 25 § ska betecknas 22 §, att nuvarande 26 § ska betecknas 27 §, att nuvarande 27 § ska betecknas 25 §, att nuvarande 51 § ska betecknas 52 § och att nuvarande 52 § ska betecknas 53 §,

dels att nya 23, 25, 27 och 52 §§ ska ha följande lydelse,

dels att 24, 28, 37, 41, 41 a, 47, 48, 50, 54, 55, 56 och 89 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 50 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas åtta nya paragrafer, 21 a, 23 a, 27 a, 28 a, 49, 51, 51 a och 51 b §§ av följande lydelse,

dels att det ska införas två nya rubriker närmast före 51 § respektive 51 b § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

38 kap. Direkta val

*21 a § Vid ansökan om registrering av grupp-
beteckning ska nomine-
ringsgruppen anmäla ett ombud.*

21 §

23 §

Kyrkostyrelsen beslutar om registrering av grupp-
beteckning för val till kyrkomötet.

Stiftsstyrelsen beslutar om registrering av grupp-
beteckning för val till stiftsfullmäktige och kyrkofullmäktige.

För att gälla vid ett ordinarie val ska ansökan om registrering ha inkommit senast den 15 april valåret. Vid omval som har beslutats enligt 94 § ska ansökan ha inkommit senast den dag som kyrkostyrelsen beslutar.

*Vid ansökan om registrering
av grupp-
beteckning ska nomine-
ringsgruppen också anmäla ett
ombud.*

*23 a § Sedan kyrkostyrelsen har prövat
ansökningar om registrering av
grupp-
beteckning för val till
kyrkomötet, ska stiftsstyrelsen
pröva ansökningar om registre-
ring av grupp-
beteckning för
övriga val i följande ordnings-*

följd:
– *val till stiftsfullmäktige*
– *val till kyrkofullmäktige.*

24 § *Sedan kyrkostyrelsen har prövat ansökningar om registrering av gruppbezeichnung för val till kyrkomötet, ska stiftsstyrelsen pröva ansökningar om registrering av gruppbezeichnung för övriga val i följande ordnings-*

- följd:*
- *val till stiftsfullmäktige*
- *val till kyrkofullmäktige.*

En ansökan om registrering av gruppbezeichnung ska avslås

- *om den kan antas bli förväxlad med en beteckning som redan är registrerad eller som en nomineringsgrupp redan har ansökt om att få registrerad och beteckningarna skulle komma att bli registrerade för samma val eller*
- *om beteckningen med hänsyn till sitt innehåll eller av annan särskild anledning är uppenbart olämplig som gruppbezeichnung.*

Vid prövning enligt föregående stycke ska beaktas vad som sägs om beteckningars innehåll i 25 §.

27 § Innan kyrkostyrelsen respektive stiftsstyrelsen avslår en ansökan om registrering av gruppbezeichnung ska styrelsen ge den berörda gruppen möjlighet att inom viss tid inkomma med ett meddelande om ändring eller komplettering av sin ansökan. Ett sådant meddelande ska vara skriftligt och undertecknat av det ombud som nomineringsgruppen har anmält enligt 21 §.

Inför ett ordinarie val, ska meddelandet ha inkommit senast den 2 maj. Vid omval som har beslutats enligt 94 § ska meddelandet ha inkommit senast den dag som kyrkostyrelsen beslutar.

24 §

En ansökan om registrering av gruppbezeichnung ska avslås *om beteckningen*

- *inte uppfyller kraven i 22 §,*
- *kan antas bli förväxlad med en beteckning som redan är registrerad eller som en nomineringsgrupp redan har ansökt om att få registrerad och beteckningarna skulle komma att bli registrerade för samma val, eller*
- *med hänsyn till sitt innehåll eller av annan särskild anledning är uppenbart olämplig som gruppbezeichnung.*

25 §

Innan kyrkostyrelsen respektive stiftsstyrelsen avslår en ansökan om registrering av gruppbezeichnung ska styrelsen ge den berörda gruppen möjlighet att inom viss tid inkomma med ett meddelande om ändring eller komplettering av sin ansökan. Ett sådant meddelande ska vara skriftligt och undertecknat av det ombud som nomineringsgruppen har anmält.

26 § En gruppbezeichnung som har registrerats enligt 23 § gäller tills vidare.

Gruppbezeichnung upphör dock att gälla och ska tas bort ur registret om

1. nomineringsgruppen begär det,
2. nomineringsgruppen inte har anmält kandidater för två ordinarie val i följd till något val,
3. nomineringsgruppen inte har något ombud, eller
4. det inte ska ske något val till den församling eller det pastorat som gruppbezeichnung anger.

27 § En gruppbezeichnung som har registrerats enligt 26 § gäller tills vidare.

27 a § En ansökan om att ändra en registrerad gruppbezeichnung får göras av nomineringsgruppens ombud. Bestämmelserna i 22–27 §§ ska då tillämpas.

Anmälan av kandidater

28 § Andra än anmälda kandidater för registrerade nomineringsgrupper är inte valbara.

Kandidaterna ska skriftligen förklara att de gett nomineringsgruppen tillstånd att anmäla dem. *Förklaringen ska skickas med anmälan.*

Kandidaterna ska skriftligen förklara att de gett nomineringsgruppen tillstånd att anmäla dem.

Förklaringen ska skickas med anmälan och senast ha inkommit till stiftsstyrelsen den dag en anmälan enligt 29 § tredje stycket eller 30 § andra stycket ska ha inkommit.

En nomineringsgrupp får inte anmäla mer än en lista på kandidater i varje valkrets till respektive val.

28 a § En anmälan av en kandidat ska inte beaktas om nomineringsgruppen inte kan visa att den har fått kandidatens tillstånd till att anmäla den.

RÖSTLÄNGDER OCH RÖSTKORT

37 § Kyrkostyrelsen ska upprätta en röstlängd för varje valdistrikt, upptagande dem som har rösträtt vid valen. Uppgifterna i det register som avses i 56 kap. 1 § 1 45 dagar före den ordinarie valdagen ska ligga till grund för uppgifterna i röstlängderna.

37 § Kyrkostyrelsen ska upprätta en röstlängd för varje valdistrikt, upptagande dem som har rösträtt vid valen. Uppgifterna i det register som avses i 56 kap. 1 § 1 30 dagar före den ordinarie valdagen ska ligga till grund för uppgifterna i röstlängderna.

41 § Den som anser sig berörd av felaktig uppgift i röstlängden ska senast tisdagen andra veckan före den ordinarie valdagen skriftligen hos kyrkostyrelsen begära att uppgiften rättas. Detta gäller också den som anser sig vara felaktigt utelämnad ur röstlängden.

Det som har hänt senare än 45 dagar före den ordinarie valdagen får inte ligga till grund för rättelse enligt denna paragraf.

Det som har hänt senare än 30 dagar före den ordinarie valdagen får inte ligga till grund för rättelse enligt denna paragraf.

Frågor om rättelse enligt första stycket prövas av kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsen får också på eget initiativ besluta om sådan rättelse av röstlängd som innebär att den som på felaktiga grunder inte har tagits upp i en röstlängd tas upp där.

41 a § När samtliga beslut om rättelser har förts in i en röstlängd, ska den så snart som möjligt sändas till valnämnden för valdistriktet.

Har ett beslut om rättelse inte hunnit föras in i röstlängden innan den sänts till valnämnden får kyrkostyrelsen uppdra åt valnämnden ombesörja att rättelsen förs in.

Har ett beslut om rättelse inte hunnit föras in i röstlängden innan den sänts till valnämnden får kyrkostyrelsen uppdra åt valnämnden att ombesörja att rättelsen förs in.

RÖSTNING

47 § Väljare bör vid röstning i vallokalen ha med sig sitt röstkort. De som inte har detta och som inte är kända för valförrättarna ska legitimera sig eller på annat sätt styrka sin identitet.

För att få rösta *på ett särskilt röstmottagningsställe eller på en expedition för förtidsröstning*, ska väljaren ha ett röstkort. Detta ska lämnas till röstmottagaren.

För att få rösta *i en röstningslokal* ska väljaren ha ett röstkort. Detta ska lämnas till röstmottagaren.

Den som vill brevrösta enligt 54 § ska lämna sitt röstkort tillsammans med valkuverten.

Var och när röstning äger rum

48 §

På valdagen kan väljarna rösta i vallokalen för det valdistrikt där de finns i röstlängden *eller på ett särskilt röstmottagningsställe inom den egna valnämndens ansvarsområde, om ett sådant har anordnats.*

Väljare får före valdagen rösta på särskilda röstmottag-

48 § *Röstning äger rum på röstmottagningsställena.*

För varje valdistrikt ska det finnas en vallokal.

På valdagen *röstas* väljarna i första hand i vallokalen för det valdistrikt där de finns *upptagna* i röstlängden. *De kan också före eller under valdagen rösta i röstningslokaler, när sådana har anordnats. Väljare får även brevrösta enligt bestämmelserna i 54–57 §§.*

Under den period röstning får ske enligt 49 § ska minst en

ningsställen inom den egna valnämndens ansvarsområde, om sådana röstmottagningsställen anordnas, samt på expeditioner för förtidsröstning i hela landet. Minst en sådan expedition ska finnas i varje församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i pastoratet enligt den indelning som gäller den 1 januari året efter valåret.

Väljare får brevrösta enligt bestämmelserna i 54–57 §§.

Väljare som röstar före valdagen ska rösta samtidigt i alla de val som de vill delta i.

röstningslokal finnas i varje församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i pastoratet enligt den indelning som gäller den 1 januari året efter valåret.

Vid omval ska kyrkostyrelsen bestämma om det i den valkrets som valet gäller ska finnas röstningslokaler enligt fjärde stycket.

Väljare som brevröstar eller röstar i en röstningslokal ska rösta samtidigt i alla de val som de vill delta i.

49 § Väljare får vid ordinarie kyrkoval rösta i en röstningslokal från och med den trettonde dagen före valdagen till och med valdagen.

Vid omval får väljare rösta i en röstningslokal från och med den dag kyrkostyrelsen bestämmer.

Beslut om röstningslokaler

50 § Valnämnden ska besluta vilken lokal som ska vara vallokal för vart och ett valdistrikt. En vallokal kan vara gemensam för två eller flera distrikt.

Valnämnden får bestämma att ett särskilt röstmottagningsställe ska anordnas. Ett sådant ska vara öppet under minst två timmar.

Valnämnden ska efter samråd med kyrkoherden besluta på vilken eller vilka expeditioner i en församling eller ett pastorat som förtidsröstning ska ske.

Beslut om röstmottagningsställen

Valnämnden ska besluta vilken lokal i församlingen eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i pastoratet som ska vara röstningslokal före och under valdagen.

Valnämnden får besluta att fler röstningslokaler ska anordnas före och under valdagen.

Öppethållande av röstmottagningsställen

51 § En vallokal ska alltid hållas öppen för röstning mellan klockan 18.00 och 20.00. Den ska därutöver även hållas öppen minst fyra timmar mellan klockan 09.00 och 18.00. Den ska hållas stängd under tiden för församlingens huvudgudstjänst. Röstmottagningen avslutas klockan 20.00.

Valnämnden ska besluta vilka öppettider som i övrigt ska gälla för vallokalerna inom dess område.

Stiftsstyrelsen får på begäran av valnämnden i ett enskilt fall besluta att en vallokal ska vara öppen kortare tid än som anges i första stycket andra meningen om den bedömer att väljarna ändå får tillräckligt bra möjligheter att rösta.

Stiftsstyrelsen får på begäran av valnämnden i ett enskilt fall också besluta om undantag från första stycket, tredje meningen.

51 a § En röstningslokal ska alltid hållas öppen för röstning under minst två sammanhängande timmar.

I varje församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i pastoratet ska en av de röstningslokaler som har anordnats vara öppen varje vardag och valdagen under den period som anges i 49 §. Denna lokal ska under samma period, utöver vad som anges i första stycket, även hålla öppet minst en dag vardera veckan mellan klockan 17.00 och 20.00.

Valnämnden ska besluta vilka öppettider som i övrigt ska gälla för röstningslokalerna inom dess område.

Röstmottagningen i en röstningslokal under valdagen ska avslutas i sådan tid att valsedlar som ska ingå i den preliminära

sammanräkningen i ett valdistrikt inom den egna valnämndens ansvarsområde kan lämnas i rätt vallokal före klockan 20.00.

Stiftsstyrelsen får på begäran av valnämnden i ett enskilt fall besluta om undantag från första och andra styckena.

Valnämndens samrådsskyldighet

51 b § Innan valnämnden fattar beslut enligt 50–51 a §§ ska samråd ske med kyrkoherden.

Grupp- och kandidatförteckningar samt blanka valsedlar

51 §

I en vallokal ska det finnas grupp- och kandidatförteckningar enligt 31 § för de valkretsar som valdistriktet hör till. Där ska också finnas blanka valsedlar för vart och ett av valen.

Sådana förteckningar och valsedlar ska också finnas på särskilda röstmottagningsställen.

På expeditioner för förtidsröstning ska det vara möjligt för en väljare som begär detta att få ta del av grupp- och kandidatförteckningarna för den valkrets där han eller hon är röstberättigad. Där ska också finnas blanka valsedlar för vart och ett av valen.

52 §

Sådana förteckningar och valsedlar ska också finnas i röstningslokaler.

I en röstningslokal ska det också vara möjligt för väljare att ta del av grupp- och kandidatförteckningarna för den valkrets där väljaren är röstberättigad. Där ska också finnas blanka valsedlar för vart och ett av valen.

Röstning på expedition för förtidsröstning

53 § På minst en expedition för förtidsröstning i varje församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i pastoratet ska det vid ordinarie kyrkoval i hela landet vara möjligt att rösta från och med den trettonde dagen före valdagen till och med onsdagen före valdagen.

Det ska vara möjligt att rösta under minst tre timmar varje vardag under denna period samt därutöver minst en dag vardera veckan mellan klockan 17 och 20.

Stiftsstyrelsen får i enskilt fall besluta att inskränka dessa tider.

Brevröstning genom postbefordran

54 § Väljare som vill brevrösta ska för varje slag av val avge sin röst och själv lägga en valsedel i ett valkuvert. Väljaren ska därefter i närvaro av två vittnen lägga de valkuvert som gjorts i ordning i ett ytterkuvert för brevröst och klistra igen detta.

Väljaren ska på ytterkuvertet skriva under en försäkran att kuverten gjorts i ordning på detta sätt. De två vittnena ska där skriftligen intyga att väljaren skrivit under försäkran och att de inte känner till något som gör att innehållet i försäkran inte är riktigt.

Väljaren ska därefter lägga ytterkuvertet och sitt röstkort i ett omslagskuvert som ska skickas till stiftsstyrelsen. Försändelsen ska ha kommit in till *stiftsstyrelsen* senast *onsdagen* i veckan före valdagen.

Väljaren ska därefter lägga ytterkuvertet och sitt röstkort i ett omslagskuvert som ska skickas till stiftsstyrelsen. Försändelsen ska ha kommit in till *stiftsstyrelsen* senast *fredagen* i veckan före valdagen.

Väljare som befinner sig utomlands får skicka sin brevröst till kyrkostyrelsen.

Brevröstning genom bud

55 § Väljare som inte kan komma personligen till *någon röstningslokal* får lämna sin brevröst genom bud.

Den som anlitas som bud ska ha fyllt 18 år.

55 § Väljare som inte kan komma personligen till *något röstmottagningsställe* får lämna sin brevröst genom bud.

56 § Vid brevröstning genom bud ska bestämmelserna i 54 § första och andra styckena tillämpas.

Budet ska lämna ytterkuvertet för brevröst i väljarens vallokal. Brevrösten får också lämnas *på en expedition för förtidsröstning eller på ett särskilt röstmottagningsställe* i den församling som väljaren tillhör eller *inom* det pastorat som församlingen ingår i.

Budet ska lämna ytterkuvertet för brevröst i väljarens vallokal. Brevrösten får också lämnas *i en röstningslokal* i den församling som väljaren tillhör eller *i* det pastorat som församlingen ingår i.

När brevrösten lämnas ska budet anteckna sitt namn, sitt personnummer och sin adress samt skriftligen intyga att väljaren skrivit under försäkran och att han eller hon inte känner till något som gör att innehållet i försäkran inte är riktigt.

NÄRMARE BESTÄMMELSER

89 § Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om

1. registrering av gruppbe-teckning och registrering av kandidater,
2. grupp- och kandidatförteckningar,
3. röstlängder och röstkort,
4. valsedlar och olika typer av kuvert,

1. registrering av gruppbe-teckning *samt anmälan* och registre-ring av kandidater,

5. tider för röstning <i>i vallokal</i> ,	5. tider för röstning <i>på
röstmottagningsställen</i> ,
6. utrustning och ordning <i>i
röstningslokal</i> ,	6. utrustning och ordning <i>på
röstmottagningsställen</i> ,
7. hur röstning går till <i>i vallokal</i> ,
på <i>expedition för förtidsröstning
och på särskilt röstmottagnings-
ställe</i> ,	7. hur röstning går till <i>på
röstmottagningsställen</i> ,
8. hur brevröstning går till,	
9. dokumentation av valförrättning och röstmottagning,	
10. behandling av inkomna förtidsröster,	
11. förfarandet vid preliminär rösträkning i vallokal,	
12. förfarandet vid slutlig rösträkning och mandatfördelning,	
13. förfarandet när ledamöter och ersättare avgår under mandatperioden, och	
14. förfarandet i övrigt i valadministrativa frågor.	

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2016.

Kyrkomötet
Kyrkorättsutskottets yttrande 2015:2y

Ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om direkta val

Till Organisationsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över skrivelse 2015:3, avsnitt 3.

I skrivelsen föreslås vissa ändringar av kyrkoordningens bestämmelser om direkta val. Bland annat ändras tidpunkten för när avstämning av uppgifterna i röstlängden ska göras, det införs en uttrycklig bestämmelse om ansökan om ändring av registrerad gruppbezeichnung och möjligheterna till förtidsröstning utökas. Vidare anpassas kyrkoordningens begreppsapparat beträffande lokaler för röstning till vallagens terminologi och kyrkostyrelsen bemyndigas att utfärda närmare bestämmelser om anmälan av kandidater.

I förslaget till kyrkomötesbeslut i fråga om kyrkoordningen bör förtydligas att det är bestämmelser i 38 kap. som ska ändras. Beslutsmeningen bör därför ändras så att den inledningsvis lyder ”Kyrkomötet beslutar i fråga om 38 kap. i kyrkoordningen (SvKB 1999:1)...”.

Vad gäller den föreslagna förändringen av kyrkoordningens begreppsapparat beträffande lokaler för röstning, menar utskottet att sådana byten av begrepp ofta kan leda till att tillämpningen av regelverket försvåras. I detta fall är det dock frågan om en anpassning till vallagens terminologi i kombination med övriga anpassningar till vallagen, vilket istället kan leda till en förenkling av regelverket.

Utöver vad som har anförts ovan har Kyrkorättsutskottet inget att erinra mot de föreslagna ändringarna.

Uppsala den 23 september 2015

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särduist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Sven Ingvar Holmgren, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Per-Olof Jacobsson, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilanderesson, Birgitta Sedin och Lars Larsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 3

Ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om direkta val m.m.

O 2015:1
Bilaga 3

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1)

dels att 53 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 53 § ska utgå,

dels att rubriken närmast före 51 § ska placeras närmast före 52 § och rubriken närmast före 52 § ska placeras närmast före 53 §,

dels att nuvarande 21 § ska betecknas 23 §, att nuvarande 22 § ska betecknas 21 §, att nuvarande 23 § ska betecknas 26 §, att nuvarande 25 § ska betecknas 22 §, att nuvarande 26 § ska betecknas 27 §, att nuvarande 27 § ska betecknas 25 §, att nuvarande 51 § ska betecknas 52 § och att nuvarande 52 § ska betecknas 53 §,

dels att nya 23, 25, 27 och 52 §§ ska ha följande lydelse,

dels att 24, 28, 37, 41, 41 a, 47, 48, 50, 54, 55, 56 och 89 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 50 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas åtta nya paragrafer, 21 a, 23 a, 27 a, 28 a, 49, 51, 51 a och 51 b §§ av följande lydelse,

dels att det ska införas två nya rubriker närmast före 51 § respektive 51 b § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

38 kap. Direkta val

*21 a § Vid ansökan om registrering av grupp-
beteckning ska nomine-
ringsgruppen anmäla ett ombud.*

21 §

23 §

Kyrkostyrelsen beslutar om registrering av grupp-
beteckning för val till kyrkomötet.

Stiftsstyrelsen beslutar om registrering av grupp-
beteckning för val till stiftsfullmäktige och kyrkofullmäktige.

För att gälla vid ett ordinarie val ska ansökan om registrering ha inkommit senast den 15 april valåret. Vid omval som har beslutats enligt 94 § ska ansökan ha inkommit senast den dag som kyrkostyrelsen beslutar.

*Vid ansökan om registrering
av grupp-
beteckning ska nomine-
ringsgruppen också anmäla ett
ombud.*

*23 a § Sedan kyrkostyrelsen har prövat
ansökningar om registrering av
grupp-
beteckning för val till
kyrkomötet, ska stiftsstyrelsen
pröva ansökningar om registre-
ring av grupp-
beteckning för*

*övriga val i följande ordnings-
följd:*

- val till stiftsfullmäktige*
- val till kyrkofullmäktige.*

24 § *Sedan kyrkostyrelsen har prövat ansökningar om registrering av gruppbezeichnung för val till kyrkomötet, ska stiftsstyrelsen pröva ansökningar om registrering av gruppbezeichnung för övriga val i följande ordningsföljd:*

- val till stiftsfullmäktige*
- val till kyrkofullmäktige.*

En ansökan om registrering av gruppbezeichnung ska avslås

- om den kan antas bli förväxlad med en beteckning som redan är registrerad eller som en nomineringsgrupp redan har ansökt om att få registrerad och beteckningarna skulle komma att bli registrerade för samma val eller*
- om beteckningen med hänsyn till sitt innehåll eller av annan särskild anledning är uppenbart olämplig som gruppbezeichnung.*

Vid prövning enligt föregående stycke ska beaktas vad som sägs om beteckningars innehåll i 25 §.

27 § Innan kyrkostyrelsen respektive stiftsstyrelsen avslår en ansökan om registrering av gruppbezeichnung ska styrelsen ge den berörda gruppen möjlighet att inom viss tid inkomma med ett meddelande om ändring eller komplettering av sin ansökan. Ett sådant meddelande ska vara skriftligt och undertecknat av det ombud som nomineringsgruppen har anmält enligt 21 §.

Inför ett ordinarie val, ska meddelandet ha inkommit senast den 2 maj. Vid omval som har beslutats enligt 94 § ska meddelandet ha inkommit senast den dag som kyrkostyrelsen beslutar.

24 §

En ansökan om registrering av gruppbezeichnung ska avslås *om beteckningen*

- inte uppfyller kraven i 22 §,*
- kan antas bli förväxlad med en beteckning som redan är registrerad eller som en nomineringsgrupp redan har ansökt om att få registrerad och beteckningarna skulle komma att bli registrerade för samma val, eller*
- med hänsyn till sitt innehåll eller av annan särskild anledning är uppenbart olämplig som gruppbezeichnung.*

25 §

Innan kyrkostyrelsen respektive stiftsstyrelsen avslår en ansökan om registrering av gruppbezeichnung ska styrelsen ge den berörda gruppen möjlighet att inom viss tid inkomma med ett meddelande om ändring eller komplettering av sin ansökan. Ett sådant meddelande ska vara skriftligt och undertecknat av det ombud som nomineringsgruppen har anmält.

26 § En gruppbezeichnung som har registrerats enligt 23 § gäller tills vidare.

Gruppbezeichnung upphör dock att gälla och ska tas bort ur registret om

1. nomineringsgruppen begär det,
2. nomineringsgruppen inte har anmält kandidater för två ordinarie val i följd till något val,
3. nomineringsgruppen inte har något ombud, eller
4. det inte ska ske något val till den församling eller det pastorat som gruppbezeichnung anger.

27 § En gruppbezeichnung som har registrerats enligt 26 § gäller tills vidare.

27 a § En ansökan om att ändra en registrerad gruppbezeichnung får göras av nomineringsgruppens ombud. Bestämmelserna i 22–27 §§ ska då tillämpas.

Anmälan av kandidater

28 § Andra än anmälda kandidater för registrerade nomineringsgrupper är inte valbara.

Kandidaterna ska skriftligen förklara att de gett nomineringsgruppen tillstånd att anmäla dem. *Förklaringen ska skickas med anmälan.*

Kandidaterna ska skriftligen förklara att de gett nomineringsgruppen tillstånd att anmäla dem.

Förklaringen ska skickas med anmälan och senast ha inkommit till stiftsstyrelsen den dag en anmälan enligt 29 § tredje stycket eller 30 § andra stycket ska ha inkommit.

En nomineringsgrupp får inte anmäla mer än en lista på kandidater i varje valkrets till respektive val.

28 a § En anmälan av en kandidat ska inte beaktas om nomineringsgruppen inte kan visa att den har fått kandidatens tillstånd till att anmäla den.

RÖSTLÄNGDER OCH RÖSTKORT

37 § Kyrkostyrelsen ska upprätta en röstlängd för varje valdistrikt, upptagande dem som har rösträtt vid valen. Uppgifterna i det register som avses i 56 kap. 1 § 1 45 dagar före den ordinarie valdagen ska ligga till grund för uppgifterna i röstlängderna.

37 § Kyrkostyrelsen ska upprätta en röstlängd för varje valdistrikt, upptagande dem som har rösträtt vid valen. Uppgifterna i det register som avses i 56 kap. 1 § 1 30 dagar före den ordinarie valdagen ska ligga till grund för uppgifterna i röstlängderna.

41 § Den som anser sig berörd av felaktig uppgift i röstlängden ska senast tisdagen andra veckan före den ordinarie valdagen skriftligen hos kyrkostyrelsen begära att uppgiften rättas. Detta gäller också den som anser sig vara felaktigt utelämnad ur röstlängden.

Det som har hänt senare än 45 dagar före den ordinarie valdagen får inte ligga till grund för rättelse enligt denna paragraf.

Det som har hänt senare än 30 dagar före den ordinarie valdagen får inte ligga till grund för rättelse enligt denna paragraf.

Frågor om rättelse enligt första stycket prövas av kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsen får också på eget initiativ besluta om sådan rättelse av röstlängd som innebär att den som på felaktiga grunder inte har tagits upp i en röstlängd tas upp där.

41 a § När samtliga beslut om rättelser har förts in i en röstlängd, ska den så snart som möjligt sändas till valnämnden för valdistriktet.

Har ett beslut om rättelse inte hunnit föras in i röstlängden innan den sänts till valnämnden får kyrkostyrelsen uppdra åt valnämnden ombesörja att rättelsen förs in.

Har ett beslut om rättelse inte hunnit föras in i röstlängden innan den sänts till valnämnden får kyrkostyrelsen uppdra åt valnämnden att ombesörja att rättelsen förs in.

RÖSTNING

47 § Väljare bör vid röstning i vallokalen ha med sig sitt röstkort. De som inte har detta och som inte är kända för valförrättarna ska legitimera sig eller på annat sätt styrka sin identitet.

För att få rösta *på ett särskilt röstmottagningsställe eller på en expedition för förtidsröstning*, ska väljaren ha ett röstkort. Detta ska lämnas till röstmottagaren.

För att få rösta *i en röstningslokal* ska väljaren ha ett röstkort. Detta ska lämnas till röstmottagaren.

Den som vill brevrösta enligt 54 § ska lämna sitt röstkort tillsammans med valkuverten.

Var och när röstning äger rum

48 §

På valdagen kan väljarna rösta i vallokalen för det valdistrikt där de finns i röstlängden *eller på ett särskilt röstmottagningsställe inom den egna valnämndens ansvarsområde, om ett sådant har anordnats.*

Väljare får före valdagen rösta på särskilda röstmottag-

48 § *Röstning äger rum på röstmottagningsställena.*

För varje valdistrikt ska det finnas en vallokal.

På valdagen *röstar* väljarna i första hand i vallokalen för det valdistrikt där de finns *upptagna* i röstlängden. *De kan också före eller under valdagen rösta i röstningslokaler, när sådana har anordnats. Väljare får även brevrösta enligt bestämmelserna i 54–57 §§.*

Under den period röstning får ske enligt 49 § ska minst en

ningsställen inom den egna valnämndens ansvarsområde, om sådana röstmottagningsställen anordnas, samt på expeditioner för förtidsröstning i hela landet. Minst en sådan expedition ska finnas i varje församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i pastoratet enligt den indelning som gäller den 1 januari året efter valåret.

Väljare får brevrösta enligt bestämmelserna i 54–57 §§.

Väljare som röstar före valdagen ska rösta samtidigt i alla de val som de vill delta i.

röstningslokal finnas i varje församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i pastoratet enligt den indelning som gäller den 1 januari året efter valåret.

Vid omval ska kyrkostyrelsen bestämma om det i den valkrets som valet gäller ska finnas röstningslokaler enligt fjärde stycket.

Väljare som brevröstar eller röstar i en röstningslokal ska rösta samtidigt i alla de val som de vill delta i.

49 § Väljare får vid ordinarie kyrkoval rösta i en röstningslokal från och med den trettonde dagen före valdagen till och med valdagen.

Vid omval får väljare rösta i en röstningslokal från och med den dag kyrkostyrelsen bestämmer.

Beslut om röstningslokaler

50 § Valnämnden ska besluta vilken lokal som ska vara vallokal för vart och ett valdistrikt. En vallokal kan vara gemensam för två eller flera distrikt.

Valnämnden får bestämma att ett särskilt röstmottagningsställe ska anordnas. Ett sådant ska vara öppet under minst två timmar.

Valnämnden ska efter samråd med kyrkoherden besluta på vilken eller vilka expeditioner i en församling eller ett pastorat som förtidsröstning ska ske.

Beslut om röstmottagningsställen

Valnämnden ska besluta vilken lokal i församlingen eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i pastoratet som ska vara röstningslokal före och under valdagen.

Valnämnden får besluta att fler röstningslokaler ska anordnas före och under valdagen.

Öppethållande av röstmottagningsställen

51 § En vallokal ska alltid hållas öppen för röstning mellan klockan 18.00 och 20.00. Den ska därutöver även hållas öppen minst fyra timmar mellan klockan 09.00 och 18.00. Den ska hållas stängd under tiden för församlingens huvudgudstjänst. Röstmottagningen avslutas klockan 20.00.

Valnämnden ska besluta vilka öppettider som i övrigt ska gälla för vallokalerna inom dess område.

Stiftsstyrelsen får på begäran av valnämnden i ett enskilt fall besluta att en vallokal ska vara öppen kortare tid än som anges i första stycket andra meningen om den bedömer att väljarna ändå får tillräckligt bra möjligheter att rösta.

Stiftsstyrelsen får på begäran av valnämnden i ett enskilt fall också besluta om undantag från första stycket, tredje meningen.

51 a § En röstningslokal ska alltid hållas öppen för röstning under minst två sammanhängande timmar.

I varje församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i pastoratet ska en av de röstningslokaler som har anordnats vara öppen varje vardag och valdagen under den period som anges i 49 §. Denna lokal ska under samma period, utöver vad som anges i första stycket, även hålla öppet minst en dag vardera veckan mellan klockan 17.00 och 20.00.

Valnämnden ska besluta vilka öppettider som i övrigt ska gälla för röstningslokalerna inom dess område.

Röstmottagningen i en röstningslokal under valdagen ska avslutas i sådan tid att valsedlar som ska ingå i den preliminära

sammanräkningen i ett valdistrikt inom den egna valnämndens ansvarsområde kan lämnas i rätt vallokal före klockan 20.00.

Stiftsstyrelsen får på begäran av valnämnden i ett enskilt fall besluta om undantag från första och andra styckena.

Valnämndens samrådsskyldighet

51 b § Innan valnämnden fattar beslut enligt 50–51 a §§ ska samråd ske med kyrkoherden.

Grupp- och kandidatförteckningar samt blanka valsedlar

51 §

I en vallokal ska det finnas grupp- och kandidatförteckningar enligt 31 § för de valkretsar som valdistriktet hör till. Där ska också finnas blanka valsedlar för vart och ett av valen.

Sådana förteckningar och valsedlar ska också finnas på särskilda röstmottagningsställen.

På expeditioner för förtidsröstning ska det vara möjligt för en väljare som begär detta att få ta del av grupp- och kandidatförteckningarna för den valkrets där han eller hon är röstberättigad. Där ska också finnas blanka valsedlar för vart och ett av valen.

52 §

Sådana förteckningar och valsedlar ska också finnas i röstningslokaler.

I en röstningslokal ska det också vara möjligt för väljare att ta del av grupp- och kandidatförteckningarna för den valkrets där väljaren är röstberättigad. Där ska också finnas blanka valsedlar för vart och ett av valen.

Röstning på expedition för förtidsröstning

53 § På minst en expedition för förtidsröstning i varje församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i pastoratet ska det vid ordinarie kyrkoval i hela landet vara möjligt att rösta från och med den trettonde dagen före valdagen till och med onsdagen före valdagen.

Det ska vara möjligt att rösta under minst tre timmar varje vardag under denna period samt därutöver minst en dag vardera veckan mellan klockan 17 och 20.

Stiftsstyrelsen får i enskilt fall besluta att inskränka dessa tider.

Brevröstning genom postbefordran

54 § Väljare som vill brevrösta ska för varje slag av val avge sin röst och själv lägga en valsedel i ett valkuvert. Väljaren ska därefter i närvaro av två vittnen lägga de valkuvert som gjorts i ordning i ett ytterkuvert för brevröst och klistra igen detta.

Väljaren ska på ytterkuvertet skriva under en försäkran att kuverten gjorts i ordning på detta sätt. De två vittnena ska där skriftligen intyga att väljaren skrivit under försäkran och att de inte känner till något som gör att innehållet i försäkran inte är riktigt.

Väljaren ska därefter lägga ytterkuvertet och sitt röstkort i ett omslagskuvert som ska skickas till stiftsstyrelsen. Försändelsen ska ha kommit in till *stiftsstyrelsen* senast *onsdagen* i veckan före valdagen.

Väljaren ska därefter lägga ytterkuvertet och sitt röstkort i ett omslagskuvert som ska skickas till stiftsstyrelsen. Försändelsen ska ha kommit in till *stiftsstyrelsen* senast *fredagen* i veckan före valdagen.

Väljare som befinner sig utomlands får skicka sin brevröst till kyrkostyrelsen.

Brevröstning genom bud

55 § Väljare som inte kan komma personligen till *någon röstningslokal* får lämna sin brevröst genom bud.

Den som anlitas som bud ska ha fyllt 18 år.

55 § Väljare som inte kan komma personligen till *något röstmottagningsställe* får lämna sin brevröst genom bud.

56 § Vid brevröstning genom bud ska bestämmelserna i 54 § första och andra styckena tillämpas.

Budet ska lämna ytterkuvertet för brevröst i väljarens vallokal. Brevrösten får också lämnas *på en expedition för förtidsröstning eller på ett särskilt röstmottagningsställe* i den församling som väljaren tillhör eller *inom* det pastorat som församlingen ingår i.

Budet ska lämna ytterkuvertet för brevröst i väljarens vallokal. Brevrösten får också lämnas *i en röstningslokal* i den församling som väljaren tillhör eller *i* det pastorat som församlingen ingår i.

När brevrösten lämnas ska budet anteckna sitt namn, sitt personnummer och sin adress samt skriftligen intyga att väljaren skrivit under försäkran och att han eller hon inte känner till något som gör att innehållet i försäkran inte är riktigt.

NÄRMARE BESTÄMMELSER

89 § Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om

1. registrering av grupp- och kandidater, registrering av kandidater,
2. grupp- och kandidatförteckningar,
3. röstlängder och röstkort,
4. valsedlar och olika typer av kuvert,

1. registrering av grupp- och kandidater, registrering *samt anmälan* och registrering av kandidater,

5. tider för röstning <i>i vallokal</i> ,	5. tider för röstning <i>på
röstmottagningsställen</i> ,
6. utrustning och ordning <i>i
röstningslokal</i> ,	6. utrustning och ordning <i>på
röstmottagningsställen</i> ,
7. hur röstning går till <i>i vallokal</i> ,
på <i>expedition för förtidsröstning
och på särskilt röstmottagnings-
ställe</i> ,	7. hur röstning går till <i>på
röstmottagningsställen</i> ,
8. hur brevröstning går till,	
9. dokumentation av valförrättning och röstmottagning,	
10. behandling av inkomna förtidsröster,	
11. förfarandet vid preliminär rösträkning i vallokal,	
12. förfarandet vid slutlig rösträkning och mandatfördelning,	
13. förfarandet när ledamöter och ersättare avgår under mandatperioden, och	
14. förfarandet i övrigt i valadministrativa frågor.	

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2016.

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2015:2

Kontrakten

Sammanfattning

I betänkandet behandlas avsnitt 2, *En mer flexibel reglering av kontrakten* i kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2015:3, *Ändringar i kyrkoordningen*. Utskottet, som anser att skrivelsens förslag i huvudsak är väl avvägda, menar emellertid att förslagen på ett par punkter bör justeras. Utskottet föreslår att ett kontrakt ska kunna bestå av endast en enhet samt att det även fortsättningsvis ska vara reglerat att biskopen ska höra prästerna i kontraktet innan kontraktsprost utses och att kravet på hörande ska avse även kontraktets diakoner. Utskottet föreslår kyrkomötet att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, med de av utskottet föreslagna justeringarna.

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Innehåll	2
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Skrivelsens förslag	3
Yttrande från Läronämnden	3
Yttrande från andra utskott	3
Bakgrund	3
Gällande reglering och kyrkostyrelsens förslag	4
Utskottets överväganden	8
Bilaga 1 Förslag till ändringar i kyrkoordningen.....	10
Bilaga 2 Läronämndens yttrande 2015:4y	16
Bilaga 3 Kyrkorättsutskottets yttrande 2015:1y.....	17
Bilaga 4 Kyrkorättsutskottets yttrande 2015:5y.....	18

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

O 2005:2

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, med de av utskottet föreslagna justeringarna, i enlighet med *bilaga 1*.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2015:3, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 2, En mer flexibel reglering av kontrakten

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över skrivelsen i Ln 2015:4y, *bilaga 2*.

Yttrande från andra utskott

Kyrkorätsutskottet har yttrat sig över skrivelsen, avsnitt 2, En mer flexibel reglering av kontrakten i Kr 2015:1y, *bilaga 3* samt över utskottets förslag till justeringar i Kr 2015:5y, *bilaga 4*.

Bakgrund

I betänkandet *Närhet och samverkan* (SKU 2011:2) anförde den s.k. strukturutredningen att det med en ändrad lokal struktur fanns skäl att följa upp strukturutredningens förslag med en särskild utredning om kontraktets ställning och uppgifter (SKU 2011:2 s. 259).

I kyrkostyrelsens skrivelse med anledning av strukturutredningens förslag, *Strukturfrågor* (KsSkr 2012:5), instämde kyrkostyrelsen i att det behövdes en översyn av kontraktets ställning och uppgifter men även av kontraktsindelningen. Kyrkostyrelsen beslöt i september 2012 att tillsätta en utredning om bland annat kontraktets ställning, uppgifter och indelning.

Utredaren överlämnade den 15 januari 2014 sina förslag rörande kontrakten i betänkandet *Kontraktets ställning, uppgifter och indelning* (SKU 2014:1). Utredningen remitterades under våren 2014. Svarsfrekvensen var låg och kritik höjdes mot flera av utredningens slutsatser och förslag. Efter en föredragning av det preliminära remissutfallet beslöt kyrkostyrelsens arbetsutskott att föreslå kyrkostyrelsen att inte gå vidare med utredningens förslag utan i stället göra en fortsatt utredning i syfte att avreglera kontrakten så mycket som möjligt i kyrkoordningen. En sådan avreglering skulle enligt arbetsutskottet leda till större frihet för stiftens vad gäller kontraktsindelning och utseende av kontraktsprostar. Ett förslag i enlighet med detta skulle, enligt arbetsutskottet, kunna presenteras för kyrkomötet år 2015. Kyrkostyrelsen beslöt i enlighet med arbetsutskottets förslag.

Under 2014/15 upprättades en promemoria vilken remitterats till bland annat ett samtliga stift, antal församlingar och pastorat samt ett till ett antal kontraktsprostar. Med utgångspunkt i promemorians förslag har kyrkostyrelsen nu lämnat förslag till en förändrad reglering av kontrakten.

Gällande reglering och kyrkostyrelsens förslag

Inledning

Kyrkostyrelsen föreslår att kontrakten ska finnas kvar som indelningsenheter och att kontrakten och kontraktsprostarna även fortsättningsvis ska ha den tydliga episkopala koppling som de har haft sedan medeltiden. Dock bör, enligt kyrkostyrelsen, en viss avreglering och ändring av kyrkoordningens bestämmelser rörande kontrakten ske för att skapa ökad flexibilitet.

Kontrakten som indelningsenhet och som kontraktsprostens tjänstgöringsområde

Gällande reglering

Enligt 36 kap. 1 § i kyrkoordningen är Svenska kyrkan indelad i territoriella församlingar, kontrakt och stift.

Enligt 36 kap. 5 § består ett kontrakt av en eller flera församlingar som inte ingår i ett pastorat och/eller flera pastorat i ett stift, dock alltid minst två enheter¹. Vidare anges i paragrafen att kontraktet är tjänstgöringsområde för en kontraktsprost och att kontraktsindelningen ska omfatta hela stiftet.

Av 37 kap. 20 § framgår att det är stiftsstyrelsen som beslutar om ändringar i kontraktsindelningen. Indelningen får ändras om den därmed blir mer ändamålsenlig. Den ska dock vara oförändrad det år då ordinarie kyrkoval äger rum och det närmast följande året. I 37 kap. 21 § sägs vidare att kontraktsindelningen inte får ändras utan att berörda församlingar, pastorat, kyrkoherdar och kontraktsprostar samt domkapitlet har getts tillfälle att yttra sig.

En ändring i kontraktsindelningen träder, enligt 37 kap. 22 §, i kraft vid den tidpunkt som beslutats, med de inskränkningar som anges i 37 kap. 20 §. Av samma paragraf framgår att ett beslut om att ändra kontraktsindelningen ska fattas senast tre månader före ikraftträdandet och att kyrkostyrelsen genast ska underrättas om alla beslut om ändringar i kontraktsindelningen.

Av 37 kap. 35 § framgår att stiftsstyrelsen, i beslut om indelning i kontrakt också ska, efter samråd med berörda församlingar och pastorat, besluta om namn på kontrakten. Stiftsstyrelsen får även i andra fall pröva frågor om att ändra namn på kontrakt och ett sådant beslut om namnändring träder i kraft den 1 januari det år som bestäms i beslutet. Beslutet ska fattas senast sex månader före ikraftträdandet. Om beslutet ska träda i kraft året efter det år ordinarie kyrkoval har ägt rum, ska det fattas senast tolv månader före ikraftträdandet och kyrkostyrelsen ska genast underrättas om beslutet i fråga.

Enligt 37 kap. 36 § ska namnet på ett kontrakt beslutas av stiftsstyrelsen efter samråd med församlingarna och pastoraten i kontraktet. Det ska ha en geografisk anknytning till det område som kontraktet omfattar. Innan namnet på ett kontrakt fastställs ska, enligt 37 kap. 37 §, Språk- och folkminnesinstitutet samt Lantmäteriet beredas tillfälle att yttra sig.

¹ Till detta tillkommer en övergångsbestämmelse, som förlängts per den 1 januari 2015 till att gälla till den 1 januari 2018. Enligt övergångsbestämmelsen får kontrakt enligt den indelning som gäller den 1 januari 2014 finnas kvar till den 1 januari 2018 även om de då inte uppfyller bestämmelserna i 36 kap. 5 § (se punkten 7 i SvKB 2012:14).

Enligt kyrkostyrelsens förslag ska ett kontrakt även fortsättningsvis bestå av minst två enheter med sammanhängande gränslinje. Kyrkostyrelsen föreslår vidare att regleringen i 37 kap. 20 §, om att kontraktsindelningen får ändras om den därmed blir med ändamålsenlig, ska vara kvar.

Däremot föreslår kyrkostyrelsen en ändring i fråga om vem som ska besluta om kontraktsindelningen. Eftersom kontrakten utgör tjänstgöringsområden för kontraktsprostarna i deras egenskap av biskopens förlängda arm, bör det, istället för stiftsstyrelsen, vara biskopen som ska besluta om kontraktsindelningen.

Eftersom kyrkostyrelsen också föreslår att kontrakten frikopplas från valkretsindelningen vid val till stiftsfullmäktige (se vidare nedan) kommer inte det krav om en sammanhängande gränslinje som nu finns i 38 kap. 15 § att gälla för kontrakten. Kyrkostyrelsen föreslår därför att det görs ett tillägg i 37 kap. 20 § som innebär att en ändring i kontraktsindelningen alltid ska göras så att de berörda kontrakten erhåller sammanhängande gränslinjer.

Eftersom kontrakten föreslås frikopplas från valkretsindelningen vid stiftsfullmäktigeval behöver inte heller bestämmelserna om att kontraktsindelningen ska vara oförändrad både ordinarie kyrkovalsår och det närmast följande året finnas kvar. Kyrkostyrelsens förslag är att ändringar i kontraktsindelningen ska kunna träda i kraft en gång per år, den 1 januari det år som anges i beslutet.

I syfte att avreglera kontrakten ytterligare föreslår kyrkostyrelsen att bestämmelsen i 37 kap. 21 § om att kontraktsindelningen inte får ändras utan att berörda församlingar, pastorat, kyrkoherdar och kontraktsprostar samt domkapitlet har getts tillfälle att yttra sig tas bort. Kyrkostyrelsen anser att kyrkoordningen inte behöver tyngas med bestämmelser om detta.

Enligt kyrkostyrelsens förslag ska biskopen i sitt beslut om kontraktsindelning också besluta om kontraktets namn. Biskopen ska även ha rätt att i andra fall än när kontraktsindelningen ändras pröva frågor om att ändra kontraktsnamn. Ett namnbeslut i anledning av en indelningsändring föreslås träda i kraft den 1 januari det år som bestäms i beslutet. Ett namnbeslut som inte är kopplat till en ändring i kontraktsindelningen ska enligt förslaget fattas senast sex månader före ikraftträdandet, i likhet med vad som gäller för sådana namnbeslut rörande församlingar och pastorat. Kyrkostyrelsen föreslår vidare att kravet på samråd med berörda församlingar och pastorat samt kravet på att Språk- och folkminnesinstitutet och Lantmäteriet ska beredas tillfälle att yttra sig inför fastställandet av beslutet, tas bort. Enligt kyrkostyrelsens uppfattning kan dessa bestämmelser ses som en onödig detaljreglering.

Enligt förslaget ska Ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift avgöra i samråd vem som ska fatta beslut om ändringar av kontraktsindelning och kontraktsnamn i Uppsala stift.

Kontraktsprostens uppgifter och särskilt om visitationer

Gällande reglering

Den centrala regleringen av kontraktsprostens uppgifter återfinns i 8 kap. 6 § i kyrkoordningen. Enligt bestämmelsen ska kontraktsprosten i sitt kontrakt biträda biskopen med ledningen och tillsynen, biträda biskopen vid visitationer i församlingarna, på biskopens uppdrag visitera församlingar samt i övrigt fullgöra de uppgifter som kontraktsprosten enligt kyrkoordningen ska utföra.

Vad särskilt angår visitationer anges i 8 kap. 2 § att biskopen ska visitera stiftets församlingar, men att biskopen också får uppdra åt en kontraktsprost att i biskopens

ställe visitera församlingarna i prostens kontrakt. Uppdraget kan också i särskilda fall ges till en ledamot eller till sekreteraren i domkapitlet.

Enligt 27 kap. 4 § ska en ny begravningsplats för dem som tillhör Svenska kyrkan invigas. Detsamma gäller när en begravningsplats har utvidgats. Invigningsgudstjänsten ska ledas av kontraktsprosten eller en prost som kontraktsprosten utser. (27 kap. 4 § i kyrkoordningen)

Enligt kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2003:1) med närmare bestämmelser om vården av Svenska kyrkans arkiv är stiftet och kontraktsprosten arkivbildare på regional nivå (3 kap. 4 §). Kontraktsprosten har ansvaret för kontraktsprostarkivet (3 kap. 6 §).

I 1 kap. 6 § i kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2003:3) om förteckningsplaner och gallring för Svenska kyrkans arkiv på regional nivå, finns förteckningsplan för kontraktsprosts arkiv.

Kontraktsprostarnas uppgifter regleras vidare genom de kontraktsprostinstruktioner som upprättas av stiftet. Kontraktsprostens uppdrag finns också något reglerat i kollektivavtalet.

Kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen föreslår ingen ändring av bestämmelserna rörande kontraktsprostens uppgifter. Däremot föreslår kyrkostyrelsen att bestämmelsen om att i särskilda fall ge visitationsuppdraget till en domkapitelsledamot eller till domkapitlets sekreterare ska tas bort. Kyrkostyrelsen anser emellertid att biskopens möjlighet att uppdra åt någon annan än kontraktsprosten att i särskilda fall i biskopens ställe visitera stiftets församlingar inte helt ska tas bort. Genom att även fortsatt reglera en möjlighet för biskopen att i särskilda fall ge visitationsuppdraget till domprosten kan visitationsuppdraget ges till någon som är prästvigd och vars uppdrag har en särskild ställning i stiftet. Detta kan, menar kyrkostyrelsen bl.a. vara en lämplig ordning när biskopen själv inte har möjlighet att visitera församlingen eller i församlingar där en kontraktsprost tjänstgör som kyrkoherde.

Hur kontraktsprost utses

Gällande reglering

Enligt 8 kap. 40 § i kyrkoordningen ska kontraktsprosten utses av biskopen efter det att kontraktets präster har hörts. Det finns ingen reglering rörande hur hörandet ska genomföras och biskopen behöver inte heller utse en kontraktsprost i enlighet med de förslag som har inkommit.

Vid behov får biskopen utse en vikarie för kontraktsprosten. Om biskopen är förhindrad att utse en kontraktsprost eller vikarie för kontraktsprosten får domkapitlet göra det. Domkapitlets förordnande gäller då bara till dess att biskopen har utsett en ny kontraktsprost. I 34 kap. 3 § regleras att en präst som har utsetts till kontraktsprost, efter framställan från stiftet, har rätt till tjänstledighet för den tid som behövs för detta uppdrag.

Kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen anför i skrivelsen att man anser att det även fortsatt bör vara upp till biskopen att utse den präst som han eller hon vill till kontraktsprost, då kontraktsprosten är biskopens förtroendeperson och förlängda arm. Däremot anser kyrkostyrelsen att det inte i kyrkoordningen behöver regleras att biskopen, inför det att en kontraktsprost ska utses, behöver höra kontraktets präster.

Kyrkostyrelsen föreslår att biskopens rätt, enligt 8 kap. 40 § andra stycket, att vid behov utse en vikarie för kontraktsprosten ska kvarstå. Kyrkostyrelsen anför att det, vid en reglering som innebär att det i varje kontrakt ska finnas en kontraktsprost, måste finnas möjligheter att fylla den platsen vid en vakans, också i det fall biskopen av olika skäl inte har möjlighet att utse en kontraktsprost. Kyrkostyrelsen föreslår därför att även domkapitlets möjlighet att utse kontraktsprost enligt paragrafens tredje stycke ska behållas.

Kontraktens roll vid biskopsval

Gällande reglering

När en biskop ska väljas samlas de röstberättigade som inte är ledamöter i stiftsstyrelse eller domkapitel (eller kyrkostyrelse, om det är frågan om ärkebiskopsval) inom varje kontrakt med kontraktsprosten som valförrättare (8 kap. 27 § i kyrkoordningen). Om kontraktsprosten är förhindrad att vara valförrättare utser stiftsstyrelsen en annan av prästerna i kontraktet att fullgöra uppgiften.

Prästerna och diakonerna inom ett kontrakt samt elektorerna för kontraktets pastorat röstar, enligt 8 kap. 28 §, i sitt kontrakt. Enligt samma paragraf ska stiftsadjunkter och tjänstlediga pastorsadjunkter samt de som är anställda som diakoner i stiftet rösta i det kontrakt där stiftets domkyrka är belägen.

Kyrkostyrelsens förslag

I syfte att åstadkomma en förändring som leder till största möjliga frihet för stiftet när det gäller kontraktsindelningen bör, enligt kyrkostyrelsen, kontrakten ges så få kyrkoordningsreglerade funktioner som möjligt. Kyrkostyrelsen föreslår därför att kontrakten ska frikopplas från biskopsvalen på så sätt att stiftsstyrelsen ska besluta om de områden inom vilka områdets präster och diakoner samt elektorer för församlingar och pastorat inom området samlas för att rösta. Stiftsstyrelsen ska också utse den präst från området som ska vara valförrättare.

Kontraktens roll vid stiftsfullmäktigeval

Gällande reglering

Enligt 38 kap. 15 § i kyrkoordningen ska en valkrets vid val till stiftsfullmäktige omfatta ett eller flera kontrakt. Indelningen i valkretsar vid val till stiftsfullmäktige ska beslutas av stiftsfullmäktige senast den 1 februari under valåret. En valkrets ska utformas så att den vid mandatfördelning kan få minst fem fasta valkretsmandat. Valkretsen ska också ha en sammanhängande gränslinje. Stiftsstyrelsen ska också, enligt 38 kap. 14 § besluta hur många fasta valkretsmandat varje valkrets ska ha.

Trots vad som sägs om valkretsindelningen i 38 kap. 15 § får kyrkostyrelsen, enligt 38 kap. 16 §, i särskilt fall efter begäran från stiftsfullmäktige, besluta om en valkretsindelning som avviker från kontraktsindelningen om det finns synnerliga skäl. Ett sådant kyrkostyrelsebeslut får överklagas särskilt hos Valprövningsnämnden enligt 38 kap. 90 §.

Beslut om valkretsindelning enligt 38 kap. 15 § och 38 kap. 16 § och stiftsstyrelsens beslut om fördelning av fasta valkretsmandat enligt 38 kap. 14 §, får enligt 38 kap. 90 § överklagas särskilt hos Svenska kyrkans valprövningsnämnd.

Kyrkostyrelsens förslag

I syfte att ge biskopen största möjliga frihet att åstadkomma en ändamålsenlig kontraktsindelning föreslår kyrkostyrelsen att kontrakten inte längre ska utgöra valkretsar vid val till stiftsfullmäktige. Kyrkostyrelsen föreslår i stället att valkretsarna vid val till stiftsfullmäktige ska omfatta ett eller flera pastorat och/eller en eller flera församlingar som inte ingår i pastorat, med de krav på valkretsarna i övrigt som ställs idag.

Bestämmelserna om att stiftsfullmäktige ska besluta om indelningen i valkretsar senast den 1 februari valåret och att en valkrets ska utformas så att den vid mandatfördelningen kan få minst fem fasta valkretsmandat och att valkretsen ska ha en sammanhängande gränslinje föreslås kvarstå.

Mot bakgrund av att kontrakten enligt förslaget inte längre ska utgöra valkretsar föreslås bestämmelsen i 38 kap. 16 § om att kyrkostyrelsen i ett enskilt fall, efter begäran från stiftsfullmäktige och om det finns synnerliga skäl, får besluta om en valkretsindelning som avviker från kontraktsindelningen, utgå. Som en konsekvens av detta föreslås också 38 kap. 90 § punkten 3 samt andra stycket i 38 kap. 91 § utgå.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, med de av utskottet föreslagna justeringarna, i enlighet med *bilaga 1*.

Utskottet delar kyrkostyrelsens uppfattning att förslaget om att göra kontrakten mer flexibla bör genomföras. Utskottet anser vidare att de förslag till ändringar i kyrkoordningen som kyrkostyrelsen föreslår för att åstadkomma detta i huvudsak är rimliga och väl avvägda. I ett par avseenden anser dock utskottet att de föreslagna bestämmelserna bör justeras.

När det gäller kyrkostyrelsens förslag att ett kontrakt även fortsättningsvis ska bestå av minst två enheter anser utskottet att det, inte minst mot bakgrund av de senaste årens strukturförändringar, bör kunna finnas en möjlighet för biskopen att tillskapa kontrakt som består av enbart en enhet. Även om kontrakten fortfarande kommer att utgöra en indelningsenhet är dess främsta betydelse som tillsynsområde för biskopen. Enligt utskottet är det därför viktigt att biskopens möjligheter att åstadkomma en ändamålsenlig kontraktsindelning inte onödigtvis begränsas. Det bör vara upp till varje biskop att avgöra vad som är en ändamålsenlig kontraktsindelning av stiftet. Vad som utgör en ändamålsenlig indelning kan skilja sig åt beroende på lokala omständigheter och i vissa fall torde det, enligt utskottet, kunna vara mer ändamålsenligt med kontrakt bestående av enbart en enhet. Utskottet föreslår, mot bakgrund av det anförda, att 36 kap. 5 §, första stycket i kyrkoordningen ändras så att ett kontrakt kan bestå av enbart en enhet.

Utskottets förslag om att ett kontrakt kan bestå av endast en enhet medför att inledningstexterna till tredje och åttonde avdelningarna behöver justeras språkligt. Mot bakgrund av det i denna del lämnade förslaget finns det inte heller anledning att ha kvar punkten 7 i övergångsbestämmelserna till SvKB 2012:14. Utskottet föreslår därför att denna bestämmelse ska upphöra att gälla.

Beträffande förslaget att biskopen ska kunna utse kontraktsprost utan hörande av kontraktets präster vill utskottet anför följande. Utskottet instämmer i det kyrkostyrelsen anför i sin skrivelse om att det av många anses vara en självklarhet att både präster och diakoner hörs innan biskopen utser en kontraktsprost trots att det

endast är hörande av präster som är reglerat i kyrkoordningen idag. Utskottet delar dock inte kyrkostyrelsens bedömning att detta förhållande bör leda till att reglering tas bort då den inte fyller någon egentlig funktion. Utskottet menar i stället att det är av värde att det finns reglerat i kyrkoordningen att ett hörande av såväl kontraktets präster som dess diakoner ska ske innan biskopen utser en kontraktsprost.

Kyrkorättsutskottet har i sitt yttrande Kr 2015:1y påtalat en språklig avvikelse från vad som annars är gängse i kyrkoordningen beträffande gällande 37 kap. 35 §, tredje stycket och föreslagna 37 kap. 36 §, tredje stycket. Organisationsutskottet föreslår med anledning av påpekandet att de berörda paragraferna justeras i enlighet med kyrkorättsutskottets förslag.

Sammanfattningsvis föreslår utskottet, med hänvisning till vad som ovan anförts, att kyrkomötet antar kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen med de av utskottet gjorda justeringarna.

Uppsala den 24 september 2015

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Johnny Lilja, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Stefan Aro, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Ingrid Skäremo.

Biskoparna Johan Dalman och Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Härigenom föreslås i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1)

dels att 37 kap. 21 § och 38 kap. 16 § ska upphöra att gälla,
dels att 8 kap. 2–3, 27–28 och 40 §§, 36 kap 5 §, 37 kap. 20, 22, 35–37 §§,
38 kap. 15, 90–91 §§ samt inledningstexterna till tredje respektive åttonde avdel-
ningen ska ha följande lydelse.

Vidare föreslås i fråga om övergångsbestämmelser till SvKB 2012:14 att punkten 7
ska upphöra att gälla.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Tredje avdelningen: Stiften

Inledning

...

Varje stift omfattar
församlingarna inom stiftets
område och bär namn efter
biskopssätet. Stiftet är indelat i
kontrakt, vilka vart och ett
omfattar *ett antal* av stiftets
församlingar. I varje kontrakt
finns en kontraktsprost.

...

...

Varje stift omfattar
församlingarna inom stiftets
område och bär namn efter
biskopssätet. Stiftet är indelat i
kontrakt, vilka vart och ett
omfattar *en eller flera* av stiftets
församlingar. I varje kontrakt
finns en kontraktsprost.

...

8 kap. Biskopen

Visitationer

2 § Biskopen ska visitera stiftets församlingar.

Biskopen får också uppdra åt
kontraktsprostarna att i biskopens
ställe visitera församlingarna i
deras kontrakt. *Uppdraget kan i*
särskilda fall ges till en ledamot
eller till sekreteraren i dom-
kapitlet.

Vid visitationerna ska det föras protokoll som ska lämnas till domkapitlet
samt till berörd församling och berört pastorat.

Biskopen får också uppdra åt
kontraktsprostarna att i biskopens
ställe visitera församlingarna i
deras kontrakt. *Biskopen får i*
särskilda fall uppdra åt dom-
prosten att visitera stiftets
församlingar.

Fördelningen av uppgifterna mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift

3 § Arbetsuppgifterna för ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift fördelas
mellan dem på pastorala områden.

Ärkebiskopens pastorala område består av församlingarna inom Uppsala
kontrakt.

Biskopens i Uppsala stift pastorala område består av återstående försam-
lingar inom Uppsala stift.

Inom sina pastorala områden
ska ärkebiskopen respektive
biskopen i Uppsala stift svara för

Inom sina pastorala områden
ska ärkebiskopen respektive
biskopen i Uppsala stift svara för

uppgifterna enligt 1 § 1–4 och 2 §.
De utser även kontraktsprostarna
inom sina respektive områden.
Ärkebiskopen och biskopen avgör
i samråd vem som ska utföra
övriga uppgifter enligt 1 §.

uppgifterna enligt 1 § 1–4 och 2 §.
De utser även kontraktsprostarna
inom sina respektive områden.
Ärkebiskopen och biskopen avgör
i samråd vem som ska utföra
övriga uppgifter enligt 1 § *och
fatta beslut enligt 37 kap. 20 och
36 §§.*

27 § För att avge sina röster samlas de röstberättigade enligt följande:

1. Stiftsstyrelsens och domkapitlets ledamöter samlas med stiftsstyrelsens ordförande som valförrättare.
2. Kyrkostyrelsens ledamöter deltar tillsammans med stiftsstyrelsens och domkapitlets ledamöter i Uppsala stift.
3. Övriga röstberättigade inom *varje kontrakt* samlas med *kontraktsprosten* som valförrättare.

3. Övriga röstberättigade inom *de områden som stiftsstyrelsen har beslutat* samlas med *en av stiftsstyrelsen utsedd präst* som valförrättare. *Valförrättaren ska vara en präst från det av stiftsstyrelsen beslutade området.*

Om kontraktsprosten är förhindrad att vara valförrättare utser stiftsstyrelsen en annan av prästerna i kontraktet att fullgöra uppgiften.

Stiftsstyrelsen i Visby stift beslutar hur präster, diakoner och elektorerna i Svenska kyrkan i utlandet ska utöva sin rösträtt.

28 § *Prästerna och diakonerna inom ett kontrakt* samt elektorerna för *kontraktets* pastorat röstar i *sitt kontrakt*.

Stiftsadjunkter och tjänstlediga pastorsadjunkter samt de som är anställda som diakoner i stiftet röstar i *det kontrakt* där stiftets domkyrka är belägen.

28 § *Stiftsstyrelsen beslutar om de områden inom vilka områdets präster och diakoner samt elektorerna för områdets församlingar och pastorat* röstar.

Stiftsadjunkter och tjänstlediga pastorsadjunkter samt de som är anställda som diakoner i stiftet röstar i *det av stiftsstyrelsen beslutade område* där stiftets domkyrka är belägen.

HUR KONTRAKTSPROSTAR UTSES

40 § Kontraktsprosten utses av biskopen efter det att kontraktets präster har hörts.

Vid behov får biskopen utse en vikarie för kontraktsprosten.

Om biskopen är förhindrad att utse en kontraktsprost eller vikarie för kontraktsprosten får domkapitlet göra det. Domkapitlets förordnande får bara vara till dess att biskopen har utsett en ny kontraktsprost.

40 § Kontraktsprosten utses av biskopen efter det att kontraktets präster *och diakoner* har hörts.

Åttonde avdelningen: Församlingstillhörighet och indelning

Inledning

Svenska kyrkans uppdrag är att ge vidare evangelium i ord och handling. Svenska kyrkan framträder på lokal nivå som församlingar och på regional nivå som stift. På den lokala nivån finns pastorat för att flera församlingar ska kunna samverka när de fullgör sin grundläggande uppgift. Kontraktet är ett utflöde av stiftet och omfattar några av stiftets församlingar.

...

Svenska kyrkans uppdrag är att ge vidare evangelium i ord och handling. Svenska kyrkan framträder på lokal nivå som församlingar och på regional nivå som stift. På den lokala nivån finns pastorat för att flera församlingar ska kunna samverka när de fullgör sin grundläggande uppgift. Kontraktet är ett utflöde av stiftet och omfattar *någon eller* några av stiftets församlingar.

...

36 kap. Indelningsenheter

5 § Ett kontrakt består av en eller flera församlingar som inte ingår i ett pastorat och/eller ett eller flera pastorat i ett stift, *dock alltid minst två enheter.*

Kontraktet är tjänstgöringsområde för en kontraktsprost.

Kontraktsindelningen ska omfatta hela stiftet.

Kontraktet är tjänstgöringsområde för en kontraktsprost.

Kontraktsindelningen ska omfatta hela stiftet.

5 § Ett kontrakt består av en eller flera församlingar som inte ingår i ett pastorat och/eller ett eller flera pastorat i ett stift.

Kontraktet är tjänstgöringsområde för en kontraktsprost.

Kontraktsindelningen ska omfatta hela stiftet.

37 kap. Ändringar i indelningen

ÄNDRINGAR I KONTRAKTSINDELNINGEN

20 § *Stiftsstyrelsen* beslutar om ändringar i kontraktsindelningen.

Indelningen får ändras om den därmed blir mer ändamålsenlig.

Den ska dock vara oförändrad det år då ordinarie kyrkoval äger rum och det närmast följande året.

20 § *Biskopen* beslutar om ändringar i kontraktsindelningen.

Indelningen får ändras om den därmed blir mer ändamålsenlig.

En ändring i kontraktsindelningen ska alltid göras så att de berörda kontrakten erhåller sammanhängande gränslinjer.

21 § *Kontraktsindelningen får inte ändras utan att berörda församlingar, pastorat, kyrkoherdar och kontraktprostar samt domkapitlet har getts tillfälle att yttra sig.*

22 § En ändring i kontraktsindelningen träder i kraft *vid den tidpunkt som beslutats, med den inskränkning som anges i 20 §.*

Ett beslut om att ändra kontraktsindelningen ska fattas senast tre månader före ikraftträdandet.

Kyrkostyrelsen ska genast underrättas om alla beslut om ändringar i kontraktsindelningen.

22 § En ändring i kontraktsindelningen träder i kraft *den 1 januari det år som anges i beslutet.*

NAMN PÅ KYRKLIGA ENHETER

35 § I beslut om indelning i församlingar, pastorat *och kontrakt* ska stiftsstyrelsen också efter samråd med berörda församlingar och pastorat besluta om namn på församlingarna, pastoraten *respektive kontrakten.*

Stiftsstyrelsen ska även i andra fall pröva frågor om att ändra namn på sådana enheter.

Ett beslut om att ändra namn enligt andra stycket träder i kraft den 1 januari det år som bestäms i beslutet. *Sådant* beslut ska fattas senast sex månader före ikraftträdandet. Om beslutet ska träda i kraft året efter det år ordinarie kyrkoval har ägt rum ska det fattas senast tolv månader före ikraftträdandet.

Kyrkostyrelsen ska genast underrättas om beslut av stiftsstyrelsen enligt tredje stycket.

36 § *Namnet på ett kontrakt beslutas av stiftsstyrelsen efter samråd med församlingarna och pastoren i kontraktet. Det ska ha en geografisk anknytning till det område som kontrakten omfattar.*

35 § I beslut om indelning i församlingar *och* pastorat ska stiftsstyrelsen också efter samråd med berörda församlingar och pastorat besluta om namn på församlingarna *respektive* pastoraten.

Ett beslut om att ändra namn enligt andra stycket träder i kraft den 1 januari det år som bestäms i beslutet. *Ett sådant* beslut ska fattas senast sex månader före ikraftträdandet. Om beslutet ska träda i kraft året efter det år ordinarie kyrkoval har ägt rum ska det fattas senast tolv månader före ikraftträdandet.

36 § *I beslut om indelning i kontrakt ska biskopen också besluta om namn på kontrakten.*

Biskopen ska även i andra fall pröva frågor om att ändra namn på kontrakt.

Ett beslut om att ändra namn enligt andra stycket träder i kraft den 1 januari det år som bestäms

i beslutet. Ett sådant beslut ska fattas senast sex månader före ikraftträdandet.

Kyrkostyrelsen ska genast underrättas om beslut enligt tredje stycket.

37 § Innan namnet på en territoriell församling, ett pastorat *eller ett kontrakt* fastställs ska Språk- och folkminnesinstitutet samt *Lantmäteriverket* beredas tillfälle att yttra sig.

37 § Innan namnet på en territoriell församling *eller* ett pastorat fastställs ska Språk- och folkminnesinstitutet samt *Lantmäteriet* beredas tillfälle att yttra sig.

38 kap. Direkta val

Valkretsar vid val till stiftsfullmäktige

15 § En valkrets ska omfatta *ett* eller flera *kontrakt*, om inte 16 § innebär något annat.

15 § En valkrets ska omfatta *en* eller flera *församlingar* som inte ingår i ett pastorat och/eller ett eller flera pastorat.

Indelningen i valkretsar ska beslutas av stiftsfullmäktige senast den 1 februari under valåret.

En valkrets ska utformas så att den vid mandatfördelning enligt 14 § kan få minst fem fasta valkretsmandat. Den ska ha en sammanhängande gränslinje.

16 § *Kyrkostyrelsen får i särskilt fall efter begäran från stiftsfullmäktige och om det finns synnerliga skäl besluta om en valkretsindelning som avviker från kontraktsindelningen.*

ÖVERKLAGANDE

90 § Ett val enligt detta kapitel får överklagas hos Svenska kyrkans valprovsningsnämnd.

Hos Valprovsningsnämnden får följande beslut överklagas särskilt:

1. stiftsstyrelsens beslut om fördelning av fasta valkretsmandat för val till stiftsfullmäktige enligt 14 §,
2. stiftsfullmäktiges beslut om valkretsindelning för val till stiftsfullmäktige enligt 15 §,
3. kyrkostyrelsens beslut om en valkretsindelning som avviker från kontraktsindelningen för val till stiftsfullmäktige enligt 16 §,
4. kyrkostyrelsens beslut om fördelning av fasta valkretsmandat för val till kyrkomötet enligt 18 §,
5. stiftsstyrelsens beslut om indelning i valdistrikt enligt 20 §,
6. beslut i ärenden om registrering av grupp- och kandidatförteckningar enligt 31 §,
7. stiftsstyrelsens beslut att fastställa grupp- och kandidatförteckningar enligt 31 §,
8. beslut i ärenden om valsedlar,

9. kyrkostyrelsens beslut om rättelse i röstlängd enligt 41 §, och
10. beslut att utse nya ledamöter eller ersättare.

O 2015:2
Bilaga 1

Andra beslut enligt detta kapitel får överklagas endast i samband med att det val som beslutet gäller överklagas.

- 91 § Ett val eller ett beslut får överklagas av den som enligt röstlängden har rösträtt vid valet. I fråga om överklagande av beslut som avses i 90 § andra stycket 1, 2, 4, 5, 6 och 8 ska dock rösträtten i stället avgöras utifrån bestämmelserna i 33 kap. 2 §.

*Ett beslut som avses i 90 §
andra stycket 3 får endast
överklagas av ett berört stift.*

Ett beslut som avses i 90 § andra stycket 7 får endast överklagas av den som finns med på förteckningen och av den som har gjort anmälan av kandidater.

Ett beslut som avses i 90 § andra stycket 9 får endast överklagas av den som beslutet gäller.

Ett beslut som avses i 90 § andra stycket 10 får endast överklagas av den som enligt 33 kap. 2 § skulle ha haft rösträtt om beslutsdagen hade varit valdagen.

Övergångsbestämmelser till SvKB 2012:14

7. *Trots bestämmelserna i 36 kap.
5 § får kontrakt enligt den indel-
ning som gäller den 1 januari
2014 finnas kvar till den 1 januari
2018, även om de då inte uppfyl-
ler dessa bestämmelser.*

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2016.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2015:4y

Mer flexibel reglering av kontrakten

Läronämndens yttrande över skrivelse KsSkr 2015:3

En evangelisk-luthersk kyrka kan från läromässig synpunkt organiseras på olika sätt. Förslaget om en flexibel reglering av kontrakten strider inte mot Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

I Svenska kyrkans episkopala struktur är kontraktsprostens uppgifter knutna till biskopens tillsynsansvar. Läronämnden vill därför poängtera den läromässiga betydelsen av att den kontraktsorganisation som skrivelsen föreslår är utformad så att den värnar biskopens frihet att utse kontraktsprost.

Uppsala den 21 augusti 2015

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cristina Grenholm, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Fredrik Modéus, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, Göran Eidevall, Eva-Lotta Grantén, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

En mer flexibel reglering av kontrakten

Till Organisationsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över skrivelse 2015:3, avsnitt två.

I skrivelsen föreslås förändringar av kyrkoordningens reglering av kontrakten i syfte att göra dessa mer flexibla. Det föreslås bland annat att biskopen ska besluta om ändringar av kontraktsindelning och kontraktsnamn samt att kontrakten frikopplas från både biskopsval och stiftsfullmäktigeval.

Kyrkorättsutskottet noterar att förslaget om att biskopen beslutar i ett ärende om indelning enligt 37 kap., innebär en avvikelse mot gällande ordning där det, när det är en fråga för stiftet att besluta, är stiftsstyrelsen som gör detta.

Vid en analys av kyrkoordningstexten i 37 kap., avseende dels gällande 35 § tredje stycket, dels den förslagna ändringen i 36 § tredje stycket, konstaterar Kyrkorättsutskottet att det föreligger en språklig avvikelse jämfört med terminologin i kyrkoordningen i övrigt. I de nu åberopade bestämmelserna inleds respektive bestämmelses andra mening med "[...]. Sådant beslut ska fattas senast [...]", vilket syftar tillbaka till styckets första mening. I bestämmelser av motsvarande slag, t.ex. 18 kap. 6 § andra stycket, 38 kap. 20 § andra stycket och 43 kap. 6 § andra stycket (jfr även 11 kap. 12, 18 §§, 17 kap. 7 §, 18 kap. 3 § andra stycket, 31 kap. 3 §, 32 kap. 3 § och 58 kap. 2 §) i kyrkoordningen, föregås "sådant beslut" av den obestämda artikeln "ett". Kyrkorättsutskottet föreslår därför att utformningen av såväl gällande 37 kap. 35 § tredje stycket och nu förslagna 36 § tredje stycket ska justeras i enlighet med detta.

Kyrkorättsutskottet har utöver vad som anförts ovan ur kyrkorättslig synpunkt inget att erinra mot förslaget.

Uppsala den 23 september 2015

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särduquist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Sven Ingvar Holmgren, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Per-Olof Jacobsson, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilander, Birgitta Sedin och Lars Larsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets yttrande 2015:5y

En mer flexibel reglering av kontrakten

Till Organisationsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över Organisationsutskottets förslag med anledning av KsSkr 2013:3, avsnitt två.

Kyrkorättsutskottet har tidigare yttrat sig över kyrkostyrelsens förslag (Kr 2015:1y). Kyrkorättsutskottet konstaterar att Organisationsutskottet i det föreliggande förslaget har beaktat Kyrkorättsutskottets tidigare synpunkt. Vidare har utskottet nu föreslagit ändringar i inledningstexten till tredje avdelningen, i inledningstexten till åttonde avdelningen, i föreslagna 8 kap. 2 § andra stycket och 40 §, 36 kap. 5 § samt med anledning av förslaget om ändring i inledningstexterna till tredje respektive åttonde avdelningen och 36 kap. 5 § föreslagit att punkten 7 i övergångsbestämmelserna till SvKB 2012:14 ska upphävas.

Organisationsutskottets förslag till ändringar i inledningstexterna till tredje respektive åttonde avdelningarna hör samman med den av Organisationsutskottet föreslagna ändringen i 36 kap. 5 § samt förslaget att upphäva punkten 7 i övergångsbestämmelserna i SvKB 2012:14. Nämda ändringar innebär att ett kontrakt ska kunna bestå av enbart en enhet. Med enhet menas här ett pastorat eller en församling som inte ingår i ett pastorat. Kyrkorättsutskottet ser inga kyrkorättsliga hinder mot de föreslagna förändringarna i denna del.

I den gällande lydelsen av bestämmelsen i 8 kap. 40 § första stycket utses kontraktsprosten av biskopen efter det att kontraktets präster har hörts. Den av Organisationsutskottet föreslagna ändringen i 8 kap. 40 § innebär att det i bestämmelsen regleras att kontraktets präster *och diakoner* ska höras inför biskopens utseende av kontraktsprost. I kyrkostyrelsens förslag (se KsSkr 2015:3, avsnitt två) föreslås att hörandet av präster ska utgå helt ur bestämmelsen. Kyrkorättsutskottet noterar att uppdraget från kyrkostyrelsen var att avreglera kontrakten i syfte att göra dem mer flexibla men har inte heller i denna del något att erinra mot förslaget ur kyrkorättslig synpunkt.

Enligt nuvarande ordning är det biskopen som ska visitera stiftets församlingar. Biskopen får dock uppdra åt kontraktsprostarna att i biskopens ställe visitera församlingarna i deras kontrakt. Uppdraget kan i särskilda fall ges till en ledamot eller till sekreteraren i domkapitlet. Organisationsutskottets förslag till ändring i 8 kap. 2 § andra stycket innebär att nuvarande ordning, där uppdraget att visitera i särskilda fall kan ges till en ledamot eller till sekreteraren i domkapitlet, ändras på så vis att biskopen i särskilda fall får uppdra åt domprosten eller annan prost att visitera stiftets församlingar. I kyrkostyrelsens förslag till ändring av bestämmelsen ska ett sådant uppdrag i särskilda fall endast kunna ges till domprosten. Kyrkorättsutskottet konstaterar att domprostar och kontraktsprostar är de prostar som finns reglerade i kyrkoordningen. Begreppet ”prost” som sådant finns inte definierat i kyrkoordningen. Det är således oklart vad man i Organisationsutskottets förslag till ändring menar med ”prost” då det i förslaget inte specificeras vilka av de av kyrkoordningen kända prostar som avses. Kyrkorättsutskottet anser därför att det föreligger kyrkorättsliga hinder för en reglering med denna lydelse och avstyrker därför Organisationsutskottets förslag i denna del.

Kyrkorättsutskottet har, utöver vad som anförts ovan, ur kyrkorättslig synpunkt inget att erinra mot Organisationsutskottets förslag till ändringar.

O 2015:2
Bilaga 4

Uppsala den 24 september 2015

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Sven Ingvar Holmgren, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Per-Olof Jacobsson, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson och Lars Larsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets betänkande 2015:3

Begravningsverksamheten i Göteborg

Sammanfattning

I betänkandet behandlas kyrkostyrelsens skrivelse 2015:6 i vilken lämnas förslag om att medge att en partiell samfällighet bildas för begravningsverksamheten inom nuvarande Göteborgs kyrkliga samfällighet. Utskottet föreslår avslag på skrivelsen, i huvudsak av det skälet att det i kyrkoordningen inte bör införas bestämmelser om organisatoriska särlösningar. Utskottet föreslår dock att kyrkostyrelsen ges i uppdrag att till 2016 års kyrkomöte överväga ett samlat förslag till möjligheter för partiella samfälligheter för begravningsverksamheten i hela landet.

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Skrivelsens förslag	3
Yttrande från Läronämnden	3
Yttrande från andra utskott	3
Bakgrund	3
Utskottets överväganden	5
Bilaga 1 Förslag till ändringar i kyrkoordningen.....	8
Bilaga 2 Läronämndens yttrande 2015:5y	10
Bilaga 3 Kyrkorättsutskottets yttrande 2015:4y.....	11

1. Kyrkomötet beslutar att avslå kyrkostyrelsens skrivelse 2015:6.
2. Kyrkomötet beslutar att, med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2015:6, uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet 2016 överväga ett samlat förslag till möjligheter för partiella samfälligheter för begravningsverksamheten i hela landet.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2015:6 Särlösning för begravningsverksamheten för församlingarna inom nuvarande Göteborgs kyrkliga samfällighet

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt *bilaga 1*.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över skrivelse 2015:6 och motion 2015:54 i Ln 2015:5y, *bilaga 2*.

Yttrande från andra utskott

Kyrkorättsutskottet har yttrat sig över skrivelse 2015:6 i Kr 2015:4y, *bilaga 3*.

Bakgrund

Gällande bestämmelser

Begravningsverksamheten

Begravningsverksamhet regleras i begravningslagen (1990:1144). Av lagens 1 kap. 1 § framgår att med begravningsverksamhet avses de olika åtgärder som har direkt samband med förvaltningen av allmänna begravningsplatser. Vidare framgår att med huvudman avses i lagen församling eller kyrklig samfällighet inom Svenska kyrkan eller kommun som ska anordna och hålla allmänna begravningsplatser för de som är folkbokförda inom ett visst geografiskt avgränsat förvaltningsområde. På en sådan allmän begravningsplats ska, enligt 3 kap. 3 §, gravplats beredas dem som vid dödsfallet var folkbokförda inom församlingen/samfälligheten eller kommunen.

Partiella samfälligheter

Före relationsändringen med staten var det enligt 11 kap. 7 § kyrkolagen obligatoriskt att vissa församlingsangelägenheter i ett flerförsamlingspastorat skulle skötas på samfällighetsnivå av en pastoratssamfällighet. Till dessa uppgifter hörde bl.a. anläggande och underhåll av begravningsplatser.

I och med kyrkoordningens tillkomst upphörde möjligheten att bilda partiella samfälligheter. Den enda partiella samfällighet som tilläts bestå var den samfällighet som alltsedan 1983 hade funnits i Visby stift för att ansvara för underhållsåtgärder på kyrkorna i stiftet, Samfälligheten Gotlands kyrkor. Undantaget för samfälligheten Gotlands kyrkor förklarades av Centralstyrelsen med att de särskilda förhållandena i Visby stift motiverade en särlösning (CsSkr 1999:3, 2–79). Samfälligheten Gotlands kyrkor regleras i 2 kap. 10 § i kyrkoordningen.

Frågan om samverkansformer för begravningsverksamheten

Frågan om framtida samverkansformer för begravningsverksamheten var redan 2012/2013 föremål för utredning. Denna utredning SKU 2013:2 ledde dock inte fram till något förslag till kyrkomötet.

I november 2013 fastställdes direktiv för en förnyad utredning om samverkansformer för begravningsverksamheten. Av direktiven framgår att utredaren ska, särskilt med beaktande av riksdagens beslut om enhetlig begravningsavgift, utreda behovet av samverkan och under vilka former en sådan samverkan bäst kan ske. Härvid ska utredaren särskilt beakta den struktur för Svenska kyrkan som kyrkomötet beslutat om 2012. Denna utredning ska avlämnas till kyrkostyrelsen senast den 31 oktober 2015.

Ärendets beredning**Inledning**

Genom de strukturförändringar som trädde i kraft den 1 januari 2014 upphörde möjligheten för församlingar att samverka i flerpastoratssamfälligheter. Göteborgs kyrkliga samfällighet, vilken omfattar samtliga församlingar inom Göteborgs kommun, får dock, med stöd av övergångsbestämmelser, finnas kvar fram till och med den 31 december 2017. Övergångsbestämmelserna motiverades av att stiftsstyrelsen i Göteborg måste ges tillräckligt utrymme för att kunna planera och genomföra en ordnad övergång från nuvarande samfällighetskonstruktion till en kommande ordning som möjligen skulle komma att innehålla ett flertal pastorat/församlingar.

Stiftets utredning m.m.

Stiftsstyrelsens i Göteborgs stift församlingsutskott beslutade den 20 februari 2014 om en utredning för beslut om ändring av pastoratsgränser inom Göteborgs kyrkliga samfällighet. De alternativ som utreddes var att hela den nuvarande samfälligheten skulle utgöra ett pastorat eller att samfälligheten skulle indelas i sex pastorat och tre församlingar.

I stiftets utredning behandlades ett antal alternativa lösningar för begravningsverksamheten som skulle kunna bli aktuella för det fall stiftsstyrelsen beslutade om en uppdelning av Göteborgs kyrkliga samfällighet. Det alternativ som förordades av utredningen var att en särskild kyrklig samfällighet bildas för utförande av endast begravningsverksamheten och gravskötsel. En sådan lösning kräver dock att det i kyrkoordningen införs en reglering som innebär att det får bildas en sådan samfällighet som en särlösning i Göteborg.

För att inte hämma den demokratiska processen i Göteborg förklarade sig kyrkostyrelsen den 22 september 2014 beredd att lämna förslag till kyrkomötet som möjliggör en undantagslösning för begravningsverksamheten inom det som idag är Göteborgs kyrkliga samfällighet, för det fall detta skulle bli aktuellt.

Stiftets beslut

Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift beslutade den 23 april 2015 bl.a. att ändra pastoratsindelningen inom nuvarande Göteborgs kyrkliga samfällighet innebärande tillskapande av sex nya pastorat samt att tre befintliga enförsamlingspastorat ska bestå från och med det datum Göteborgs kyrkliga samfällighet upphör. Beslutet om indelningsändringen rörande pastoratsindelningen och upplösningen av samfälligheten ska träda ikraft den 1 januari 2018.

Stiftsstyrelsens beslut begärdes beslutsprövat. Svenska kyrkans överklagandenämnd beslöt den 17 september 2015 att överklagandet skulle i viss del avvisas och i övriga delar avslås. Stiftsstyrelsens beslut har därmed vunnit laga kraft.

O 2015:3

Skrivelsen

Kyrkostyrelsen konstaterar inledningsvis att stiftsstyrelsens beslut innebär att det behöver klargöras hur begravningsverksamheten ska skötas i framtiden.

Kyrkostyrelsen föreslår att det i kyrkoordningen införs en särreglering som innebär att det i Göteborgs stift ska få finnas en samfällighet för att fullgöra samtliga de uppgifter som ingår i begravningsverksamheten enligt begravningslagen (1990:1144) samt för att svara för gravskötsel. Begravningssamfälligheten kommer att vara en kyrklig samfällighet vilket är en förutsättning för att den ska kunna vara huvudman för begravningsverksamheten (jfr. 1 kap. 1 § begravningslagen). Av den föreslagna bestämmelsen framgår att en sådan samfällighet ska omfatta det territoriella område som utgör Göteborgs kyrkliga samfällighet enligt indelningen den 1 januari 2016, att en sådan samfällighet får upplösas genom beslut av stiftsstyrelsen om samtliga ingående församlingar, som inte ingår i pastorat, och pastorat har samtyckt till det eller om det finns synnerliga skäl samt att kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om en sådan samfällighet.

Genom införandebestämmelser föreslås vidare att det regleras att Stiftsstyrelsen i Göteborg ges rätt att besluta om en begravningsamfällighet ska bildas och att stiftsstyrelsen då även ska besluta om samfällighetens namn som ska innehålla ordet ”begravningssamfällighet”. Innan stiftsstyrelsen fattar sitt beslut ska berörda församlingar och pastorat få tillfälle att yttra sig. Av de föreslagna övergångsbestämmelserna framgår också att om stiftsstyrelsen fattar ett beslut om bildande av en begravningsamfällighet träder samfällighetsbildningen i kraft när Göteborgs kyrkliga samfällighet upphör, att stiftsstyrelsens beslut ska fattas senast nio månader innan samfällighetsbildningen träder i kraft och att samfälligheten får förvärva rättigheter och ta på sig skyldigheter när ett beslut om bildande av samfälligheten har fattats. Det föreslås också i övergångsbestämmelserna att kyrkostyrelsen får utfärda de ytterligare införandebestämmelser som behövs för att samfällighetsbildningen ska kunna genomföras.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå kyrkostyrelsens skrivelse 2015:6.
2. Kyrkomötet beslutar att, med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2015:6, uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet 2016 överväga ett samlat förslag till möjligheter för partiella samfälligheter för begravningsverksamheten i hela landet.

Den fråga som väcks av skrivelsen handlar, enligt utskottets mening, i grunden om huruvida man i kyrkoordningen är beredd att införa ytterligare en organisatorisk särlösning på den lokala nivån. Här vill utskottet framhålla att, i samband med beslutet om en förändrad struktur för Svenska kyrkan på den lokala nivån 2012, kyrkomötet tog ställning till principen om att inte tillåta fler organisatoriska särlösningar på den lokala nivån. Enligt utskottets mening finns det skäl för att hålla fast vid detta ställningstagande. Om kyrkomötet nu skulle besluta om en särlösning för Göteborg finns det anledning anta att det snart kommer att komma begäran från

andra delar av landet om organisatoriska sÄrlösningar. Enligt utskottets mening är Göteborg nämligen inte ensamt om svårigheterna med att skapa en ändamålsenlig indelning både för församlingsverksamheten och begravningsverksamheten och den risk det för med sig att begravningsverksamheten kan bli styrande för församlings- och pastoratsindelningen. Det torde, enligt utskottet, svårligen kunna motiveras att det i kyrkoordningen medges bildande av en partiell samfällighet för begravningsverksamheten i Göteborg medan detsamma inte görs möjligt på andra håll i landet. Utskottet är mot den här beskrivna bakgrunden inte berett att bifalla kyrkostyrelsens förslag om en sÄrlösning för begravningsverksamheten i Göteborg. Utskottet anser det vidare vara en allvarlig brist att kyrkostyrelsens förslag, som KyrkorÄttsutskottet påpekat i sitt yttrande, inte innehåller kompletta införandebestämmelser utan i stället en vidsträckt delegation av beslutanderätt till kyrkostyrelsen. Även förslaget att kyrkostyrelsen på delegation får utfärda närmare bestämmelser rörande sÄrlösningen, i stället för att denna mer detaljerat regleras i kyrkoordningen, kan ifrågasättas. Sett i ljuset av frågans komplexitet, har också den beredningstid kyrkostyrelsen haft till sitt förfogande varit anmärkningsvärt kort.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts föreslår utskottet att skrivelsen ska avslås.

Samtidigt har utskottet förståelse för det behov av att kunna separera begravningsverksamheten från övrig verksamhet för att finna en ändamålsenlig församlings- och pastoratsindelning, som kommer till uttryck i skrivelsen. På många håll bildas mycket stora pastorat och denna förändring kan antas i vart fall delvis drivas av begravningsverksamhetens krav. Det finns, enligt utskottet, behov av att kunna samverka lokalt inom begravningsverksamheten utan att detta påverkar församlingsindelningen. Enligt utskottets mening bör därför kyrkostyrelsen ges i uppdrag att till kyrkomötet 2016 överväga ett samlat förslag till möjligheter för partiella samfälligheter för begravningsverksamheten i hela landet.

Beträffande frågan om framtiden för Göteborgs kyrkliga samfällighet vill utskottet framhålla att utskottet naturligtvis respekterar det indelningsbeslut som fattats av stiftsstyrelsen i Göteborgs stift. Om kyrkostyrelsen vid sina överväganden finner det lämpligt bör man kunna återkomma till kyrkomötet 2016 med ett samlat förslag till möjligheter för partiella samfälligheter för begravningsverksamheten i hela landet. Sådana bestämmelser kan då finnas på plats när Stiftsstyrelsens i Göteborgs stift indelningsbeslut beträffande Göteborgs kyrkliga samfällighet träder i kraft. Utskottet är medvetet om att den tidsrymd som detta ger kyrkostyrelsen är knapp men menar att det bör vara möjligt för kyrkostyrelsen att återkomma med ett fÄrdigt förslag till 2016 års kyrkomöte då det redan finns underlag utarbetade i tidigare utredning om samverkansformer för begravningsverksamheten. Utskottet konstaterar också att det för närvarande pågår en av kyrkostyrelsen tillsatt förnyad utredning om samverkan inom begravningsverksamheten. Denna utredning ska enligt sina direktiv lägga fram sina resultat senast den 31 oktober 2015. Även om innehållet i denna utredning inte är känt kan det inte uteslutas att förslag om partiella samfälligheter kan komma att lämnas av utredningen. För det fall kyrkostyrelsen finner att möjlighet till partiella samfälligheter för begravningsverksamheten bör införas men av någon anledning inte ser sig kunna lägga fram förslag inom den givna tidsramen får kyrkostyrelsen återkomma till 2016 års kyrkomöte och begära förlängd tid för detta. Kyrkomötet får då – i sådant fall – ta ställning till frågan om sÄrlösning för begravningsverksamheten i Göteborg.

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Cecilia Clausen, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Britt Kilsäter och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Roberth Krantz, Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Stefan Aro, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Ingrid Skäremo.

Biskoparna Johan Dalman och Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1)

dels att närmast före 2 kap. 10 § införa en ny rubrik med lydelsen ”Kyrkliga samfälligheter för särskilda uppgifter”,

dels att det ska införas en ny paragraf, 2 kap. 10 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. Församlingens uppdrag

10 a § För att fullgöra samtliga uppgifter som ingår i begravningsverksamheten enligt begravningslagen (1990:1144) samt för att svara för skötsel av gravar får det i Göteborgs stift finnas en kyrklig samfällighet som utgör det territoriella område som utgör Göteborgs kyrkliga samfällighet enligt indelningen den 1 januari 2016.

Ett beslut enligt 37 kap. 6 a § som berör någon av de i en sådan begravningsamfällighet ingående församlingarna ska, trots vad som anges i första stycket, medföra att begravningsamfällighetens territoriella område ändras på motsvarande sätt.

En sådan begravningsamfällighet får upplösas genom beslut av stiftsstyrelsen om samtliga ingående församlingar, som inte ingår i pastorat, och pastorat, har samtyckt till det eller om det finns synnerliga skäl.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om en sådan begravningsamfällighet samt vad som ska gälla vid upplösning av en sådan samfällighet.

1. Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2016.
2. Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift beslutar om en begravningsamfällighet enligt 2 kap. 10 a § kyrkoordningen ska bildas. Stiftsstyrelsen ska samtidigt besluta om samfällighetens namn som ska innehålla ordet begravningsamfällighet. Innan stiftsstyrelsen fattar sitt beslut ska de församlingar som inte ingår i ett pastorat och de pastorat som föreslås ingå i begravningsamfälligheten enligt den indelning som ska gälla från och med den 1 januari 2018 få tillfälle att yttra sig.

3. Om ett beslut enligt punkten 2 fattas träder samfällighetsbildningen i kraft när Göteborgs kyrkliga samfällighet upphör.
4. Ett beslut enligt punkten 2 ska fattas senast nio månader innan samfällighetsbildningen träder i kraft.
5. När ett beslut enligt punkten 2 har fattats får begravningsamfälligheten förvärva rättigheter och ta på sig skyldigheter.
6. Kyrkostyrelsen får utfärda de ytterligare införandebestämmelser som behövs för att samfällighetsbildningen ska kunna genomföras.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2015:5y

Särlösning för begravningsverksamheten för församlingarna inom nuvarande Göteborgs kyrkliga samfällighet

Läronämndens yttrande över skrivelse KsSkr 2015:6 och motion 2015:54*

Från lärosynpunkt är det viktigt att det finns en pastoral ledning av all verksamhet inklusive begravningsverksamheten. Samtidigt konstaterar läronämnden att det inte finns några läromässiga invändningar mot att den kyrkliga organisationen i ekonomiskt och administrativt avseende utformas på olika sätt, så länge klarhet råder om att församlingen är den grundläggande enheten i kyrkan.

Uppsala den 21 augusti 2015

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cecilia Nahnfeldt, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Fredrik Modéus, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Eva-Lotta Grantén, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

* Motion 2015:54 återkallad av motionärerna den 25 september 2015.

Kyrkomötet
Kyrkorättsutskottets yttrande 2015:4y

Särlösning för begravningsverksamheten för församlingarna inom nuvarande Göteborgs kyrkliga samfällighet

Till Organisationsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över skrivelse 2015:6.

I skrivelsen lämnas ett förslag till särreglering i kyrkoordningen som innebär att det, för att fullgöra samtliga de uppgifter som ingår i begravningsverksamheten enligt begravningslagen (1990:1144) samt för att svara för gravskötsel, får finnas en kyrklig samfällighet som omfattar det territoriella område som utgör Göteborgs kyrkliga samfällighet enligt indelningen den 1 januari 2016. Om en sådan begravnings-samfällighet senare ska bildas föreslås Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift få fatta beslut om detta.

Angående frågans beredning noterar Kyrkorättsutskottet det kyrkostyrelsen anför angående den mycket korta remisstiden i ärendet. Kyrkorättsutskottet vill erinra om att kyrkomötet tidigare har uttalat att en ändring i kyrkoordningen ska vara så beredd som dess beskaffenhet kräver (se Kr 2013:6y). Kyrkorättsutskottet noterar vidare att kyrkostyrelsens förslag inte innehåller kompletta införandebestämmelser. Kyrkostyrelsen har i stället föreslagit att kyrkostyrelsen får utfärda de ytterligare införandebestämmelser som behövs för att samfällighetsbildningen ska kunna genomföras. Kyrkorättsutskottet noterar att detta är en mycket ovanlig konstruktion samt att det rör sig om en vidsträckt delegation av beslutanderätt till kyrkostyrelsen.

Kyrkostyrelsen föreslår vidare en bestämmelse i kyrkoordningen genom vilken kyrkostyrelsen på delegation får utfärda närmare bestämmelser rörande särlösningen, istället för att denna i detalj regleras i kyrkoordningen. Kyrkorättsutskottet noterar att den föreslagna delegationsbestämmelsen uttryckligen berör en särskild enhet, något som tidigare sällan förekom i kyrkoordningen. Samtidigt konstaterar utskottet att det i 2 kap. 10 § andra stycket i kyrkoordningen finns en liknande delegationsbestämmelse där kyrkostyrelsen ges möjlighet att utforma närmare bestämmelser avseende Samfälligheten Gotlands kyrkor. Vidare beslutade 2014 års kyrkomöte att kyrkostyrelsen får utfärda sådana särskilda bestämmelser som behövs för att Tyska Christinae församling ska kunna ingå i ett pastorat (se 35 kap. 11 § i kyrkoordningen). Den sistnämnda bestämmelsen trädde i kraft den 1 januari 2015.

Kyrkorättsutskottet har ur kyrkorättslig synpunkt inget att erinra mot förslaget.

Uppsala den 23 september 2015

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Sven Ingvar Holmgren, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Per-Olof Jacobsson, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Lars Larsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskilt yttrande

Kyrkomötet beslutade 2012 om en förändrad struktur i Svenska kyrkan. Det är enligt min mening olämpligt att, efter endast ett par år, i kyrkoordningen införa bestämmelser om särlösningar som kan leda till ytterligare särlösningar, som kan få genomgripande konsekvenser för strukturen i Svenska kyrkan. Vidare är det inte en god lösning att ge kyrkostyrelsen så vittgående delegationer vad avser genomförandet av den aktuella särlösningen som nu föreslås.

Anders Roos

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2015:4

Antalet ledamöter i kyrkofullmäktige

Sammanfattning

I motion 2015:51 föreslås att kyrkomötet ger kyrkostyrelsen i uppdrag att göra en översyn av kyrkoordningens bestämmelser om antalet ledamöter i kyrkofullmäktige.

Utskottet anser att frågan, mot bakgrund av det arbete som kyrkostyrelsen redovisar i KsSkr 2015:2 *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2014*, är för tidigt väckt och föreslår kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:51.

Motionens förslag

Motion 2015:51 av Bengt Kjellgren och Suzanne Fredborg, Antalet ledamöter i kyrkofullmäktige

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av kyrkoordningens bestämmelser om antalet ledamöter i kyrkofullmäktige.

Bakgrund

Enligt 3 kap. 5 § i kyrkoordningen gäller från och med den 1 januari 2014 att kyrkofullmäktige ska fastställa antalet ledamöter i fullmäktige till ett udda tal och till minst 15 ledamöter i församlingar med högst 5 000 röstberättigade, minst 25 ledamöter i församlingar med över 5 000 till och med 20 000 röstberättigade samt 35 ledamöter i församlingar med över 20 000 röstberättigade.

Antalet ersättare ska utgöra hälften av det antal platser som varje nomineringsgrupp får i fullmäktige. Om det då uppkommer ett decimaltal, avrundas detta till närmast högre hela tal. Det ska alltid utses minst två ersättare från varje nomineringsgrupp som har något mandat.

Före den 1 januari 2014 gällde att det skulle vara minst 15 ledamöter i församlingar med högst 5 000 röstberättigade, minst 19 ledamöter i församlingar med över 5 000 till och med 10 000 röstberättigade samt minst 25 ledamöter i församlingar med över 10 000 röstberättigade. I samfällda kyrkofullmäktige gällde att det skulle vara minst 15 ledamöter i samfälligheter med högst 5 000 röstberättigade, minst 25 ledamöter i samfälligheter med över 5 000 till och med 20 000 röstberättigade, minst 35 ledamöter i samfälligheter med över 20 000 till och med 40 000 röstberättigade samt minst 45 ledamöter i samfälligheter med över 40 000 röstberättigade.

I specialmotiveringen till de bestämmelser som föreslogs i kyrkostyrelsens skrivelse (KsSkr 2012:5, Strukturfrågor, sid. 131) konstaterades att de minimital för antalet ledamöter som gällt för kyrkofullmäktige respektive samfällda kyrkofullmäktige skiljt sig åt. Kyrkostyrelsen konstaterade att det enligt de gällande bestämmelserna skulle finnas minst 45 ledamöter i samfällda kyrkofullmäktige i samfälligheter med över 40 000 röstberättigade. Enligt den föreslagna bestämmelsen skulle det minsta antalet ledamöter i de största församlingarna och pastoraten bli 35 ledamöter. Kyrkostyrelsen uttalade att minimiantalet justerades nedåt bl.a. med hänsyn till att det inte skulle finnas någon valkretsindelning vid framtida val till kyrkofullmäktige. När det finns en uppdelning på flera valkretsar krävs det, menade kyrkostyrelsen, fler mandat för att även mindre nomineringsgrupper ska bli representerade och för att nå en rättvis fördelning av mandaten mellan nomineringsgrupperna när man ser på valresultatet i en samfällighet som helhet.

Någon särskild motivering till förändringen när det gäller församlingar med över 5 000 till och med 10 000 röstberättigade gavs inte vare sig i kyrkostyrelsens skrivelse (KsSkr 2012:5) eller i Strukturutredningens slutbetänkande *Närhet och samverkan*, SKU 2011:2.

2013 års kyrkomöte beslutade, med anledning av motion 2013:28 att uppdra till kyrkostyrelsen att inom ramen för en utvärdering av 2013 års kyrkoval göra en analys av och eventuellt föreslå ändringar när det gäller de förändrade kraven på minimiantalet fullmäktigeledamöter i församlingar och pastorat. I kyrkostyrelsens skrivelse 2015:2 *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2014* redovisas i bilaga 3, sid. 49 kyrkostyrelsens analys. Kyrkostyrelsen skriver att en promemoria har upprättats och remitterats. I promemorian konstateras att förmågan att besätta mandat i kyrkofullmäktige efter de förändrade minimikraven inte visar sådana problem som motiverar förslag till att åter ändra bestämmelserna. Kyrkostyrelsen anser dock, bland annat mot bakgrund av vad som framförts i några remissvar, att det finns anledning att fortsatt följa utvecklingen i syfte att säkerställa att kyrkoordningen innehåller ändamålsenliga bestämmelser om fullmäktiges storlek. En lämplig åtgärd under denna uppföljning kan bland annat vara att undersöka huruvida initialt tillsatta mandat i berörda enheter fortsatt är tillsatta i slutet av mandatperioden.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:51.
--

Utskottet noterar inledningsvis att det vare sig i kyrkostyrelsens skrivelse (KsSkr 2012:5) eller i Strukturutredningens slutbetänkande *Närhet och samverkan*, SKU 2011:2, gavs någon särskild motivering till förändringen avseende minimiantalet ledamöter i kyrkofullmäktige i församlingar med över 5 000 till och med 10 000 röstberättigade. Mot bakgrund av detta delar utskottet motionärernas bedömning att det är viktigt att följa utvecklingen i de församlingar som påverkades av kyrkomötesbeslutet 2012, såsom även kyrkostyrelsen redovisar i skrivelse 2015:2 *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2014*. Med beaktande av detta vill utskottet ändå poängtera att ledamotsplatserna i kyrkofullmäktige kunde besättas vid kyrkoval 2013. Utskottet gör därmed bedömningen att frågan är för tidigt väckt.

Utskottet gör också bedömningen att det är viktigt med en bred delaktighet och ett brett engagemang. Ett sätt att uppnå detta är att inte ha för små beslutande organ.

Utskottet noterar också att det i större utsträckning än idag går att få fler unga som förtroendevalda och att detta kan bidra till att besätta platserna i kyrkofullmäktige. Utskottet vill poängtera vikten av fler engagerade unga i Svenska kyrkan.

Utskottet föreslår, mot bakgrund av det arbete som kyrkostyrelsen beskriver och den ringa tid som gått sedan beslutet fattades, att motionen avslås.

Uppsala den 23 september 2015

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Magnus Edin, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Stefan Aro, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Ingrid Skäremo.

Biskoparna Johan Dalman och Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss till förmån för bifall till motion 2015:51.

Olle Reichenberg och Kåge Johansson.

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2015:5

Sättet att välja biskop

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:85, i vilken det föreslås att kyrkostyrelsen ska tillsätta en utredning om hur Svenska kyrkans biskopsval kan utvecklas för att säkra att biskopskollegiet som helhet innehåller en för hela Svenska kyrkan nödvändig erfarenhet och kompetens. Utskottet föreslår att motionen avslås mot bakgrund av att det anses vara en grundprincip att stiftet själv väljer sin biskop. Utskottet anser dock att motionen väcker viktiga frågor som behöver samtalas kring. Kyrkostyrelsen föreslås därför ges i uppdrag att med utgångspunkt i principen att stiftet utser sin biskop genomföra en översyn av processen kring nominering och val av biskopar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:85.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motionen uppdra åt kyrkostyrelsen att, med utgångspunkt i principen att stiftet utser sin biskop, genomföra en översyn av processen kring nominering och val av biskopar.

Motionens förslag

Motion 2015:85 av Lisa Tegby m.fl., Översyn av sättet att välja biskop

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om hur Svenska kyrkans biskopsval kan utvecklas för att säkra att biskopskollegiet som helhet innehåller en för hela Svenska kyrkan nödvändig erfarenhet och kompetens – med såväl en stor erfarenhetsbredd som kvalificerad teologisk kompetens.

Bakgrund

Allmänt om biskopsval

De allmänna principerna för biskopsval framgår av 8 kap. 7 § i kyrkoordningen. Där av följer att en biskop utses genom ett val i stiftet. Ärkebiskopen utses genom val i alla stift. Rösträtt i dessa val har bara särskilt röstberättigade. Valet ska föregås av ett nomineringsval. Stiftsstyrelsen ansvarar för genomförandet av nomineringsvalet och valet. Vidare följer av 8 § i samma kapitel att Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar ska pröva behörigheten att biskopsvigas hos dem som erhållit röster i nomineringsvalet. I valet får röster bara avges på dem som Ansvarsnämnden förklarar behöriga att biskopsvigas eller på de kandidater som redan är vigda till biskopar.

Före relationsändringen tillsattes biskoparna av regeringen som också hade att förordna om biskopsval när en biskopstjänst blev ledig. Regeringen utnämnde vid tjänstetillsättningen en av tre kandidater som kyrkan föreslagit i särskild ordning. Denna modell brukar kallas presentationsval.

Vid kyrkoordningens tillkomst diskuterades flera förslag kring hur biskopar borde utses. I sin skrivelse till 1999 års kyrkomöte med förslag till kyrkoordning (CsSkr 1999:3 sid. 122 ff.) förordade Centralstyrelsen att biskopar även i fortsättningen skulle tillsättas genom presentationsval, med Kyrkostyrelsen som utnämmande organ. Det främsta skälet för detta förslag angavs vara att presentationsvalet bäst ger uttryck för biskopens roll av att vara hela kyrkans biskop. Även möjligheten för det utnämmande organet att se till att biskopsmötet blir allsidigt sammansatt lyftes fram som ett bärande skäl. Genom sitt förslag frångick Centralstyrelsen det förslag som Nivåutredningen (*Arbetet på olika kyrkliga nivåer – Svenska kyrkans framtida organisation*, SKU 1998:3, s. 159 ff.) lämnat, nämligen att biskopar utses genom direkt valsätt. Andra kyrkolagsutskottet konstaterade (2KL 1999:1 sid. 108 f.) att både ett avgörande val och ett presentationsval var en fullt möjlig modell för biskopsvalen, men ansåg att stiftets inflytande över vem som ska bli biskop borde väga mycket tungt. Samtidigt behövdes enligt utskottet garantier för att den biskop som valdes var beredd att till präster viga både kvinnor och män, så att man genom valet inte hamnade i den situationen att den som stiftet valt inte skulle kunna vigas av ärkebiskopen. Utskottet föreslog därför att det avgörande valet skulle föregås av ett provval som innefattade en officiell nominering av kandidater och att Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar – innan biskopsvalet därefter genomfördes – skulle pröva behörigheten hos dem som hade fått en viss andel röster i provvalet. Det slutliga valet skulle endast omfatta de kandidater som Ansvarsnämnden hade behörigförklarat. Kyrkomötet beslutade i enlighet med andra kyrkolagsutskottets förslag.

Kyrkomötets tidigare behandling

Formerna för biskopsval har varit föremål för behandling i kyrkomötet vid ett flertal tillfällen sedan 2000. Vid kyrkomötena 2003, 2004, 2005 och 2006 avslogs motioner med förslag som på olika sätt berörde formerna för biskopsval. I samtliga fall motiverade Organisationsutskottet sitt förslag om avslag med att sättet för hur biskopar utses skulle komma att behandlas av Demokratiutredningen. Demokratiutredningen föreslog i sitt betänkande *Styra och leda – Samverkan och ansvarsfördelning i Svenska kyrkan* (SKU 2008:1) att gällande ordning med direkt avgörande biskopsval skulle bestå. Utredningen hade vid sin genomgång av de biskopsval som förevarit sedan kyrkoordningens tillkomst funnit att bestämmelserna om biskopsval syntes fungera väl och hade därför inte föreslagit några genomgripande förändringar. Däremot föreslogs bl.a. att begreppet provval ändras till nomineringsval och att i stiftet och dess församlingar anställda diakoner ges rösträtt vid val av biskop. I skrivelsen *Styrning och ledning* till 2009 års kyrkomöte angav kyrkostyrelsen att den delade utredningens uppfattning att det inte finns skäl att göra några mer genomgripande förändringar när det gäller val av biskop och att det finns vägande skäl för en ordning där det är valet som avgör vem som ska bli stiftets biskop. (KsSkr 2009:5, s. 55)

Organisationsutskottet föreslog kyrkomötet att anta kyrkostyrelsens förslag (O 2009:1). Utskottet behandlade i samma betänkande även motion 2009:32 med förslag om att kyrkostyrelsen skulle ges i uppdrag att tillsätta en utredning med direktivet att föreslå en förändrad metod att utse biskop och motion 2009:38 med

förslag om att dels (punkten 1) uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna till förändrat förfarande i nomineringsvalet till biskop och dels att (punkten 2) uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur ett biskopsval ska gå till avseende när överklagande kan ske, vilka överklagandetider som kan gälla, vilka regler som ska gälla för förteckningen av de röstande och vilka grupper i valmanskåren som ska behöva ha ersättare. Utskottet föreslog kyrkomötet att anta kyrkostyrelsens förslag avseende val av biskop och att bifalla motion 2009:38, punkten 2 samt att, med anledning av motion 2009:32 och 2009:38, punkten 1, ge kyrkostyrelsen i uppdrag att göra en skyndsam översyn av formerna för biskopsvalen och återkomma till kyrkomötet med förslag till förbättringar. Kyrkomötet beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Till 2010 års kyrkomöte lämnade kyrkostyrelsen i sin skrivelse *Ändringar i kyrkoordningen* (KsSkr 2010:3) vissa smärre förslag till ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om biskopsval. Kyrkostyrelsen anförde att det fanns tungt vägande skäl mot att införa en mer detaljerad reglering i kyrkoordningen om hur valet ska genomföras. Kyrkostyrelsen konstaterade också att Demokratiutredningen vid sin genomgång av de biskopsval som förevarit sedan kyrkoordningens tillkomst hade funnit att bestämmelserna om biskopsval syntes fungera väl och man var därför inte beredd att lägga fram annat än mer begränsade förslag till ändringar i bestämmelserna om biskopsval. Kyrkomötet följde utskottets förslag.

Vid 2010 års kyrkomöte motionerades om att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att se över reglerna för nominering av kandidater i biskopsvalet, om diakoners i utlandstjänst rösträtt vid biskopsval, samt om att kyrkostyrelsen skulle ges i uppdrag att föreslå en ändring i kyrkoordningen så att preferensröstning (Single Transferable Vote System) kunde införas vid val av biskop. Organisationsutskottet föreslog i sitt betänkande O 2010:7 kyrkomötet att avslå samtliga motioner. För en utförligare redogörelse hänvisas till betänkandet samt till motion 2010:50 avseende preferensröstning. Kyrkomötet följde utskottets förslag.

Kyrkomötet 2012 avslog en motion (2012:39) i vilken det föreslagits att kyrkostyrelsen skulle ges i uppdrag att se över formerna för biskopsval så att de kan förenklas och förbilligas. Organisationsutskottet förordade avslag på motionen och angav bl.a. att biskopsvalen i huvudsak fungerar tillfredsställande (O 2012:4).

Biskopsmötet

Biskopsmötet består av stiftets biskopar och är reglerat i kyrkoordningens 13:e kapitel. Av bestämmelserna där framgår att ärkebiskopen regelbundet ska kalla biskopsmötet till samråd om stiftsledningen och ämbetsansvaret. Biskopsmötet ska också, på begäran av kyrkostyrelsen, yttra sig i teologiska och ekumeniska frågor av större vikt (12 kap. 3 a § i kyrkoordningen). Biskopsmötet ska också ha tillsyn över biskoparnas verksamhet. I tillsynen ingår råd, stöd och hjälp i frågor som rör kyrkans lära, böcker, sakrament, gudstjänst och övriga handlingar (57 kap. 2 § i kyrkoordningen).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:85.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motionen uppdra åt kyrkostyrelsen att, med utgångspunkt i principen om att stiftet utser sin biskop, genomföra en översyn av processen kring nominering och val av biskopar.

Motionen väcker viktiga frågor. Det gäller frågor kring biskopsval i stort, biskopsmötets funktion och vilka kompetenser som är önskvärda hos en biskop, liksom hos biskopskollegiet i stort. Utskottet anser att det är viktigt att kontinuerligt samtala kring dessa frågor. Utskottet är dock inte berett att ge kyrkostyrelsen ett sådant uppdrag som motionärerna efterfrågar. Utskottet menar att biskopens roll och ansvar i första hand är knutet till stiftet och utskottet menar därför att stiftets intressen väger tyngre än det mer övergripande intresset av bredd i biskopskollegiet. Mot bakgrund av detta menar utskottet att grundprincipen ska vara att stiftet väljer sina biskopar och att motionen bör avslås.

Som framhållits ovan väcker motionen ett antal viktiga frågor. Utskottet vill därför med anledning av motionen ge kyrkostyrelsen i uppdrag att genomföra en översyn av processen kring nominering och val av biskopar. Enligt utskottets mening bör denna översyn innehålla de inledningsvis uppräknade frågeställningarna. Mot bakgrund av det ovan sagda anser utskottet emellertid att det är viktigt att kyrkostyrelsen i sin översyn har som utgångspunkt att stiftet självt utser sin biskop.

Uppsala den 24 september 2015

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Cecilia Clausen, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Johnny Lilja, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Roberth Krantz, Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Stefan Aro, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Ingrid Skäremo.

Biskoparna Johan Dalman och Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2015:6

Antalet ledamöter i kyrkostyrelsen

Sammanfattning

I motionen föreslås kyrkostyrelsen få i uppdrag att återkomma till kyrkomötet med förslag som innebär att antalet ledamöter och ersättare i kyrkostyrelsen, utöver ärkebiskopen och ärkebiskopens ersättare, beslutas inför varje mandatperiod. Utskottet föreslår, mot bakgrund av att man anser att den nuvarande ordningen fungerar väl och att den ordning som föreslås i motionen kan medföra problem av såväl demokratisk som administrativ natur, att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:77.

Motionens förslag

Motion 2015:77 av Mats Hagelin, Antalet ledamöter och ersättare i kyrkostyrelsen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändring i kyrkoordningen som innebär att antalet ledamöter och ersättare i kyrkostyrelsen, utöver ärkebiskopen och ärkebiskopens ersättare, beslutas inför varje mandatperiod.

Bakgrund

Regleringen

Antalet ledamöter i kyrkostyrelsen regleras i 12 kap. 5 § i kyrkoordningen. Där sägs att kyrkostyrelsen består av ärkebiskopen och 14 ledamöter som väljs av kyrkomötet. Vidare anges att för de valda ledamöterna ska kyrkomötet välja lika många ersättare samt att kyrkomötet, efter förslag från biskopsmötet, också ska välja en annan biskop som ersättare för ärkebiskopen.

Bakgrunden till bestämmelserna

Beslut om att inrätta ett allmänt kyrkomöte fattades redan av 1862–1863 års riksdag. Det var dock först med tillkomsten av den första lagen om Svenska kyrkan (SFS 1982:942) som kyrkomötet började sammanträda årligen. I samband med 1982 års kyrkomötesreform fick kyrkomötet också ett beredande och verkställande organ, Svenska kyrkans centralstyrelse.

I det utredningsbetänkande som låg bakom propositionen med förslag till 1982 års lag om Svenska kyrkan, *Reformerat kyrkomöte, kyrklig lagstiftning m.m.* (SOU 1981:14) föreslog 1979 års kyrkomöteskommitté att kyrkomötet ensamt skulle ha att meddela föreskrifter inom vissa av de områden som tidigare karaktäriserats som kyrkolag och som därmed hade stiftats av regeringen gemensamt med riksdagen och med samtycke från allmänt kyrkomöte.

Kyrkomöteskommittén ansåg att en kyrkostyrelse i egentlig mening inte kunde tillskapas med då gällande relationer mellan staten och kyrkan eftersom regeringen fick anses utgöra kyrkans styrelse. Detta torde, enligt kommittén, dock inte hindra att kyrkomötet, beträffande frågor som skulle komma att falla inom dess kompetensområde, delegerade viss beslutanderätt och överlämnade verkställigheten av sina beslut till ett särskilt organ. Beslutet om att inrätta en sådan centralstyrelse borde, enligt kommittén, emellertid ankomma på kyrkomötet självt och endast vissa grundläggande bestämmelser borde ges i lag. Enligt kommitténs mening borde antalet ledamöter i centralstyrelsen begränsas för att det inte skulle behöva inrättas något särskilt arbetsutskott. För att garantera en tillräcklig representation skulle antalet ledamöter vara minst elva.

I propositionen (prop. 1981/82:192) anförde föredragande statsrådet att det, mot bakgrund av att kyrkomötet föreslogs få utökade arbetsuppgifter, var nödvändigt att kyrkomötet också fick ett beredande och verkställande organ. Han anförde vidare att inte minst det faktum att kyrkomötet enligt förslaget i propositionen skulle sammanträda varje år torde göra det nödvändigt med ett permanent organ för verkställighet och beredning av kyrkomötets ärenden. I propositionen föreslogs därför bestämmelser om att det skulle finnas en centralstyrelse för att verkställa och bereda kyrkomötets beslut. När det gällde frågan om antalet ledamöter anfördes i propositionen följande.

Övriga ledamöter i centralstyrelsen (förutom ärkebiskopen, förf. anm.) bör enligt min mening väljas av kyrkomötet. Som kommittén har anfört bör antalet begränsas för att särskilda arbetsutskott inte skall behövas. Samtidigt är det viktigt att styrelsen får en bred representation. Jag förordar att antalet ledamöter, förutom ordföranden, bestäms till högst 14. (prop. 1981/82:192, sid. 36)

Riksdagen beslutade enligt regeringens förslag.

Vid tillkomsten av 1992 års kyrkolag upphävdes lagen (1982:942) om Svenska kyrkan. Bestämmelserna om centralstyrelsen överfördes, i här relevant avseende, direkt till den nya kyrkolagen utan att frågan om antalet ledamöter närmare kommenterades. Vid relationsförändringen ersattes styrelsen för Stiftelsen för rikskyrklig verksamhet (SFRV) och Svenska kyrkans centralstyrelse av kyrkostyrelsen¹. I samband härmed fick 12 kap. 5§ i kyrkoordningen, utan att frågan om antalet ledamöter och ersättare närmare diskuterades i förarbetena, den lydelse den har idag.

¹ Mellan dessa båda organ rådde persongemenskap. Enligt 3 § i stadgarna för Stiftelsen för rikskyrklig verksamhet skulle styrelsen bestå av de personer som tillika var ledamöter i Centralstyrelsen med dem för dem valda ersättarna som ersättare.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:77.
--

Enligt utskottets mening har de bestämmelser som gällt sedan 2000 med ett fast antal ledamöter i kyrkostyrelsen fungerat väl och det finns av det skälet ingen anledning till förändring. Tvärtom är det, enligt utskottet, viktigt med en bred representation och av stort värde att antalet ledamöter i kyrkostyrelsen är fast då detta ger en önskvärd stabilitet.

Utskottet ser vidare att det skulle kunna uppstå problem om antalet ledamöter skulle vara variabelt. Ett sådant är att den proportionella röststyrkan i kyrkostyrelsen skulle kunna påverkas genom taktiska överväganden vid fastställande av antalet ledamöter. Enligt utskottet medför en sådan ordning också att beredningsproceduren inför valet av kyrkostyrelsen, som redan med dagens bestämmelser kan bli svåröverskådlig, ytterligare kompliceras.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 23 september 2015

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Stefan Aro, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Ingrid Skäremo.

Biskoparna Johan Dalman och Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss till förmån för bifall till motionen.

Olle Reichenberg och Kåge Johansson

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2015:7

Den nationella nivåns uppgifter

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:3 i vilken det föreslås att kyrkostyrelsen ges i uppdrag att utreda möjligheten till ändring i kyrkoordningen som gör det möjligt för Svenska kyrkan på nationell nivå att i sitt uppdrag också ha möjlighet att utföra verksamhetsuppgifter. Utskottet menar att den reglering av uppgifter och ansvarsområden som finns för kyrkans olika nivåer är ändamålsenlig och föreslår därför att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:3.

Motionens förslag

Motion 2015:3 av Karl-Gunnar Svensson, Svenska kyrkans uppgifter på nationell nivå

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten till ändring i kyrkoordningen som gör det möjligt för Svenska kyrkan på nationell nivå att i sitt uppdrag också ska ha möjlighet att utföra verksamhetsuppgifter enligt motionens intentioner om kyrkostyrelsen skulle anse det vara nödvändigt.

Bakgrund

Lag om Svenska kyrkan

Den nationella nivåns uppdrag regleras ytterst i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan. I lagens 1 § anges att "Svenska kyrkan är ett evangelisk-lutherskt trosamfund som framträder som församlingar och stift. Svenska kyrkan har också nationella organ." I lagens 6 § anges vidare att "Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Kyrkomötet får inte besluta i sådana enskilda frågor som det är en församlings eller ett stifts uppgift att besluta i." Sistnämnda mening ger uttryck för en subsidiaritetsprincip, d.v.s. att beslut inte ska fattas på högre nivå än nödvändigt. Kyrkomötet kan dock besluta om generella bestämmelser på områden som hör till stiftens och församlingarnas grundläggande uppgifter, t.ex. när det gäller gudstjänster och diakoni. (prop. 1997/98:116 s. 59)

Regeringen angav i sitt principbeslut 1995 att det i lag borde anges att församlingarna och stiftens ansvarar lokalt och regionalt för kyrkans verksamhet och att det ska finnas ett kyrkomöte som företrädare för helheten (prop. 1995/96:80 s. 16). När det gäller kyrkomötets – den nationella nivåns – uppgifter och kompetens

framhöll 1995 års kyrkomöte att Svenska kyrkan på nationell nivå har att ”ta ansvar för sina gemensamma angelägenheter i fråga om information, utbildning, normgivning, samråd och ekumeniska relationer liksom när det gäller att vara kyrkans gemensamma röst och företräda henne inför samhället i stort”. Vidare framhöll kyrkomötet att stift och församlingar, till skillnad från Svenska kyrkan på nationell nivå, är ”pastorala områden”. (2KL1995:1 s. 32)

Kyrkoordningen

Bestämmelser om den nationella nivåns uppdrag återfinns i kyrkoordningens 10:e kapitel. Den första paragrafen överensstämmer med 1 och 6 §§ i lagen om svenska kyrkan och i kapitlets övriga paragrafer redogörs för ansvarsfördelningen mellan de nationella organen. Av 2 § framgår att kyrkomötet ska utfärda bestämmelser om vissa angivna områden. Av 3 § framgår att kyrkostyrelsen företräder trossamfundet Svenska kyrkan. Den bereder och verkställer kyrkomötets beslut och har förvaltande uppgifter. I paragrafen följer sedan en uppräkningslista av vad kyrkostyrelsen ska göra, nämligen

1. stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet,
2. ansvara för Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder,
3. svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund
4. samordna Svenska kyrkans och dess församlingars ansvar för internationell mission och internationell diakoni,
5. ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna och bestämma utbildningsplanerna för dessa samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning,
6. svara för det kyrkliga utjämnningssystemet,
7. ha hand om övergripande frågor när det gäller Svenska kyrkans gemensamma datasystem,
8. främja forskning av betydelse för Svenska kyrkan, och
9. verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen kring religion och livstolkning.

När det gäller den i första punkten angivna uppgiften att stödja, ska nationell nivå rikta sig mot stiftet och inte direkt till församlingsnivån. I kyrkoordningsskrivelsen anges att denna begränsning inte hindrar att organ på den nationella nivån har direktkontakter med församlingarna, t.ex. när det gäller insamlingsarbete för Svenska kyrkans internationella arbete eller erbjuder t.ex. vissa specialistutbildningar. (CsSkr 1999:3 s. 2–141 och 2–377)

Kyrkostyrelsens ställning och huvuduppgifter är närmare angivna i kyrkoordningens 12:e kapitel.

Stifts och församlingars uppdrag

Församlingens uppdrag regleras i kyrkoordningens 2 kapitel. Där anges i 1 § bl.a. ”Församlingen är det lokala pastorala området. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.” Stiftets uppdrag regleras i kyrkoordningens 6 kapitel enligt följande. ”Stiftet är det regionala pastorala området. Dess grundläggande uppgift är att främja och ha tillsyn över församlingslivet. Stiftet har också förvaltande uppgifter.”

Stifts och församlingars grundläggande uppgift anges också på samma sätt i 4–5 §§ i lagen om svenska kyrkan.

Sedan år 2000 har kyrkomötet vid flera tillfällen behandlat motioner som syftat till att skapa en rikstäckande struktur eller nationell finansiering för olika verksamheter. Det har rört kristna friskolor (betänkande KI 2000:5, motion 2000:22 och betänkande KI 2001:2, motion 2001:87), en rikstäckande begravningsbyrå för Svenska kyrkan (betänkande EE 2004:6, motion 2004:22), en Svenska kyrkans bank (betänkande EE 2005:6, motion 2005:32), användande av den nationella nivåns kapital för bidrag till finansiering av lokala äldreboenden (betänkande EE 2008:6, motion 2008:47), nationell handlingsplan för kyrkans sociala roll och aktiviteter för fattigdomsbekämpning (betänkande KI 2013:1, motion 2013:25 och 2013:26) samt nationellt hjälpcentrum för konvertiter (betänkande KI 2014:18, motion 2014:70). I samtliga fall avslog kyrkomötet motionerna, i huvudsak mot bedömningen att förslagen inte rört sådant som är en uppgift för den nationella nivån. Gällande friskolorna menade kyrkomötet att det personella och ekonomiska engagemang som krävs var en uppgift för den lokala nivån, beträffande en rikstäckande begravningsbyrå att en sådan verksamhet inte ryms inom trossamfundets kärnverksamhet, angående finansiering av äldreboenden att det inte var en uppgift för den nationella nivån, angående nationell handlingsplan m.m. att den nationella nivån inte ska finansiera det sociala arbetet som utförs på lokal nivå och beträffande nationellt hjälpcentrum för konvertiter att det pastoralas ansvaret för de som konverterat ligger i församlingarna. Se vidare respektive betänkande för en utförligare beskrivning.

Även till årets kyrkomöte föreligger motioner med initiativ som har nationell prägel, nämligen motion 2015:28 *Nationellt hjälpcentrum för konvertiter*, motion 2015:66 *Eget produktionsbolag*, motion 2015:22 *Ökat stöd till församlingar för arbete med asylsökande* och motion 2015:86 *Forma ett akut stöd till insatser för flyktingar och asylsökande 2016*.

Förslag beträffande nationell nivå som stöd- och samordningsfunktion

Nationell nivå har under senare tid, vid två tillfällen, föreslagits inta en roll av direkt stödjande/samordnande/kvalitetssäkrande slag gentemot församlingarna, nämligen i utredningarna SKU 2009:2 *Arbetsformer i förändring – församlingens uppgift och förutsättningar* och SKU 2013:3 *Att färdas väl – hur Svenska kyrkan kan navigera i välfärden*. I det först nämnda fallet föreslog utredaren att kyrkostyrelsen skulle ges bemyndigande att fastställa en ordning för medgivande som krävs innan en församling startar begravningsbyråverksamhet. Ordningen föreslogs utgöra en slags nationell kvalitetsnorm för begravningsbyråverksamhet. I det andra fallet föreslogs att kyrkostyrelsen skulle ges i uppdrag att ta initiativ till en nationell samarbetsorganisation för Svenska kyrkans välfärdsverksamheter. Samarbetsorganisationen skulle bl.a. ges rätten att utfärda tillstånd för bedrivande av viss verksamhet. Kyrkostyrelsen har inte valt att gå vidare med något av dessa förslag.

Kyrkostyrelsens pågående arbete

Av verksamhetsberättelsen i *Årsredovisning 2014 Svenska kyrkans nationella nivå* framgår att det under året tagits fram underlag med förslag till fortsatt arbete med Svenska kyrkans uppdrag och roll i den svenska välfärden. Arbetsprocessen har utgått från frågor om kyrkans uppdrag, identitet och roll och bearbetas parallellt med utveckling av råd och riktlinjer. I det fortsatta arbetet ingår bland annat att ta fram en Plan för diakoni i Svenska kyrkan, kommunikation och implementering av platt-

formen *Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden* och att skapa vägledningsmaterial utifrån plattformen. (KsSkr 2015:2 s. 18 f.) Det diakonala utvecklingsarbetet finns också med som ett särskilt prioriterat område för åren 2016–2018, vilket framgår av kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2016-2018* (KsSkr 2015:1 s. 10). Av samma skrivelse framgår att även arbetet med asylsökande och flyktingar är ett område med särskild prioritet de kommande åren. Kyrkostyrelsen anger bl.a. följande.

Det ökade antalet asylsökande i Sverige som beskrivs i omvärldsanalysen innebär att migrations-, flykting- och integrationsfrågor utvecklats till centrala områden i en strävan efter ett hållbart samhälle. Stiftelsen får därför kontinuerligt stöd till kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte inom dessa områden. En stödfunktion kommer också att etableras på nationell nivå i samråd med stiftelsen för att bistå stift och församlingar med kunskap och aktuell information för deras arbete med asylsökande och flyktingar. (KsSkr 2015:1 s. 8 ff.)

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:3.

Utskottet delar vad som uppfattas vara de bakomliggande intentionerna till motionen, nämligen att det är viktigt att Svenska kyrkan hittar former för att på bästa sätt möta rådande utmaningar i samhället. Utskottet menar dock att den reglering av uppgifter och ansvarsområden som finns för kyrkans olika nivåer är ändamålsenlig. När det gäller de verksamhetsområden som motionären särskilt lyfter fram, flyktingmottagande och välfärdsfrågor, menar utskottet att den nationella nivån har en viktig uppgift som stödjande och samordnande funktion. Det är angeläget att det arbete som påbörjats i dessa frågor på nationell nivå utvecklas och stärks, så att den goda vilja som finns i församlingar och stift kan ges bästa förutsättningar. Själva utförandet av verksamhetsuppgifter sker däremot enligt utskottets mening bäst på lokal och regional nivå.

Mot bakgrund av att utskottet inte anser det finnas behov av att förändra gällande reglering menar utskottet att motionen ska avslås.

Uppsala den 23 september 2015

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Stefan Aro, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Ingrid Skäremo.

Biskoparna Johan Dalman och Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2015:8

Sammanläggningar av församlingar och pastorat

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:70, i vilken det efterfrågas ett uppdrag till kyrkostyrelsen att i samråd med stiftens göra en utvärdering av de sammanläggningar av församlingar och pastorat som skett sedan år 2000. Utskottet delar motionärens uppfattning att det är viktigt att utvärdera gjorda sammanläggningar, liksom även delningar av församlingar och pastorat. Mot bakgrund av att det på många håll pågår förändringsprocesser som nyligen initierats anser dock utskottet att det är för tidigt att ge kyrkostyrelsen ett sådant uppdrag som efterfrågas. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:70.

Motionens förslag

Motion 2015:70 av Margareta Andersson, Utvärdera sammanläggningar av församlingar och pastorat

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samråd med stiftens göra en utvärdering av de sammanläggningar av församlingar och pastorat som skett sedan år 2000.

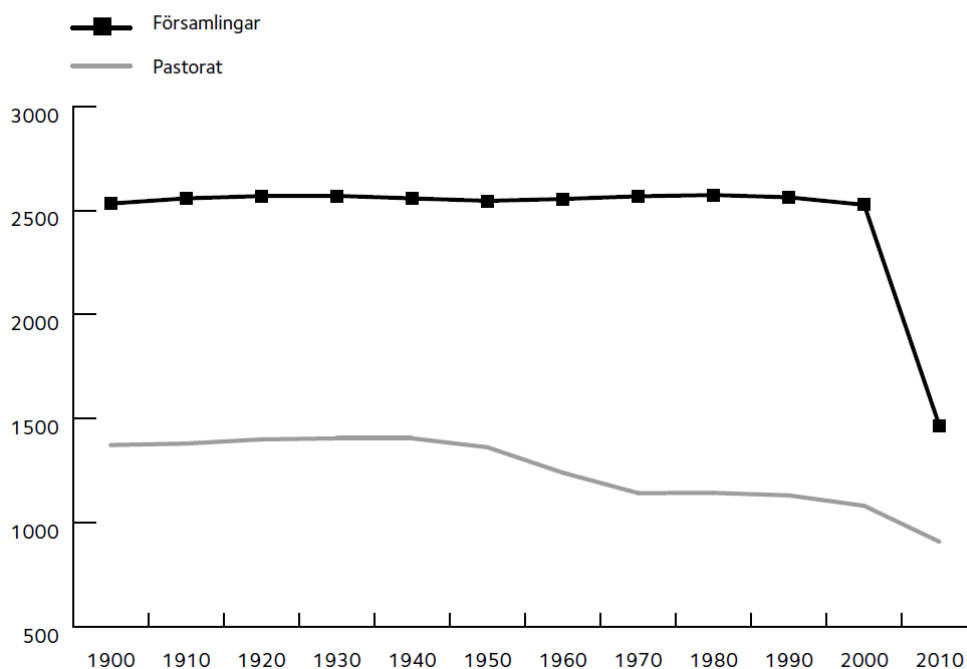
Bakgrund

I betänkandet *Närhet och samverkan* (SKU 2011:2) lämnas en ingående redogörelse över framväxten av Svenska kyrkans lokala organisation och struktur, från medeltiden och framåt. Det framgår bl.a. att under 1900-talets 100 år minskade antalet församlingar i Svenska kyrkan med 0,6 procent, från 2 533 till 2 517. Redan under 2000-talets tio första år minskade dock antalet församlingar dramatiskt, med 40,3 procent, från 2 517 till 1 467. Diagrammet nedan ger en sammanfattande bild av de ändringar som har skett i församlings- och pastoratsindelning sedan år 1900. Det framgår tydligt att det efter år 2000 har skett en påtaglig trendförändring i fråga om församlingsindelningen. Kurvan för ändringar i pastoratsindelningen ser mycket annorlunda ut. Det är fråga om en minskning i båda fallen men år 2000 markerar inget påtagligt trendbrott vad gäller pastoratsindelningen utan det är snarast en naturlig fortsättning på det som gällt sedan mitten av 1900-talet. (SKU 2011:2 s. 162 ff.)

I och med relationsändringen mellan kyrkan och staten år 2000 blev frågor om församlingsindelningen en inomkyrklig angelägenhet. Före år 2000 var det i första hand Kammarkollegiet och i vissa fall regeringen som beslutade om ändringar i för-

samlingsindelningen. Utgångspunkten för de nya inomkyrkliga bestämmelserna var att på sikt skapa en för Svenska kyrkan mer ändamålsenlig struktur i indelningshänseende än den dåvarande. (SKU 1998:4 s. 197) Det ansågs viktigt att införa vissa kriterier för en församling, något som dessförinnan saknats. Kriterierna, som utarbetades av Teologiska expertgruppen, togs in i tre punkter i kyrkoordningens 37:e kapitel Ändringar i indelningen, 2 §. Punkterna rörde 1) minimikrav på veckovis gudstjänstfirande, 2) krav på minst ett invigt kyrkorum och 3) krav på förekomst av företroendevalda. I andra stycket angavs att en församling som inte uppfyller dessa kriterier vid särskilda skäl fick undantas från en indelningsändring. Idag återfinns dessa kriterier, med i huvudsak motsvarande innebörd, i 37 kap. 3 § kyrkoordningen. Sedan den 1 januari 2014 gäller dock för församlingar som ingår i ett pastorat att kravet på gudstjänstfirande är kopplat till vad som anges i församlingsinstruktionen.

Ändringar av antalet församlingar och pastorat 1900–2010

(SKU 2011:2 s. 163)

Den 1 januari 2015 fanns 1 365 församlingar i Svenska kyrkan och 258 pastorat.

I Strukturutredningens (SKU 2011:2) uppdrag låg att göra en inventering av det utvärderingsmaterial som ett antal stift låtit ta fram över 2000-talets indelningsändringar. Med utgångspunkt i befintligt material skulle utredningen överväga behovet av en samlad utvärdering ur olika aspekter av strukturförändringarna under 2000-talet. Till det som särskilt borde uppmärksammas hörde dels genomförandet av strukturförändringar och deras betydelse för demokrati och delaktighet, dels strukturförändringarnas betydelse för gudstjänst- och församlingsliv och dels strukturförändringarnas betydelse för ekonomi och administration. I strukturutredningens bilagedel finns som bilaga 2 en sammanställning av utvärderingsmaterialet med följande rubriker.

- Stiftens policy och utredningar om indelningsändringar
- Sammanläggningseffekter på medlems- och verksamhetsutvecklingen bland Svenska kyrkans församlingar 1995–2008
- Ekonomiska perspektiv på sammanläggningar
- Utjämningsseffekt från sammanläggningar

- Ändringar i den lokala indelningen och könsfördelningen bland kyrkoherdar m.m.
- Förändring av antalet förtroendevalda under 2000-talet
- Utvärderingar från stiftet

O 2015:8

Utifrån tillgängligt material fann Strukturutredningen det inte nödvändigt att göra ett motsvarande arbete. Som sammanfattande slutsats angav utredningen följande.

För vårt arbete med Svenska kyrkans struktur på lokal nivå finns inte några entydiga resultat från de omfattande indelningsändringarna av det slaget att de kan läggas som en grund för våra förslag. Att indelningsändringar i sig inte synes spela någon avgörande roll för utvecklingen av församlings- och gudstjänstliv kan ändå vara ett viktigt resultat.

(SKU 2011:2 s. 170 ff.)

Frågan om församlingssammanläggningar behandlades av kyrkomötet 2010 (O 2010:4 *Större rättssäkerhet vid församlingssammanläggningar*, motion 2010:54). Motionärerna önskade att en stiftsstyrelsens beslut i ett indelningsärendet skulle kunna bli föremål för överklagande, men kyrkomötet avslog motionen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:70.

Utskottet delar motionärens uppfattning att det är viktigt att utvärdera gjorda sammanläggningar. Utskottet vill emellertid i sammanhanget också erinra om att det sker delningar av församlingar och att förutsättningarna för detta kraftigt förändrades genom kyrkomötets strukturbeslut 2012. Enligt vad utskottet erfarit pågår, på många håll, alltfjämt diskussioner om hur dessa nya möjligheter ska utnyttjas. Utskottet menar att en samlad utvärdering av gjorda sammanläggningar bör genomföras tillsammans med en utvärdering av genomförda delningar. Utskottets uppfattning är att det ser mycket olika ut runt om i stiftet, inte minst gällande förekomsten av utvärderingar på stiftsnivå av indelningsändringar. Eftersom ändringar i indelningen alltid medför faktiska förändringar i de församlingar och pastorat som berörs, är det enligt utskottets mening mycket viktigt att stiftet i sin tillsyns- och främjande-roll utvärderar och analyserar vad gjorda förändringar inneburit. Inte minst är tillsyn gällande de anställdas arbetsmiljö och de förtroendevaldas roll samt församlingarnas upplevelser av gjorda förändringar viktig. Det handlar ytterst om att kontinuerliga följa huruvida gjorda förändringar varit till gagn för församlingarnas förmåga att utföra den grundläggande uppgiften.

Mot bakgrund av att det inom många stift fortfarande pågår ändringsprocesser rörande indelningen och att dessa nyligen initierats, menar utskottet att det är för tidigt att ge kyrkostyrelsen ett sådant uppdrag som motionären efterfrågar. Motionen bör därför avslås.

Uppsala den 23 september 2015

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Stefan Aro, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Ingrid Skäremo.

Biskoparna Johan Dalman och Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2015:9

Mer inflytande för barn och unga

Sammanfattning

I motion 2015:75 föreslås att kyrkostyrelsen ska ges i uppdrag att återkomma med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär *dels* att valbarhetsåldern sänks till 16 år och *dels* att Svenska Kyrkans Unga får ett mandat i kyrkostyrelsen. Utskottet föreslår att motionen ska avslås. När det gäller frågan om sänkt valbarhetsålder konstaterar utskottet att, eftersom kyrkliga enheter utför myndighetsuppgifter, en sänkt valbarhetsålder inte är möjlig. När det gäller frågan om mandat i kyrkostyrelsen anser utskottet att en sådan ordning som föreslås i motionen inte är i överensstämmelse med kyrkans demokratiska principer.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:75, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:75, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2015:75 av Kekke Paulsson och Karin Janfalk, Mer inflytande för barn och unga

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag på förändringar i kyrkoordningen som innebär att valbarhetsåldern sänks till 16 år i val till Svenska kyrkans beslutande organ.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag på förändringar i kyrkoordningen som innebär att Svenska Kyrkans Unga får ett mandat i kyrkostyrelsen.

Bakgrund

Valbarhetsålder

Gällande bestämmelser

Bestämmelserna om valbarhet till uppdrag som förtroendevald i Svenska kyrkan återfinns i 33 kap. 4 § i kyrkoordningen. Där sägs att valbar till uppdrag som förtroendevald i Svenska kyrkan är den som tillhör kyrkan, är döpt och fyller 18 år senast på dagen för valet. Härtill gäller att man ska vara folkbokförd i församlingen,

om det gäller val till församling, en församling som ingår i pastoratet om det gäller val till pastoratet samt en församling inom stiftet om det gäller val till stiftet.¹

Vidare finns i paragrafens andra stycke en särreglering för de som tillhör en icke-territoriell församling.

Paragrafens tredje stycke innehåller en hänvisning till 38 kap. 19 a § vilken innehåller en föreskrift om att valbarheten vid val till kyrkomötet är inskränkt till valkretsen samt en hänvisning till 39 kap. 20 § som innehåller föreskrifter om det indirekta valet av de ledamöter och ersättare i kyrkomötet som, enligt 11 kap. 2 §, väljs av utlandsförsamlingarna.

I sista stycket erinras om bestämmelserna om valbarhetshinder i 33 kap. 5–9 §§.

Tidigare behandling

Redan vid 1984 års kyrkomöte föreslogs i en motion att kyrkomötet skulle uppdra till Svenska kyrkans centralstyrelse att utreda frågan om rösträtts- och valbarhetsålder vid de kyrkliga valen (vid denna tid gällde en 18-årsgräns för såväl rösträtt som valbarhet). Motionen resulterade, efter att yrkandet hade justerats i plenardebatten, i den av Centralstyrelsen tillsatta s.k. Delaktighetsutredningen. Denna utredning tog fram olika modeller för delaktighet i församlingens styrelse men lade inte fram några förslag gällande rösträtts- eller valbarhetsålder.

Vid kyrkoordningens tillkomst föreslogs i utredningsbetänkandet *Val, indelning, kyrkobokföring, arkiv* (SKU 1998:4) att rösträttsåldern vid kyrkliga val skulle vara 16 i stället för 18 år vilket senare också blev kyrkomötets beslut. Däremot föreslogs ingen sänkning av valbarhetsåldern. Utredningen anförde.

Vi har inledningsvis undersökt de rättsliga förutsättningarna för en sänkning av nuvarande åldersgräns för rösträtt och valbarhet vid kyrkliga val, vilken ju är densamma som myndighetsåldern, 18 år. Vi har därvid kommit till slutsatsen att särskilt som beslutanderätten för kyrkliga organ även fortsättningsvis kommer att i viss utsträckning innefatta myndighetsutövning är en lägre valbarhetsålder inte möjlig.” (SKU 1998:4, sid. 81)

Mandat i kyrkostyrelsen

Regleringen

Antalet ledamöter i kyrkostyrelsen regleras i 12 kap. 5 § i kyrkoordningen. Där sägs att kyrkostyrelsen består av ärkebiskopen och 14 ledamöter som väljs av kyrkomötet. Vidare anges att för de valda ledamöterna ska kyrkomötet välja lika många ersättare samt att kyrkomötet, efter förslag från biskopsmötet, också ska välja en annan biskop som ersättare för ärkebiskopen.

Tidigare behandling

Frågor om ungas deltagande i förtroendevalda organ på nationell nivå har varit uppe till behandling i kyrkomötet vid ett flertal tillfällen.

2008 beslöt kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen att föreslå former för ungas delaktighet på den nationella nivån i Svenska kyrkan. I bilaga 3 till kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2015:2, *Årsredovisning för Svensk kyrkans nationella nivå 2014*,

¹ Det bör observeras att kyrkostyrelsen i skrivelse KsSkr 2015:3, avsnitt 4, till årets kyrkomöte föreslår en något ändrad lydelse av denna paragraf. Kyrkostyrelsens förslag innebär dock inte någon ändring av valbarhetsåldern.

redovisar kyrkostyrelsen (sid. 57) hur man tagit om hand uppdraget. Av redovisningen framgår bland annat att tänkbara förslag har diskuterats med företrädare för Svenska Kyrkans Unga och att även kyrkomötets presidium och företrädare för nomineringsgrupperna har involverats i samtalen. Vidare framhålls att Svenska Kyrkans Unga har utvecklat de ungas kyrkomöte där exempelvis representanter från SALT – barn och unga i EFS deltar i arbetet med att lämna synpunkter på inkomna motioner till kyrkomötets ledamöter. Kyrkostyrelsen anför vidare att man, efter samråd med kyrkomötets presidium, vill ge kyrkomötets ledamöter ytterligare en möjlighet att lyssna på barn och unga inför beredningsarbetet av ärenden till kyrkomötet. Tanken är att bereda Svenska Kyrkans Unga förutsättningar för ett sådant möte med företrädare för nomineringsgrupperna. Denna möjlighet kommer att erbjudas inom kyrkomötets ram i direkt anslutning till kyrkomötet, första gången 2016.

Kyrkomötet 2011 hade att ta ställning till en motion (motion 2011:18) i vilken bland annat föreslogs ändringar i kyrkoordningen av innebörd att ledamöter i Svenska Kyrkans Ungas förbundsstyrelse skulle ges rätt att delta i kyrkomötets arbete och väcka motioner. Organisationsutskottet föreslog i betänkande O 2011:13 kyrkomötet att avslå motionen. Utskottet anförde att även om Svenska Kyrkans Unga fick sägas ha en särställning som kyrkans barn- och ungdomsorganisation fanns det fler grupper, såväl barn- och ungdomsorganisationer som andra, som skulle kunna göra anspråk på att få delta i kyrkomötets arbete, något som utskottet ansåg talade mot att bifalla motionen. Utskottet menade också att förslaget inte var godtagbart på demokratiska grunder då det medförde att en person skulle kunna sitta i kyrkomötet både som vald ledamot och som deltagande representant för Svenska Kyrkans Unga. Vidare hänvisade utskottet till kyrkostyrelsens uppdrag att öka ungas delaktighet som beskrivits ovan och det arbete som kyrkostyrelsen bedriver i anledning av uppdraget. Enligt utskottets uppfattning borde inte denna process föregripas. Utskottet underströk emellertid att man bejakade synen att det är viktigt att barn och unga ges plats i de demokratiska processerna i kyrkan och att det är nödvändigt att hitta modeller för hur detta kan ske. En sådan idé som man diskuterat i utskottet var möjligheten att adjungera t.ex. ordföranden i Svenska Kyrkans Unga till kyrkostyrelsen. Kyrkomötet följde utskottets förslag att avslå motionen.

Vid förra årets kyrkomöte behandlade Organisationsutskottet en motion (motion 2014:95) som bland annat föreslog att kyrkomötet skulle anta Kyrkornas världsråds och Lutherska världsförbundets principer kring generationsspridning i beslutande organ och råd som utses av kyrkomötet och kyrkostyrelsen. Principerna innebär att 20 procent av ledamöterna i beslutande organ ska vara under 30 år. Utskottet föreslog (betänkande O 2014:12) kyrkomötet att avslå motionen men att, med anledning av motionens förslag om att anta de principer som nämnts ovan, anta en motsvarande målsättning som Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet angående ungas deltagande i olika organ. Målet skulle därmed vara att minst 20 procent av de som utses till kyrkostyrelsen och organ som utses av kyrkostyrelsen ska vara under 30 år. Utskottet framhöll inledningsvis att frågan om hur kyrkan ska kunna få fler yngre ledamöter i beslutande organ är mycket angelägen för alla nivåer i kyrkan och att det är av stor betydelse att de förtroendevalda även i åldershänseende är representativa och att även ungas kompetens och erfarenheter tas tillvara vid beslutsfattande. Dock ansåg utskottet inte att motionen kunde bifallas, dels eftersom man ansåg det inte vara lämpligt att anta andra organisationers principer som sina egna och dels eftersom motionen innehöll en otydlighet i fråga om vilka organ som skulle komma att omfattas av Kyrkornas världsråds och Lutherska världsförbundets principer. Utskottet anförde att man förutsatte att kyrkostyrelsen regelbundet skulle följa upp hur väl målsättningen uppnås och rapportera denna uppföljning till kyrkomötet. Kyrkomötet

beslöt i enlighet med utskottets förslag. I bilaga 3 till sin skrivelse KsSkr 2015:2, *Årsredovisning för Svensk kyrkans nationella nivå 2014*, anför kyrkostyrelsen (sid. 44) att man bereder sina nomineringar med målet att minst 20 procent av de som föreslås till uppdrag är under 30 år från och med den 1 juli i år. Kyrkostyrelsen anför vidare att uppföljning bör genomföras i början av det fjärde året varje mandatperiod som ett underlag för tillträdande kyrkomöte och kyrkostyrelse.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:75.

Utskottet vill inledningsvis framhålla betydelsen av att barn och unga görs delaktiga i beslutsprocesser i kyrkan, inte minst på nationell nivå. Som framgår av kyrkostyrelsens redovisning i bilaga 3 till KsSkr 2015:2, *Årsredovisning för Svensk kyrkans nationella nivå 2014*, pågår sedan flera år tillbaka ett arbete för att stärka sådana strävanden. Utskottet, som härvid vill framhålla betydelsen av att kyrkostyrelsens arbete med frågor om barns och ungas delaktighet inte stannar av, noterar den möjlighet som avses erbjudas nomineringsgruppernas företrädare att vid ett möte inför beredningsarbetet 2016 lyssna in synpunkter från barn och unga.

Enligt utskottets uppfattning visar dock de förslag som läggs fram i motion 2015:75 inte rätt väg för ökad delaktighet.

Vad först gäller valbarhetsfrågan konstaterar utskottet att man, som framgår av bakgrundstexten, vid införandet av kyrkoordningen övervägde om det var möjligt att sänka valbarhetsåldern till 16 år. Mot bakgrund av att församlingarna även efter 2000 skulle ha vissa myndighetsuppgifter fann man då att så inte var möjligt. Eftersom församlingarna ännu utför dessa myndighetsuppgifter och förutsättningarna inte heller på annat sätt förändrats sedan 2000 torde det, enligt utskottet, inte vara möjligt att sänka valbarhetsåldern under 18 år. Utskottet vill dock framhålla möjligheten, som enligt 4 kap. 19 § kyrkoordningen finns för alla som är döpta, tillhör Svenska kyrkan och har fyllt 16 år, att väljas till kyrkvärd; ett uppdrag som, även om kyrkvärden inte är förtroendevald i den mening som avses i 33 kap. 1 § kyrkoordningen, har ansetts vara det viktigaste och förnämsta av kyrkans lekmannauppdrag.

Vad sedan gäller förslaget om mandat i kyrkostyrelsen för Svenska Kyrkans Unga anser utskottet att en ordning där Svenska Kyrkans Unga ges ett mandat i kyrkostyrelsen skulle innebära ett korporativistiskt inslag som inte överensstämmer med de demokratiska principer som i övrigt gäller. Vidare konstaterar utskottet att även om Svenska Kyrkans Unga ser sig själva - och på många sätt kan sägas ha en särställning - som Svenska kyrkans barn- och ungdomsorganisation, så finns inte Svenska kyrkans Unga representerade i hela landet vilket innebär att alla barn och unga inte skulle få tillgång till kyrkostyrelsen den vägen.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionen avslås.

Avslutningsvis vill utskottet framhålla betydelsen av att nomineringsgrupperna aktivt arbetar med att nominera yngre personer till förtroendeuppdrag.

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Stefan Aro, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Ingrid Skäremo.

Biskoparna Johan Dalman och Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Vi menar att det är rimligt att på nytt överväga möjligheten för Svenska Kyrkans Unga att få representation i kyrkomötet samt bli ständigt adjungerade till kyrkostyrelsen.

Sven Gunnar Persson och Elsa Christersson

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2015:10

Stiften

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner rörande stiften och dess indelning samt uppgifter. Motionärerna föreslår i motion 2015:78 att kyrkostyrelsen ska utreda om nuvarande stiftsindelning är den optimala för att möta framtida behov och att kyrkostyrelsen ska utreda om det finns anledning att förtydliga stiftens uppgifter i kyrkoordningen. Utskottet anser att ändringar i stiftsindelningen eller stiftens uppgifter ska växa fram utifrån de behov som finns i stiften och föreslår därför avslag på motionen.

Motionärerna föreslår i motion 2015:99 att kyrkostyrelsen ska återkomma till kyrkomötet med förslag att varje stift i samband med mandatperiodens början ska upprätta en stiftsinstruktion. Motionärerna föreslår också att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta riktlinjer för stiftsinstruktioner. Utskottet har beaktat Läronämndens yttrande över motionen och föreslår mot bakgrund av yttrandet avslag på motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:78, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:78, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:99, punkt 1.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:99, punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2015:78 av Sven Esplund och Mats Hagelin, Stiftens framtida indelning och uppgifter

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda om nuvarande stiftsindelning är den optimala för att möta framtida behov.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda om det finns anledning att förtydliga stiftens uppgifter i kyrkoordningen.

Motion 2015:99 av Magnus Hedin m.fl., Stiftsinstruktion

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag att varje stift i samband med mandatperiodens början ska upprätta en stiftsinstruktion.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta riktlinjer för stiftsinstruktioner.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2015:99 i Ln 2015:6y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Stiftsindelning

Stiftsbildningen i Sverige går tillbaka till tidig medeltid då den katolska kyrkan organiserade sitt arbete och upprättade biskopssäten. Under 1000-talet och 1100-talet bildades så Skara, Linköpings, Strängnäs, Västerås och Uppsala stift. Från att ha hört under ärkebiskopsdömet Hamburg-Bremen fördes de 1103 till det nordiska ärkebiskopsdömet i Lund som då upprättades.

År 1164 avskildes den svenska kyrkoprovinsen och fick en egen ärkebiskop i Uppsala. I början av 1200-talet bildades ett finskt stift som från och med år 1300 fick sitt säte i Åbo. I Magnus Erikssons landslag uppräknas de sju biskopsdömen som fanns i det dåvarande Sverige.

Stiftsindelningen har sedan undergått förändringar från tid till annan. Under 1900-talet avskildes Luleå stift från Härnösands stift 1904 och Kalmar stift lades samman med Växjö stift 1915. 1942 tillkom Stockholms stift. (SKU 1995:9 Ärkestiftsutredningen, sid 83)

Reglering och tidigare behandling

Av 36 kap. 6 § i kyrkoordningen framgår vilka stift som finns inom Svenska kyrkan och i 37 kap. 23–28 §§ finns bestämmelserna om ändring i stiftsindelningen. Huvudregeln är att kyrkomötet har till uppgift att besluta om sådana ändringar. Mindre ändringar, d.v.s. sådana som består i att en eller flera församlingar eller pastorat förs över från ett stift till ett annat, beslutas dock av kyrkostyrelsen. En förutsättning för att en sådan ändring ska få göras är att stiftsindelningen därmed blir mer ändamålsenlig.

Vid 2000 års kyrkomöte väcktes två motioner (motion 2000:19 och 2000:30) med önskemål om utredning i syfte att se över stiftsindelningen. På förslag av Organisationsutskottet (O 2000:2) avlog kyrkomötet motionerna. Utskottet anförde som motiv för sitt ställningstagande följande.

Utskottet finner det angeläget att förslag till konkreta ändringar i stiftsindelningen eller stiftsorganisationen skall växa fram utifrån de behov som finns i stiftet. Det är enligt utskottet olämpligt att från den nationella nivån ta initiativ till dylika förändringar.

Läronämnden som yttrade sig över motionerna, Ln 2000:6, konstaterade i sitt yttrande att kyrkan i Sverige alltid har trätt fram som församlingar och stift och att en förändring av stiftsindelningen inledningsvis bör grundas i behov inom stiftet.

Vid 2002 års kyrkomöte behandlades en motion (mot2002:75) med förslag om en allsidig översyn av stiftsindelningen. Med anledning av motionen föreslog Organisationsutskottet att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att ordna en kartläggning. Dock anfördes att frågor om stiftsindelningen kräver ett betydande utrednings- och förankringsarbete och att ett förberedande arbete av främst kartläggande karaktär därför borde initieras redan nu. Utskottet ansåg även att det var av vikt att få en redovisning av pågående och verkställda utredningar i de olika stiftet. Härigenom skulle kyrkomötet få ett underlag för allmänna ställningstaganden till

förändringar av stiftsindelningen. (O2002:6) Kyrkomötet beslöt i enlighet med utskottets förslag.

O 2015:10

Kyrkostyrelsen redovisade i KsSkr 2003:5 sin initiala kartläggning. Sammanfattningsvis skrev kyrkostyrelsen att stiftsstyrelsen i Göteborgs stift har låtit utreda frågan om delning av stiftet. I Karlstads stift såg man inget behov av ändrad stiftsindelning för egen del men önskade ett aktivt deltagande i en diskussion om vilken stiftstillhörighet norra delen av Göteborgs stift skulle komma att få vid en delning. I Växjö stift ansåg man att det var angeläget att kommungränserna överensstämmer med stiftsgränserna, vilket skulle leda till justeringar i fem kommuner. I Stockholms stift var man öppen för en förändring av stiftsgränsen i de fall där en kommun är delad mellan två stift. Övriga stift ansåg att det inte förelåg behov av förändringar i stiftsindelningen och de hade inte heller för avsikt att tillsätta utredningar i frågan under mandatperioden. I flera svar framhölls att initiativ till förändringar i stiftsindelningen ska växa fram utifrån de behov som finns i stiftet. Kyrkostyrelsen föreslog att skrivelsen skulle läggas till handlingarna vilket även skedde.

Stiftens uppgifter

I samband med relationsförändringen mellan staten och Svenska kyrkan stiftades lag (1998:1591) om Svenska kyrkan. I regeringens proposition *Staten och trossamfundet bestämmelser om Svenska kyrkan och andra trossamfund* (Prop. 1997/98:116, sid. 53–54) konstaterar regeringen beträffande församlingens uppgift att det bara är det som särskiljer församlingen från övriga nivåer inom kyrkan som bör anges i lagen om Svenska kyrkan. Samma resonemang gör regeringen gällande i fråga om stiftets uppgift. Utredningen, *Staten och trossamfundet – Rättslig reglering* (SOU 1997:41) föreslog att stiftets grundläggande uppgift skulle anges som att främja och ha tillsyn över församlingarnas liv. Regeringen ställde sig bakom utredningens förslag och konstaterade att därutöver kommer stiftet även att ha en mängd andra uppgifter, närmast som ett utflöde av denna grundläggande uppgift. Liksom för församlingarna lämpar sig dock, menar regeringen, dessa uppgifter inte för att regleras i lagen om Svenska kyrkan. De bör istället bli föremål för en inomkyrklig reglering.

I lag (1998:1591) om Svenska kyrkan 5 § 2 st. anges mot bakgrund av ovanstående resonemang stiftens grundläggande uppgift som att främja och ha tillsyn över församlingarnas liv.

I betänkandet *Arbetet på olika kyrkliga nivåer* (SKU 1998:3, sid 137–138) beskrivs och resoneras kring stiftets roll.

I nuvarande organisation ligger tillsynsuppgifterna på biskopen och på domkapitlet. Övriga stiftsuppgifter är anförtrödda stiftssamfälligheten (främjandepgiffen), stiftsstyrelsen (vissa statliga förvaltningsuppgifter) eller egendomsnämnden (förvaltning av kyrklig egendom). Denna uppdelning mellan tillsyn, främjande och förvaltning är, som framgått ovan, inte självklar och inte heller riktigt naturlig. Samtidigt är det viktigt att stiftets samlade uppgifter beskrivs på ett sådant sätt att det upplevs att det är fråga om kontinuitet. Å ena sidan kan alla uppgifter på ett sätt härledas ur tillsynsansvaret; genom att utöva sin tillsyn främjar stiftet församlingarnas utveckling. Å andra sidan kan tillsynsansvaret härledas ur uppgiften att främja; genom att stiftet på olika sätt försöker främja församlingarnas liv tillser man också att församlingarna följer den ordning som gäller inom Svenska kyrkan. Tillsyn och främjande hänger alltså nära ihop. På motsvarande sätt kan man resonera när det gäller förvaltningsuppgifterna. Deras ändamål är främjande: att t.ex. skapa ett

så gott ekonomiskt underlag som möjligt för församlingarnas verksamhet eller se till att organisationen är den mest ändamålsenliga, etc.

Centralstyrelsen uttalade i sin kyrkoordningsskrivelse (CsSkr 1999:3, sid 2–106) följande om stiftets uppgift.

Eftersom församlingens grundläggande uppgift beskrivs som att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission är det naturligt att också stiftets främjande- och tillsynsfunktion i första hand är relaterad till dessa fyra bestämningar. Stiftet kan fullgöra detta genom att t.ex. arbeta med utveckling och idéer men stiftet får i stor utsträckning självt avgöra vilka insatser som kan vara lämpliga.

Förtydligande av stiftens möjligheter att fullgöra administrativa och förvaltande uppgifter åt församlingarna

2007 års kyrkomöte behandlade motion 2007:6 Förtydligande av stiftens möjligheter att fullgöra administrativa och förvaltande uppgifter åt församlingarna. Organisationsutskottet redovisar i sitt betänkande O 2007:1 vad kyrkostyrelsen, med anledning av projektet Ökad samverkan i Svenska kyrkan, anfört i sin mål- och rambudgetskrivelse till 2005 års kyrkomöte: Att regionala eller centrala administrativa centra skapas eller utvidgas kan dock bara försvaras om de på ett tydligt sätt gynnar möjligheterna att bedriva en rikstäckande verksamhet. Utskottet var inte berett att bifalla motionen. Kyrkomötet följde utskottets förslag och motionen avslogs.

Organisationsutskottet skriver i betänkande O2012:2 sid. 19 att utskottet tillstyrker förslaget att stiftens främjande och tillsyn även skulle avse förvaltningen hos pastorat och församlingar. Utskottet ville i sammanhanget lyfta fram vad Tillsyns- och uppdragsutskottet angett i sitt yttrande TU 2012:2y. Där uttalades bland annat att kyrkoordningen ger och bara kan ge vissa ramar för tillsynsuppdraget. Tillsyns- och uppdragsutskottet konstaterar att det kommer att krävas ett fortsatt arbete i stiften och ett erfarenhetsutbyte mellan stiften ifråga om hur uppdraget ska fullföljas.

Med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse (KsSkr 2012:5) noterade Organisationsutskottet med tillfredsställelse att kyrkostyrelsen föreslår att arbetet med de gemensamma systemen och med administrativ samverkan ska intensifieras i nära samverkan med stiften (O 2012:2, sid. 19). Kyrkomötet beslutade i enlighet med kyrkostyrelsens och utskottets förslag. Kyrkostyrelsen återkom till kyrkomötet i KsSkr 2014:1 sid. 10, 30f, 33 med en beskrivning av hur arbetet fortgår. I KsSkr 2015:1 sid. 12 säger kyrkostyrelsen att den planerar vidare för en allt mer långtgående gemensam administrativ samverkan för att möta de effektiviseringsbehov som finns för organisationen som helhet, så att församlingarnas kyrkoråd även i framtiden ska kunna lägga sina resurser i första hand på den grundläggande uppgiften.

Utskottets överväganden

Stiftens framtida indelning och uppgifter

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:78.

Utskottet finner, på ett liknande sätt som utskottet gjorde i sitt betänkande O 2000:2, det angeläget att förslag till konkreta ändringar i stiftsindelningen eller stiftens uppgifter växer fram utifrån de behov som finns i stiften. Det är enligt utskottet olämpligt att från den nationella nivån ta initiativ till dylika förändringar. Utskottet

menar att det nu inte finns tillräckliga skäl att avvika från detta och genomföra en nationell utredning om stiftsindelningen och om stiftens uppgifter.

O 2015:10

Mot bakgrund av ovanstående föreslår utskottet att motionen avslås.

Stiftsinstruktion

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:99.
--

Läronämnden konstaterar i sitt yttrande (2015:6y)

att många stift idag har utformat övergripande styrdokument utifrån sina egna perspektiv. Att den nationella nivån däremot skulle föreskriva stiften att ett sådant dokument ska utformas enligt specifika riktlinjer är problematiskt ur ett kyrkosynsperspektiv.

Utskottet delar denna bedömning. Utskottet menar även att begreppet stiftsinstruktion kan leda tankarna fel då det finns en stor likhet med begreppet församlingsinstruktion. Församlingsinstruktionen är bland annat ett tillsynsinstrument och begreppet stiftsinstruktion innebär en risk att nationell nivå uppfattas ha en tillsynsfunktion över stiften. Läronämnden konstaterar i sitt yttrande (2015:6y) att detta inte överensstämmer med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår utskottet avslag på motionen.

Uppsala den 24 september 2015

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Magnus Edin, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Johnny Lilja, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Stefan Aro, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Ingrid Skäremo.

Biskoparna Johan Dalman och Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss till förmån för bifall till motion 2015:78.

Kåge Johansson och Johnny Lilja

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2015:6y

Stiftsinstruktion

Läronämndens yttrande över motion 2015:99

Läronämnden konstaterar att många stift idag har utformat övergripande styrdokument utifrån sina egna perspektiv. Att den nationella nivån däremot skulle föreskriva stiftet att ett sådant dokument ska utformas enligt specifika riktlinjer är problematiskt ur ett kyrkosynsperspektiv.

I motionen finns också ett terminologiskt problem i parallelliteten mellan ”stiftsinstruktion” och ”församlingsinstruktion”. En viktig funktion för en församlingsinstruktion är att vara stiftets tillsynsinstrument i relation till församlingen. Detta framgår bland annat genom att bestämmelserna om församlingsinstruktion anges under rubriken Tillsyn i kyrkoordningens 57 kapitel. Det finns en risk att begreppet ”stiftsinstruktion” skulle innebära att nationell nivå uppfattas ha en tillsynsfunktion över stiftet. Detta överensstämmer inte med Svenska kyrkans tro, beaktelse och lära.

Uppsala den 21 augusti 2015

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cristina Grenholm, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Fredrik Modéus, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Eva-Lotta Grantén, Margarethe Isberg, Karin Johansson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2015:11

Några frågor om församlingsråd och strukturreformen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas fem motioner: 2015:5, 2015:46, 2015:58, 2015:60 och 2015:107, som på olika sätt anknyter till behovet av utvärderingar av strukturreformen, särskilt beträffande församlingsrådets ställning och uppgifter. Utskottet föreslår avslag på samtliga motioner men ger med anledning av motionerna 2015:5 och 2015:60, kyrkostyrelsen ett uppdrag att initiera ett arbete för att följa hur strukturreformen gestaltar sig, med särskilt fokus på församlingsråden.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:5, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:5, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:46.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:58, punkt 1.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:58, punkt 2.
6. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:58, punkt 3.
7. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:58, punkt 4.
8. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:60.
9. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:107.
10. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2015:5 och motion 2015:60 uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett arbete för att följa hur strukturreformen gestaltar sig, med särskilt fokus på församlingsråden.

Motionernas förslag

Motion 2015:5 av Karl-Gunnar Svensson, Utvärdering av pastoratsreformen

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att med hjälp av vetenskapliga metoder låta dokumentera och analysera hur pastoratsreformen gestaltats och vilka konsekvenser denna omorganisation har fått.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i utredningen också dokumentera och analysera vilka konsekvenser denna omorganisation har fått beträffande maktfördelning och den dubbla ansvarslinjen.

**Motion 2015:46 av Gunvor Torstensson och Hans-Olof Andrén,
Församlingsrådets uppgifter**

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt tydliggöra kyrkoordningens bestämmelser om församlingsrådets ansvar för församlingens grundläggande uppgift.

Motion 2015:58 av Berth Löndahl och Leif Nordlander, Församlingsrådets och verksamhetsrådets uppgifter

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda omfattningen av verksamhetsråd eller motsvarande i Svenska kyrkans olika pastorat.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vilka uppgifter som ska åligga dessa verksamhetsråd.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda en utvidgning av församlingsrådets uppgifter i kyrkoordningen.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda huruvida även verksamhetsråden bör finnas med i kyrkoordningen och där ha klart angivna uppgifter.

Motion 2015:60 av Sven Gunnar Persson och Anders Brunnstedt, Underlag för utvärdering av församlingsråden

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att förbereda utvärderingen av församlingsrådets funktion genom en grundlig kartläggning av dess arbetsformer och innehållet i arbetet.

Motion 2015:107 av Bengt Inghammar, Tydligare mandat för församlingar som ingår i pastorat

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till 2016 års kyrkomöte med förslag till ändringar i kyrkoordningen i syfte att skapa ett tydligare mandat för de församlingar som ingår i pastorat

- a) avseende församlingsrådets uppgifter
- b) församlingens mandat beträffande de grundläggande uppgifterna
- c) stiftets tillsynsansvar i dessa frågor.

Bakgrund

Strukturförändringen 2014

Genom ett beslut av 2007 års kyrkomöte fick kyrkostyrelsen i uppdrag ”att tillsätta en utredning med syfte att förenkla och förtydliga kyrkans lokala nivå: pastoralt, administrativt och ekonomiskt”. Det övergripande syftet med utredningsarbetet var att skapa bästa möjliga organisatoriska förutsättningar för församlingarna att fullgöra sin grundläggande uppgift. Som tillägg, men också som förtydligande, fanns följande mål:

- ◆ ge förutsättningar för bred delaktighet, ansvarstagande och gemenskap
- ◆ bidra till tydlig ansvarsfördelning
- ◆ bidra till långsiktig ekonomisk bärkraft
- ◆ ge förutsättningar för en god arbetsmiljö

Utredningen, som antagit namnet Strukturutredningen, lämnade sitt betänkande *Närhet och samverkan* (SKU 2011:2) till kyrkostyrelsen i mars 2011.

O 2015:11

Kyrkostyrelsen presenterade, med anledning av betänkandet och det omfattande remissförfarandet, sina förslag till kyrkomötet 2012, genom skrivelsen *Strukturfrågor* (KsSkr 2012:5). Skrivelsen behandlades, tillsammans med tolv motioner, i kyrkomötet av Organisationsutskottet. Kyrkomötet beslutade att anta utskottets förslag vilket i korthet resulterade i följande.

1. På den lokala nivån ska det finnas församlingar med kyrkofullmäktige som beslutande organ och kyrkoråd som verkställande organ. Alternativt kan församlingar tillsammans bilda ett pastorat som då har kyrkofullmäktige som beslutande och kyrkoråd som verkställande organ.
2. Församlingar som ingår i ett pastorat har som styrelse församlingsråd som utses av kyrkofullmäktige. Valbarheten till församlingsråden gäller hela pastoratet.
3. Församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion.
4. Det ska inte längre finnas några flerpastoratssamfälligheter. De flerpastoratssamfälligheter som finns den 1 januari 2014 blir då pastorat. Göteborgs kyrkliga samfällighet får dock finnas kvar under en övergångsperiod.
5. Det görs ett förtydligande med innebörden att stiftens tillsyn omfattar även förvaltningen i församlingar och pastorat.

(Se vidare betänkandet *Strukturfrågor* O 2012:2)

Bestämmelserna om den nya strukturen trädde i huvudsak i kraft den 1 januari 2014.

Församlingens uppdrag

Församlingens uppdrag regleras i 2 kapitlet i kyrkoordningen. Av 1 § framgår att församlingen är det lokala pastoralala området. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Församlingen har ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen. Församlingen ska anställa och avlöna den personal samt anskaffa och underhålla den egendom som behövs för församlingens verksamhet.

Om pastorat anges i 5 § följande. Flera församlingar kan samverka i ett pastorat som då utgör en kyrklig samfällighet. Pastoratet har som pastoralt område det övergripande lokala ansvaret för att församlingarna fullgör sin grundläggande uppgift. Pastoratet har det ekonomiska ansvaret för alla församlingens uppgifter och ansvarar för anskaffande och underhåll av den egendom som behövs för församlingarnas verksamhet. Det är också pastoratet (kyrkorådet) som är arbetsgivare för anställd personal inom de församlingar som ingår i pastoratet. Pastoratet ansvarar vidare för församlingarnas åtagande enligt begravningslagen och ansvarar i förekommande fall för bedrivandet av näringsverksamhet.

Strukturreformen innebär bl.a. att det inte längre finns något som kallas enförsamlingspastorat. Liksom tidigare är dock ett pastorat en kyrkoherdes tjänstgöringsområde. De samfälligheter som fanns innan 1 januari 2014 blev genom

strukturförändringen pastorat enligt begreppets nya innebörd.¹ Rättsligt sett är pastoraten nu samfälligheter och därmed juridiska personer.

Till skillnad mot vad som gällt tidigare för samfälligheter ska församlingar i ett pastorat samverka även om den grundläggande uppgiften. Detta tydliggörs i 5 § andra stycke där det anges att pastoratet har det övergripande lokala ansvaret för att församlingarna fullgör sin grundläggande uppgift. Hur samverkan ska ske är en fråga för församlingsinstruktionen, se nedan.

Av 6 § följer att varje församling ska ha en församlingsinstruktion som anger hur församlingen fullgör sin grundläggande uppgift. När flera församlingar samverkar i ett pastorat har de en gemensam församlingsinstruktion. Församlingsinstruktionen utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkofullmäktige och kyrkoherde var för sig (57 kap. 6 § i kyrkoordningen).

Ansvarsfördelningen gällande beslutanderätten regleras i 7–9 §§. Av 7 § framgår att kyrkofullmäktige utövar beslutanderätten i en församling eller, när flera församlingar bildar ett pastorat, i pastoratet. Enligt 8 § är kyrkorådet styrelse i en församling som inte ingår i ett pastorat och i ett pastorat. Församlingsrådet är styrelse i en församling som ingår i ett pastorat. Det finns närmare bestämmelser om kyrkorådet och församlingsrådet i 4 kapitlet, se nedan.

Enligt 9 § leder kyrkoherden all verksamhet i församlingar och pastorat. Kyrkoherden har tillsammans med kyrkorådet ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd (4 kap. 2 §). Det finns närmare bestämmelser om kyrkoherden i bl.a. 5 kapitlet i kyrkoordningen.

Kyrkoråd och församlingsråds uppgifter

Kyrkorådets uppgifter regleras i 4 kapitlet 2–4 §§ i kyrkoordningen. Enligt 2 § ska kyrkorådet ha omsorg om församlingslivet och har gemensamt med kyrkoherden ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd. Av 3 § framgår att kyrkorådet uppmärksamst ska följa de frågor som kan inverka på församlingens eller pastoratets ekonomiska ställning. I 4 § anges att kyrkorådet ska

1. bereda ärenden som ska handläggas av kyrkofullmäktige,
2. ha hand om den ekonomiska förvaltningen och förvalta församlingens och pastoratets egendom,
3. verkställa kyrkofullmäktiges beslut om detta inte har uppdragits åt någon annan, och
4. fullgöra de uppgifter i övrigt som anges i kyrkoordningen och i bestämmelser beslutade med stöd av kyrkoordningen.

Därvid ska kyrkorådet verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut.

Församlingsrådets uppgifter regleras i 4 kapitlet 21 § i kyrkoordningen. Enligt bestämmelsen ska församlingsrådet fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen och i församlingsinstruktionen samt de övriga uppgifter som kyrkorådet beslutar.

Inför val av församlingsråd ska det enligt 23 § genomföras ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte som säkerställer församlingens inflytande. Vid ett sådant möte nominerar församlingens röstberättigade medlemmar kandidater till församlingsrådet.

¹ Detta med undantag för Samfälligheten Gotlands kyrkor och temporärt även Göteborgs kyrkliga samfällighet.

Kyrkoherden är enligt 24 § ledamot i församlingsrådet. Bestämmelser om kyrkoherdens rätt att i sitt ställe utse en annan präst som ledamot finns i 5 kapitlet. Kyrkoherden är även ledamot i kyrkorådet. (4 kap. 6 §)

O 2015:11

Närmre om församlingsråd

I strukturskrivelsen framhöll kyrkostyrelsen att benämningen styrelse signalerar att församlingsrådet är ett verkställande och beredande organ i församlingen och att det också tydliggör församlingen som juridisk person. (KsSkr 2012:5 s. 95) Vad gäller församlingsrådets uppgifter framhöll kyrkostyrelsen följande.

Inledningsvis bör påpekas att de bestämmelser om församlingens uppgifter – vad gäller församlingar som ingår i pastorat – som enligt förslaget regleras i kyrkoordningen ska ses som ett minimum. De handlar främst om församlingens gudstjänstliv. Den föreslagna ordningen anger den minsta möjliga omfattningen av uppgifter men lämnar sedan ansvaret för bedömningen av vilka ytterligare uppgifter som ska delegeras till de lokala organen. De kyrkoordningsreglerade uppgifterna omfattar det som är centrum, gudstjänstfirandet. Där förkunnas evangelium och sakramenten delas. Detta markerar att även den lilla församlingen och dess medlemmar bär hela den grundläggande uppgiften i gudstjänstfirandet och i sitt dagliga liv. (KsSkr 2012:5 s. 100)

De uppgifter som enligt kyrkoordningen ankommer på församlingsrådet är följande.

- Yttranderätt innan fullmäktige avgör ett ärende som särskilt angår den egna församlingen, 3 kap. 22 §
- Välja kyrkvärdar, 4 kap. 19 §
- Välja vice ordförande och om kyrkofullmäktige så beslutar även ordförande i församlingsrådet, 4 kap. 26 §
- Beslut om vilka former av huvudgudstjänst som ska användas i församlingen, 17 kap. 6 §
- Beslut om ekumenisk huvudgudstjänst, 17 kap. 7 §
- Samrådsskyldighet för kyrkoherden beträffande huvudgudstjänstens uppbyggnad, 17 kap. 8 §
- Samrådsskyldighet för kyrkoherden beträffande gudstjänstplan, 17 kap. 9 §
- Beslut om huvudgudstjänst i annan form än som finns i kyrkohandboken, 18 kap. 6 §
- Samrådsskyldighet för kyrkoherden beträffande ekumeniskt nattvardsfirande, 20 kap. 6 §
- Yttranderätt vid lokala beslut om församlingsindelningen 37 kap. 7 §
- Beslut om inventarieansvarig kyrkvärd, 40 kap. 2 §
- Ett pastorat kan inte utan församlingsrådet godkännande besluta att ta en kyrka ur bruk om det inte finns särskilda skäl, 40 kap. 7 §
- Ändringar av en kyrkobyggnad eller i ett kyrkorum får inte göras utan godkännande från församlingsrådet om det inte finns synnerliga skäl, 40 kap. 9 §
- Beslut om upplåtelse av kyrka, 41 kap. 3 a §
- Beslut om församlingskollekt, 43 kap. 6 §
- Lokalt beslut om ändring av kollekttag, 43 kap. 7 §
- Samrådsskyldighet från pastoratets kyrkoråd inför beslut i församlingsinstruktionen, 57 kap. 5 §
- Rätt att väcka ärende om ändring i församlingsinstruktionen, 57 kap. 6 §
- Rätt att begära prövning av ett stifts beslut, 57 kap. 8 §

Som framgått ovan är det pastoratet (kyrkorådet) som är arbetsgivare för anställda i en församling som ingår i ett pastorat. Vad gäller församlingsrådets roll i fråga om anställningar i församlingen, menade kyrkostyrelsen i strukturskrivelsen att det inte var något som behövde regleras i kyrkoordningen. Detta eftersom ett kontinuerligt samarbete mellan kyrkorådet och församlingsrådet ansågs naturligt i bl.a. dessa frågor. (KsSkr 2012:5 s. 101).

Verksamhetsråd

I strukturskrivelsen berörde kyrkostyrelsen även frågan om inrättande av verksamhetsråd eller distriktsråd, detta med anledning av att röster för en kyrkoordningsreglering av sådana frivilliga former av lokal medverkan höjts. Kyrkostyrelsen anförde följande.

För det fall det finns behov lokalt av sådana andra organisatoriska former inom en församling, är det enligt kyrkostyrelsen fullt möjligt att inrätta sådana. Att möjligheten inte nämns i regelverket ska alltså inte tolkas som att sådana råd inte får inrättas. Samtidigt kan det finnas skäl att erinra om att det förslag till struktur på den lokala nivån som kyrkostyrelsen nu lägger fram öppnar möjligheter att inte bara behålla även små gemenskaper som egna församlingar utan också att – där så är lämpligt – bilda pastorat av tidigare stora församlingar så att nuvarande distrikt istället kan övergå till att bli församlingar. (KsSkr 2012:5 s. 96)

Stiftets tillsyn

Stiftets uppdrag regleras i 6 kapitlet i kyrkoordningen. I 1 § anges att stiftets grundläggande uppgift är att främja och ha tillsyn över församlingslivet, samt vidare att stiftet även har förvaltande uppgifter. I 4 § första stycket anges att stiftet ska främja och ha tillsyn över församlingarnas uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Vidare anges att stiftet också ska främja en god förvaltning i stiftets församlingar och pastorat och ha tillsyn över förvaltningen.

Motion 2014:43

Kyrkomötet 2014 avslog en motion i vilken det föreslogs att kyrkostyrelsen, mot bakgrund av organisationsförändringen, skulle ges i uppdrag att på nytt reflektera över begreppet församling. Organisationsutskottet menade att motionens förslag i praktiken skulle innebära att kyrkostyrelsen skulle behöva utvärdera de struktur-reformer som trätt i kraft vid årsskiftet. En sådan utvärdering menade utskottet var för tidig. (O 2014:13)

Utskottets överväganden

Motion 2015:5 Utvärdering av pastoratsreformen

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:5.

Utskottet menar, precis som motionären, att det är viktigt att följa, analysera och utvärdera beslut om stora förändringar i kyrkan, allt i syfte att säkerställa en ändamålsenlig verksamhet. Kyrkomötets strukturbeslut från 2012 är, enligt utskottet, tveklöst ett sådant beslut som behöver följas och reflekteras över. Utskottet anser

dock inte att den väg som motionären föreslår, att uppdra åt kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning, är rätt väg att gå. Den genomgripande strukturreformen har varit i kraft mindre än två år. Det är utskottets uppfattning att en så pass genomgripande förändring som det här är fråga om tar tid, både att genomföra och anpassa sig till. Enligt vad utskottet erfarit befinner sig många församlingar, men även stiftens i sin tillsyns- och främjanderoll, fortfarande i en orienteringsfas där många frågor, behov och lokala strukturer håller på att klarläggas. Utskottet är mot bakgrund av detta inte berett att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att genomföra en sådan utredning som motionären efterfrågar, varför det föreslås att motion 2015:5 avslås i sin helhet.

Utskottet vill dock framhålla att det ser det som angeläget att kyrkostyrelsen finner andra former för att följa strukturreformens konsekvenser och ger därför kyrkostyrelsen ett sådant uppdrag med anledning av denna motion samt med anledning av motion 2015:60, se nedan.

Motion 2015:46 Församlingsrådets uppgifter

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:46.
--

Utskottet kan inledningsvis, mot bakgrund av det utredningsarbete som låg till grund för strukturreformen, konstatera att det finns en medveten öppenhet gällande församlingsrådets uppgifter. Denna öppenhet menar utskottet i grund och botten är av godo och rent av nödvändig för den flexibilitet som efterfrågades inför reformen. Utskottet är samtidigt medvetet om att denna öppenhet, i likhet med vad motionärerna anført, på flera håll inneburit upplevelser av otydlighet och frustration. Samtidigt har utskottet erfarit att det på många håll fungerar mycket bra i församlingsråden. Det är sammantaget en splittrad bild som framträder. Utskottet vill framhålla att oron och frustrationen kring församlingsrådets uppdrag i sig bör tas på allvar. Det ideella engagemang som behövs för att verksamheten på lokal nivå ska fungera riskerar att urholkas om frustration och otydlighet obehindrat och obesvarat får växa. Det är dock utskottets uppfattning att det i första hand är stiftens ansvar att möta dessa frågeställningar. Stiftens kan genom råd, stöd och utbildning stärka församlingsråden. Utskottet förutsätter att stiftens ger dessa frågor prioritet. Dessutom bör tydlighet och klarhet kunna vinnas genom arbetet med och fastställandet av församlingsinstruktionen.

Mot bakgrund av vad som framförts ovan menar utskottet att det saknas anledning att från nationell nivå vidta åtgärder. Motionen bör därför avslås.

Motion 2015:58 Församlingsrådets och verksamhetsrådets uppgifter

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:58.
--

Utskottet konstaterar att frågan om verksamhetsråd berördes i kyrkostyrelsens strukturskrivelse 2012 och att det varit ett medvetet val att inte reglera dessa organs förekomst eller uppgifter i kyrkoordningen. Vilka uppgifter ett eventuellt verksamhetsråd ska ha måste vara upp till varje församling att avgöra, med beaktande av de specifika lokala behov och förutsättningar som råder. Utskottet anser därför att punkterna 1, 2 och 4 i motion 2015:58 ska avslås.

Mot bakgrund av de skäl som framförts under övervägandena till motionerna 2015:5 och 2015:46, menar utskottet att även punkten 3 i motion 2015:58 ska avslås.

Motion 2015:60 Underlag för utvärdering av församlingsråden**Utskottets förslag:**

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:60.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2015:5 och motion 2015:60 uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett arbete för att följa hur strukturreformen gestaltar sig, med särskilt fokus på församlingsråden.

Mot bakgrund av de skäl som framgått under övervägandena gällande motion 2015:5, menar utskottet att kyrkostyrelsen inte heller bör ges ett sådant uppdrag som efterfrågas av motionärerna i motion 2015:60. En framtida utvärdering bör omfatta strukturreformen i dess helhet, varför utskottet menar att motionärernas förslag har ett alltför snävt fokus. Det vore därför inte lämpligt att ge kyrkostyrelsen ett sådant detaljerat uppdrag som motionärerna föreslår.

Utskottet menar dock, som tidigare berörts, att det är viktigt att kyrkan hittar former för att på ett sammanhållet sätt följa de förändringsprocesser som påbörjats i strukturreformens eller andra organisationsförändringars spår. Efter diskussioner har utskottet därför landat i att det är lämpligt att kyrkostyrelsen ges i uppdrag att initiera ett arbete för att följa strukturreformens konsekvenser. Hur detta arbete bäst bör utformas får bli kyrkostyrelsens sak att avgöra, men utskottet menar att kyrkostyrelsen i sitt arbete bör lägga ett särskilt fokus på församlingsråden. Att samla in tillgängligt relevant material från församlingar och stift kan enligt utskottet vara ett sätt att börja. Ett annat exempel kan vara att kyrkostyrelsen i de olika samlingar den inbjuder till, särskilt fokuserar på och reflekterar över hur strukturreformen gestaltar sig. Ytterligare ett exempel kan vara att belysa dessa frågor i publikationen ”*Nyckeln till Svenska kyrkan*”.

Motion 2015:107 Tydligare mandat för församlingar som ingår i pastorat

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:107.

Utskottet anser mot bakgrund av vad som anförts beträffande församlingsråden under övervägandena till motion 2015:46 att motion 2015:107 bör avslås. När det gäller stiftets tillsynsansvar i dessa frågor anser utskottet att gällande reglering av tillsynsansvaret är tillfyllest.

Uppsala den 24 september 2015

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Johnny Lilja, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Stefan Aro, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Ingrid Skäremo.

Biskoparna Johan Dalman och Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2015:12

Verksamhetsberättelse 2014 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas verksamhetsberättelse år 2014 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd. Utskottet föreslår att kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse år 2014 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd till handlingarna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse år 2014 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd till handlingarna.

Bakgrund

Valprovsningsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i 10 kap. 9 § i kyrkoordningen. Den självständiga ställning som uttrycks i 10 kap. 9 § andra stycket innebär att kyrkomötet och andra riksskyrkliga organ inte får lägga sig i hur de enskilda ärendena ska hanteras i Valprovsningsnämnden. Det finns inte heller utrymme för någon annan generell reglering av Valprovsningsnämndens verksamhet än den som finns i kyrkoordningen. Någon granskning av hur Valprovsningsnämnden fullgjort sitt uppdrag är inte avsedd att ske från kyrkomötets sida.

I 4 kap. 7 § andra stycket i kyrkomötets arbetsordning anges att Organisationsutskottet bereder till kyrkomötet överlämnad verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd.

Under 2014 har Valprovsningsnämnden sammanträtt två gånger.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse år 2014 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd till handlingarna.

Avsikten med verksamhetsberättelsen är inte att det ska ske någon prövning av Valprovsningsnämndens verksamhet. Kyrkomötet har inte heller att ta ställning till om nämndens sätt att sköta sitt uppdrag ska godkännas eller inte. Därmed har inte heller utskottet att göra någon värdering i fråga om hur verksamheten bedrivs. Utskottet har inte heller i övrigt funnit skäl att ta upp någon särskild fråga utifrån verksamhetsberättelsen. Kyrkomötet föreslås lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Uppsala den 23 september 2015

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Magnus Edin, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Johnny Lilja, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Stefan Aro, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Ingrid Skäremo.

Biskoparna Johan Dalman och Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.